KOMISSION TÄYTÄNTÖÖNPANOPÄÄTÖS (EU) 2018/210,

annettu 12 päivänä helmikuuta 2018,

Life-ohjelman vuosia 2018–2020 koskevan monivuotisen työohjelman hyväksymisestä

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon ympäristön ja ilmastotoimien ohjelman (Life) perustamisesta ja asetuksen (EY) N:o 614/2007 kumoamisesta 11 päivänä joulukuuta 2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1293/2013 ([1]) ja erityisesti sen 24 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä ja neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002 kumoamisesta 25 päivänä lokakuuta 2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 ([2]), ja erityisesti sen 84 artiklan 2 kohdan,

on kuullut ympäristön ja ilmastotoimien ohjelman (Life) komiteaa

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Life-ohjelman täytäntöönpanon varmistamiseksi on välttämätöntä hyväksyä monivuotinen työohjelma vuosille 2018–2020.

(2) Puitteiden luomiseksi Life-ohjelman kahden alaohjelman täytäntöönpanolle olisi vuosia 2018–2020 koskevassa monivuotisessa työohjelmassa määritettävä varojen ohjeellinen jako painopistealueiden ja rahoitustyyppien välillä, asetuksen (EU) N:o 1293/2013 liitteessä III vahvistettuja alakohtaisia painopisteitä toteuttavat hankeaiheet, tekniset valintamenetelmät, avustusten myöntämisen perusteet ja ehdotuspyyntöjen suuntaa-antavat aikataulut.

(3) Ohjelman tulosten ja vaikutusten arvioinnin helpottamiseksi vuosia 2018–2020 koskevan monivuotisen työohjelman olisi myös sisällettävä kunkin painopistealueen ja hanketyypin laadulliset ja määrälliset tulokset sekä indikaattorit ja tavoitteet kunkin painopistealueen tulosindikaattoreiden ja erityistavoitteiden mukaisesti.

(4) Kaksi innovatiivista rahoitusvälinettä, jotka määritettiin hankkeiden rahoittamisen asianmukaisiksi työkaluiksi asetuksen (EU) N:o 1293/2013 17 artiklan 4 kohdan mukaisesti ja joita testattiin Life-ohjelman vuosia 2014–2017 koskevan monivuotisen työohjelman aikana, osoittivat, että niillä on mahdollisuudet lisätä sijoittajilta luonnon monimuotoisuuden sekä ilmastonmuutoksen hillitsemisen ja siihen sopeutumisen aloilla saatavaa rahoitusta. Näin puututaan hankkeiden toteuttamisen nykyisiin taloudellisiin esteisiin kyseisillä aloilla. Näitä pilottihankkeita on siis syytä jatkaa.

(5) Kun otetaan huomioon Euroopan investointipankin (EIP) kokemukset, Life-ohjelman määrärahoilla rahoitettavan luonnonpääoman rahoitusjärjestelyn ja energiatehokkuuden yksityinen rahoitus -välineen toteuttamisen olisi edelleen pysyttävä sen tehtävänä; EIP:n maantieteellinen kattavuus antaa sille mahdollisuuden saavuttaa mahdolliset tuensaajat kaikkialla unionissa.

(6) Päätöksen (EU) N:o 1293/2013 saumattoman täytäntöönpanon varmistamiseksi tätä asetusta olisi sovellettava seuraavasta päivästä sen jälkeen, kun Life-ohjelman vuosia 2014–2017 koskevan monivuotisen työohjelman soveltamisaika päättyy,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Monivuotinen työohjelma

Hyväksytään Life-ohjelman vuosia 2018–2020 koskeva monivuotinen työohjelma sellaisena kuin se on esitetty liitteessä.

([1]) EUVL L 347, 20.12.2013, s. 185
([2]) EUVL L 298, 26.10.2012, s. 1.

2 artikla

Unionin osallistuminen monivuotiseen työohjelmaan

Life-ohjelman vuosia 2018–2020 koskevan monivuotisen työohjelman rahoituksen enimmäismäärä on 1 657 063 000 euroa, ja sitä käytetään kyseeseen tulevien alaohjelmien ja painopistealueiden rahoittamiseen seuraavasti:

1) Ympäristö-alaohjelmaan 1 243 817 750 euron kokonaissumma, joka jaetaan seuraavasti:

   a) Ympäristö ja resurssitehokkuus -painopistealueeseen 444 808 200 euroa

   b) Luonto ja luonnon monimuotoisuus -painopistealueeseen 632 556 250 euroa

   c) Ympäristöhallinto ja -tieto -painopistealueeseen 143 377 300 euroa

   d) Euroopan solidaarisuusjoukkoihin – Life-ohjelman Ympäristö-alaohjelman rahoitusosuutena 3 000 000 euroa

   e) asiaankuuluviin tukimenoihin 20 076 000 euroa (mukaan luettuna Ilmastotoimet-alaohjelman rahoitusosuutena 2 332 160 euroa toimeenpanoviraston talousarvioon).

2) Ilmastotoimet-alaohjelmaan 413 245 250 euron kokonaissumma, joka jaetaan seuraavasti:

   a) Ilmastonmuutoksen hillitseminen -painopistealueeseen 230 500 000 euroa

   b) Ilmastonmuutokseen sopeutuminen -painopistealueeseen 123 850 000 euroa

   c) Ilmastohallinto ja -tieto -painopistealueeseen 47 549 250 euroa

   d) Euroopan solidaarisuusjoukkoihin – Life-ohjelman Ilmastotoimet-alaohjelman rahoitusosuutena 1 500 000 euroa

   e) asiaankuuluviin tukimenoihin 9 846 000 euroa.

3 artikla

Rahoitusvälineet

1. Seuraavaan liitteessä mainittuun rahoitusvälineeseen maksetaan rahoitusosuuksia asetuksen (EU) N:o 1293/2013 17 artiklan 1 kohdan mukaisesti:

— Energiatehokkuusvälineen yksityinen rahoitus.

2. Energiatehokkuuden yksityinen rahoitus -välineeseen ja luonnonpääoman rahoitusjärjestelyyn maksettavien rahoitusosuuksien täytäntöön paneminen annetaan Euroopan investointipankin tehtäväksi.

4 artikla

Tätä päätöstä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2018.

Tämä päätös tulee voimaan seuraavana päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tehty Brysselissä 12 päivänä helmikuuta 2018.

Komission puolesta

Puheenjohtaja

Jean-Claude JUNCKER

LIITE

1. JOHDANTO

Asetuksen (EU) N:o 1293/2013, jäljempänä 'Life-asetus', 3 artiklan mukaan Life-ohjelman yleisenä tavoitteena on

— edistää siirtymistä kohti resurssitehokasta, vain vähän hiilidioksidipäästöjä aiheuttavaa ja ilmastonmuutoksen kestävää taloutta, ympäristön laadun suojelua ja parantamista sekä luonnon monimuotoisuuden vähenemisen pysäyttämistä ja tämän suuntauksen kääntämistä, mukaan lukien Natura 2000 -verkoston tukeminen ja ekosysteemien köyhtymisen torjuminen;

— parantaa unionin ympäristö- ja ilmastoalan politiikan ja lainsäädännön valmistelua, täytäntöönpanoa ja valvontaa sekä käynnistää ja edistää ympäristö- ja ilmastotavoitteiden valtavirtaistamista ja sisällyttämistä unionin muihin politiikanaloihin ja julkisen ja yksityisen sektorin käytäntöihin, myös lisäämällä niiden valmiuksia;

— tukea paremmin ympäristö- ja ilmastohallintoa kaikilla tasoilla, myös kansalaisyhteiskunnan, valtiosta riippumattomien järjestöjen ja paikallisten toimijoiden aktiivisemman osallistumisen kautta; sekä

— tukea seitsemännen ympäristöä koskevan toimintaohjelman täytäntöönpanoa.

Tässä toisessa Life-ohjelman monivuotisessa työohjelmassa vuosille 2018–2020 otetaan huomioon kaudella 2014–2017 saadut kokemukset ja etenkin väliarvioinnissa ([1]) annetut suositukset, jotka liittyvät lähinnä seuraaviin seikkoihin:

1. hakemus- ja raportointiprosessin yksinkertaistaminen

2. hanketulosten toistettavuus

3. viestintästrategian parantaminen.

Hakemusprosessiin liittyvät yksinkertaistamistoimenpiteet ovat olennainen osa tämän Life-ohjelman monivuotisen työohjelman sisältöä (ks. jäljempänä kohta 5.1.1.1). Hanketulosten jatkamisen, toistamisen ja/tai siirtämisen tarvetta painotetaan enemmän myöntämisvaiheessa (ks. jäljempänä kohta 5.1.1.2) ja tuetaan enemmän hankintojen yhteydessä. Raportointia yksinkertaistetaan projektinhallintamenettelyjen avulla ja antamalla tuensaajille käyttöoikeudet verkkotietokantaan, joka helpottaa keskeisiin hankeindikaattoreihin liittyvien tietojen keräämistä. Viestintästrategian parantaminen toteutetaan hankintamenettelyjen avulla. Näitä toimenpiteitä ei näin ollen käsitellä yksityiskohtaisesti tässä työohjelmassa.

Tässä Life-ohjelman monivuotisessa työohjelmassa käsitellään myös EU:n politiikan viimeaikaista kehitystä, kuten kiertotaloutta koskevaa toimintasuunnitelmaa ([2]) ja "Toimintasuunnitelmaa luontoa, ihmisiä ja taloutta varten" ([3]). Työohjelman on tarkoitus toimia siltana "kestävyyden" tulevaan rahoitukseen, kuten pohdinta-asiakirjassa EU:n rahoituksen tulevaisuudesta ([4]) hahmoteltiin. Tämä työohjelma sisältää seuraavat muutokset:

Ympäristö-alaohjelma:

— Hankeaiheiden lukumäärää on vähennetty (87:stä 42:een), ja nyt painotetaan selkeämmin hakijoiden ohjaamista kohti EU:n poliittisia painopisteitä lisäten samalla tiettyihin osa-alueisiin, kuten luonnon monimuotoisuuteen ja kierrätystalouteen, kuuluvien hankkeiden mahdollisuuksia. Lisäksi painotetaan hankkeita, joilla on merkittävä ja välitön vaikutus Euroopan kansalaisten enemmistön terveyteen.

— Ympäristöhallintoa ja -tietoa koskevia hankeaiheita on suunnattu uudelleen siten, että keskitytään enemmän tiettyihin tietoisuuden lisäämiseen ja hallintoon liittyviin kysymyksiin.

([1]) Ks. "Komission kertomus Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle Life-ohjelman väliarvioinnista", COM(2017) 642, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=COM%3A2017%3A642%3AFIN

([2]) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: "Kierto kuntoon – Kiertotaloutta koskeva EU:n toimintasuunnitelma", http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A52015DC0614

([3]) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: "Toimintasuunnitelma luontoa, ihmisiä ja taloutta varten", http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/action_plan/index_en.htm

([4]) https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-eu-finances_fi.pdf

Molemmat alaohjelmat:

— Tuloslähtöisyyttä on lisätty edelleen ottamalla käyttöön vaatimus tuottaa ympäristöön tai ilmastonmuutokseen liittyviä mitattavissa olevia vaikutuksia kaikilla painopistealoilla.

— Yksityisiä tahoja kannustetaan entistä enemmän osallistumaan korostamalla markkinoita lähellä olevien lähestymistapojen hyötyjä välineenä, jolla taataan hanketulosten kestävyys. Tuetaan toimia, jotka auttavat kehittämään taloudellisesti ja ympäristön kannalta kannattavia hankkeita, jotka ovat valmiita ottamaan vastaan investointeja ja saavat liikkeelle yksityisistä ja julkisista lähteistä tulosten mittakaavan laajentamiseen ja niiden toistamiseen saatavaa lisärahoitusta.

— Yksinkertaistetaan avustusten hallinnointimenettelyjä erityisesti testaamalla kaksivaiheista hakumenettelyä pilottihankkeiden, demonstrointihankkeiden, parhaita käytäntöjä koskevien hankkeiden sekä tiedottamiseen, tietoisuuteen ja levittämiseen liittyvien hankkeiden kohdalla, kuten Life-ohjelman väliarvioinnissa ehdotettiin.

Hankkeiden käytännön tasolla mitattavissa olevien vaikutusten tarve ja merkitys vahvistettiin Life-ohjelman väliarvioinnissa ja Euroopan parlamentissa (EU:n varainkäytön osalta) ([1]). Life-ohjelma sisältää tulosindikaattoreita, ja monivuotiset työohjelmat sisältävät näihin mukautettuja määrällisiä (eli tuotoksiin liittyviä) ja laadullisia tulosindikaattoreita. Jotta tuensaajat voivat raportoida näistä indikaattoreista ohjelmatasolla, niiden on ennakoitava ja mitattava ympäristöön, ilmastoon sekä hallintoon ja tietoon eli yhteiskuntaan liittyviä vaikutuksia hanketasolla suhteessa tiettyihin tuotos- ja tulosindikaattoreihin ([2]). Näiden vaikutusten pysyvyyden eli ajallisen kestävyyden varmistamiseksi tuensaajien on myös otettava käyttöön vankat mekanismit varmistaakseen laajentamisen ja toistamisen avulla, että hankkeilla on alkuperäisen hankealueen ylittäviä vaikutuksia. Näin ollen hanke-ehdotusten arvioinnissa entistä ratkaisevampi myöntämisperuste on selkeä ja johdonmukainen selvitys siitä, miten hankkeiden toimien ja vaikutusten jatkaminen, toistaminen ja/tai siirtäminen taataan. Onnistuneesti demonstroiduilla markkinoita lähellä olevilla ratkaisuilla ympäristö- ja ilmastonmuutoshaasteisiin on luonnostaan erityisen suuret mahdollisuudet tulla jatketuiksi, toistetuiksi ja/tai siirretyiksi. Siksi ehdotukset, joissa esitellään uskottavasti ja johdonmukaisesti strategia markkinoitavuuden saavuttamiseksi hankkeen päättymiseen mennessä, saavat tämän perusteen kohdalla korkeat pisteet.

Väliarvioinnissa analysoitiin Life-asetuksen 25 artiklan mukaisesti ja vahvistettiin, että Life-ohjelmassa voidaan edistää synergiaetuja ohjelman sisällä. Pohdinta-asiakirjoissa EU:n rahoituksen tulevaisuudesta ([3]) korostetaan sosiaalisen ulottuvuuden merkitystä unionin politiikassa. Life-ohjelmalle tämän pitäisi antaa sysäys pyrkiä vielä suurempiin synergiaetuihin kestävän kehityksen ympäristöön liittyvien, taloudellisten ja sosiaalisten ulottuvuuksien osalta. Näin ollen hyvin suunnitellut monitavoitteiset lähestymistavat, joilla pyritään ensisijaisten, ympäristöön tai ilmastonmuutokseen liittyvien tavoitteiden lisäksi edistämään esimerkiksi sosiaalista integraatiota tai talouskasvua, saavat lisäpisteitä ([4]). Esimerkiksi luonnon ja luonnon monimuotoisuuden suojelutoimilla ja kierrätystalouden tehostamiseen pyrkivillä toimilla on mahdollista edistää yhteisöjen kehittämistä ja sosiaalista integraatiota. Kierrätystaloudelle taloudellisen kannattavuuden osoittaminen voi olla haasteellista, ja monissa tapauksissa on tärkeää, että sosiaalinen ulottuvuus (joka liittyy esimerkiksi heikoista lähtökohdista olevien ihmisten integroimiseen työmarkkinoille) otetaan huomioon.

Life-ohjelma mahdollistaa ”muut ohjelmat” ja ”muut toimet”. Tätä joustoa voidaan käyttää siten, että kokeillaan uusia lähestymistapoja, uusia hanketyyppejä ja tukipalveluita olemassa oleville hankkeille ja/tai sidosryhmille, joita perinteiset hanketyypit eivät houkuttele. Esimerkiksi kuilu ympäristö- tai ilmastotoimiratkaisujen onnistuneen soveltamisen Life-hankkeissa ja niiden tosiasiallisen markkinoille pääsyn välillä voitaisiin usein kuroa umpeen, jos lupaavimmat Life-hankkeet saisivat erityistä tukea markkinoiden ja mahdollisten sijoittajien tavoittamisessa. Mahdollisia tukimuotoja ovat seuraavat: täydentävä hanke, jossa keskitytään markkinoille pääsyn tukemiseen, hankekohtainen valmennus liikkeenjohdossa ja varainhankinnassa, tuki kierrätystalouden klustereiden rakentamisessa ja/tai niiden sisäisessä yhteistyössä tai vuotuiset palkinnot hankkeille, joilla on erityisen paljon EU:n tason lisäarvoa. Mikäli uusi varainhoitoasetus sallii suuremman jouston tietyistä tuloksista maksettavien kertaluonteisten määrärahojen kohdalla, tätä mahdollisuutta voitaisiin käyttää myös sellaisten valmiuksien kehittämiseen, jotka liittyvät sijoitushankkeiden ”rahoituskelpoisuuteen” ja markkinoille pääsyyn.

([1]) Euroopan parlamentin päätös, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2017 vastuuvapauden myöntämisestä Euroopan unionin yleisen talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2015, pääluokka III – Komissio (2016/2151(DEC)), 8 kohta, http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-0143+0+DOC+XML+V0//FI

([2]) Life-ohjelman ns. keskeiset hankeindikaattorit, katso myös seitsemäs luku.

([3]) https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-future-eu-finances_fi

([4]) Viimeaikaiset tutkimukset vahvistavat, että kestävät investoinnit edellyttävät älykkäitä politiikkoja ja aloitteita, jotta saadaan aikaan laajempaa yhteiskunnallista sitoutumista kaikilla sektoreilla, erityisesti paikallisyhteisöjen tasolla ja yhteistyössä kansalaisten ja pk-yritysten kanssa, sillä nämä ovat yhä enemmän mukana digitaalisten teknologioiden mahdollistamien yhteisöaloitteiden kautta, tai ”tuottaja-kuluttajina” (mikä tarkoittaa, että he voivat esimerkiksi tuottaa, varastoida ja jopa myydä sähköään sen sijaan, että vain ostaisivat sitä), ks. EU:n poliittisen strategian keskus, EPSC Strategic Notes, numero 25, 8. kesäkuuta 2017, s. 14.

Life-ohjelmaa hallinnoivat komission yksiköt itse ja toimeenpanovirasto, jolle tämä tehtävä on delegoitu suoraa hallinnointia varten. Toimeenpanovirasto toimii komission päätöksen C(2013) 9414 tai sen mahdollisesti korvaavien komission päätösten mukaisen delegoinnin rajoissa ja komission yksiköiden valvonnassa. Kokonaisvastuu ohjelmasta on komissiolla. Komission yksiköiden ja/tai toimeenpanoviraston työn tukemiseksi voidaan palkata ulkopuolisia asiantuntijoita.

Life-asetuksen johdanto-osan 5, 11 ja 13 kappaleessa ja 8 artiklassa vahvistetun periaatteen, joka koskee täydentävyyttä muiden unionin rahoitusohjelmien kanssa, mukaisesti monivuotisen työohjelman täytäntöönpanolla taataan johdonmukaisuus ja synergiaedut ja vältetään mahdollisimman pitkälti päällekkäisyys muiden unionin politiikkojen ja rahoitusvälineiden kanssa. Näin pyritään täydentävyyteen Horisontti 2020 -ohjelman ([1]), unionin tutkimus- ja innovointiohjelman vuosille 2014–2020, ja sen työohjelmien ([2]) kanssa. Tavoite saavutetaan lähinnä erityyppisten hankkeiden tukikelpoisuusvaatimusten ja ehdotuspyyntöihin liitettävien hakuohjeiden suuntaviivojen avulla ([3]), pyrkien täydentävyyteen Horisontti 2020 -ohjelman kanssa. Päällekkäinen rahoitus vältetään valintavaiheen vertailuilla ja jälkikäteistarkastuksilla. Life-ohjelmasta ei rahoiteta tutkimukseen eikä suurten infrastruktuurien rakentamiseen keskittyviä hankkeita, jotka kuuluvat muiden EU-ohjelmien soveltamisalaan.

Monivuotisen työohjelman rakenne noudattaa Life-asetuksen 24 artiklan 2 kohdassa vahvistettua rakennetta, ja siinä käsitellään Ympäristö- ja Ilmastotoimet-alaohjelmia erikseen vain tarvittaessa.

Työohjelma kattaa ajanjakson 1.1.2018–31.12.2020.

1.1 **Ympäristö-alaohjelma**

Ympäristö-alaohjelma kattaa **painopistealueet** Ympäristö ja resurssitehokkuus, Luonto ja luonnon monimuotoisuus sekä Ympäristöhallinto ja -tieto (Life-asetuksen 9–12 artikla). Jokainen painopistealue kattaa useita **alakohtaisia painopisteitä**, jotka on lueteltu Life-asetuksen liitteessä III.

Tässä monivuotisessa työohjelmassa 2018–2020 määritetään **hankeaiheita**, joiden kautta alakohtaiset painopisteet pannaan täytäntöön.

1.2 **Ilmastotoimet-alaohjelma**

Ilmastotoimet-alaohjelma kattaa **painopistealueet** Ilmastonmuutoksen hillitseminen, Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja Ilmastohallinto ja -tieto (Life-asetuksen 13–16 artikla). Jokainen painopistealue sisältää jäljempänä luvussa 4 esitettyjä **politiikanaloja**, joiden katsotaan olevan erityisen kiinnostavia tämän monivuotisen työohjelman kattamalla ajanjaksolla.

2. VAROJEN JAKAMINEN PAINOPISTEALUEIDEN VÄLILLÄ JA ERI RAHOITUSTYYPPIEN VÄLILLÄ – 24 ARTIKLAN 2 KOHDAN A ALAKOHTA

Life-asetuksen 4 artiklan mukaan **Life-ohjelman kokonaismääräraha ajanjaksolle 2014–2020** on 3 456 655 000 euroa, josta 75 prosenttia osoitetaan Ympäristö-alaohjelmalle (2 592 491 250 euroa) ja 25 prosenttia Ilmastotoimet-alaohjelmalle (864 163 750 euroa).

Vuosina 2014–2017 Ympäristö-alaohjelmaan osoitettiin 1 349 miljoonaa euroa ja Ilmastotoimet-alaohjelmaan 446 miljoonaa euroa. Vuosina 2018–2020 käytettäväksi jää 1 657 miljoonaa euroa.

([1]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1290/2013, annettu 11 päivänä joulukuuta 2013, tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman Horisontti 2020 (2014–2020) osallistumista ja tulosten levittämistä koskevista säännöistä ja asetuksen (EY) N:o 1906/2006 kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 81).

([2]) Horisontti 2020 -puiteohjelman viimeinen työohjelma kattaa vuodet 2018–2020. Horisontti 2020 -puiteohjelma keskittyy kolmeen painopistealueeseen: korkeatasoisen tieteen tuottamiseen unionin maailmanluokan huippuosaamisen lujittamiseksi, teollisuuden johtoaseman edistämiseen yritysten, myös mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten, ja innovoinnin tukemiseksi sekä yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemiseen, jotta voidaan vastata suoraan Eurooppa 2020 -strategiassa määriteltyihin haasteisiin tukemalla toimia, jotka kattavat koko ketjun tutkimuksesta markkinoille. Horisontti 2020 -ohjelmassa ympäristö- ja ilmastotoimiin liittyvää tutkimusta ja innovointia toteutetaan toimien ja yhteistyömahdollisuuksien avulla, erityisesti yhteiskunnallisten haasteiden ”Ilmastotoimet, ympäristö, resurssitehokkuus ja raaka-aineet” sekä ”Elintarviketurva, kestävä maa- ja metsätalous, merien ja merenkulun sekä sisävesien tutkimus ja biotalous” merkeissä. Tässä yhteydessä ympäristötutkimuksen ja -innovoinnin tarkoituksena on saavuttaa resursseja ja vettä tehokkaasti käyttävä ja ilmastonmuutosta kestävä talous ja yhteiskunta.

([3]) Kunkin ehdotuspyynnön hakuohjeiden suuntaviivat ovat saatavilla Life-ohjelman verkkosivustolla: http://ec.europa.eu/environment/life/funding/life.htm

Life-asetuksessa määritetään myös vähimmäisprosenttiosuus, joka kokonaistalousarviosta varataan **hankkeille** (81 %, Life-asetuksen 17 artiklan 4 kohta), ja enimmäisprosenttiosuus, joka talousarviomäärärahoista osoitetaan hankkeisiin, joita tuetaan toiminta-avustuksilla, joita voidaan osoittaa **integroituihin hankkeisiin** (30 %, Life-asetuksen 17 artiklan 5 kohta).

Life-asetuksen 4 artiklaa tarkistetaan parhaillaan Euroopan solidaarisuusjoukoille osoitettavan 4 500 000 euron määrärahan lisäämiseksi sellaisia hankkeita varten, joissa nuoret vapaaehtoiset osallistuvat kaikkialla Euroopassa ympäristönsuojelu- ja ilmastotoimiin ([1]).

Life-hankkeet rahoitetaan **toiminta-avustuksilla** tai tarvittaessa **rahoitusvälineistä** (Life-asetuksen 17 artiklan 4 kohta).

Life-asetuksen 24 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti tässä **monivuotisessa työohjelmassa määritetään** kuhunkin **painopistealueeseen ja rahoitustyyppiin** osoitettavat summat.

Kokonaismäärärahat rahoitustyypeittäin molempien alaohjelmien osalta

Talousarvio 2018–2020	miljoonaa euroa
Hankkeet ja toiminta-avustukset	
Toiminta-avustukset (action grants)	1 263,44
Toiminta-avustukset (operating grants)	36,00
Rahoitusvälineet	75,00
Julkiset hankinnat	252,70
Tukimenot	29,92
Kaikki yhteensä	**1 657,06**

Kokonaismäärärahat painopistealueittain 2018–2020

Painopistealueet	Ympäristö ja resurssitehokkuus	Luonto ja luonnon monimuotoisuus	Ympäristöhallinto ja -tieto	Euroopan solidaarisuusjoukot	Ilmastonmuutoksen hillitseminen	Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	Ilmastohallinto ja -tieto
Yhteensä aluetta kohti (miljoonaa euroa)	444,81	632,55	143,38	4,50	230,50	123,85	47,55
Välisumma	1 627,14						
Tukimenot (tekninen ja hallinnollinen apu)	29,92						
Kaikki yhteensä	**1 657,06**						

Painopistealue- ja rahoitustyyppikohtaiset määrärahat ovat luonteeltaan ohjeellisia. Toiminta-avustusten kohdalla lopullinen määräraha riippuu kuhunkin painopistealueeseen kuuluvien, rahoitettavaksi soveltuvien hanke-ehdotusten todellisesta lukumäärästä. Rahoitusvälineiden talousarviomäärärahoja ja niiden jakautumista välineiden välillä voidaan mukauttaa Life-ohjelman aikana todellisen käyttöasteen mukaan. Varainhoitoasetuksen ([2]) mukaisesti Life-asetuksessa määritettyjen kynnysarvojen puitteissa painopistealueiden välillä uudelleen kohdennettavat määrärahat saavat olla enintään viisi prosenttia kyseisten painopistealueiden kokonaismäärärahoista.

([1]) Lisätietoa Euroopan solidaarisuusjoukkoja koskevasta asetusehdotuksesta ja siihen liittyvän lainsäädäntömenettelyn tilanteesta on saatavilla seuraavalla verkkosivulla: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/HIS/?uri=COM%3A2017%3A262%3AFIN

([2]) Asetus (EU, Euratom) N:o 966/2012.

2.1 **Ympäristö-alaohjelma**

Tämän monivuotisen työohjelman soveltamisajalle Ympäristö-alaohjelmaan on osoitettu 1 243,81 miljoonan euron ([1]) talousarvio.

Tietty prosenttiosuus toiminta-avustuksilla tuettuihin hankkeisiin kohdennetuista talousarviomäärärahoista Ympäristö-alaohjelmassa varataan luonnon ja luonnon monimuotoisuuden suojeluun. Näihin kuuluu myös aiheeseen liittyviä tiedotus- ja hallintohankkeita sekä teknisen tuen ja valmisteluhankkeita (Life-asetuksen 9 artiklan 3 kohta) ([2]). Loput hankkeisiin kohdennetuista talousarviomäärärahoista osoitetaan painopistealueisiin Ympäristö ja resurssitehokkuus sekä Ympäristöhallinto ja -tieto kuuluviin hankkeisiin.

Ohjeelliset määrärahat rahoitustyypeittäin Ympäristö-alaohjelman osalta

Talousarvio 2018–2020		miljoonaa euroa
Toiminta-avustukset (*)		
— Valmiuksien kehittämishankkeet		7,75
— Teknisen tuen hankkeet		2,95
— Muut toiminta-avustukset		992,37
Rahoitusväline (**)		
Luonnonpääoman rahoitusjärjestely (Natural Capital Financing Facility, NCFF)		p.m.
Toiminta-avustukset		27,00
Julkiset hankinnat		193,67
Tukimenot (***)		20,07
Kaikki yhteensä		**1 243,81**

(*) Life-asetuksen 17 artiklan 5 kohdan mukaan 30 prosenttia toiminta-avustuksiin osoitetuista talousarviomäärärahoista voidaan osoittaa integroituihin hankkeisiin. Integroituja hankkeita koskevien ehdotusten tosiasiallisesta määrästä riippuen käyttämättömät määrärahat käytetään muihin toiminta-avustuksilla rahoitettaviin hankkeisiin.

(**) Rahoitusvälineiden toteuttamiseen liittyvät hallinnointikulut saavat olla enintään seitsemän prosenttia rahoitusvälineiden kokonaismäärärahoista.

(***) Tämä summa sisältää 14,58 miljoonan euron rahoitusosuuden Life-ohjelmasta toimeenpanoviraston talousarvioon, mukaan luettuna 2,33 miljoonan euron rahoitusosuuden Ilmastotoimet-alaohjelmasta.

Painopistealue- ja rahoitustyyppikohtaiset määrärahat ovat luonteeltaan ohjeellisia.

Rahoitusvälineiden talousarviomäärärahoja ja niiden jakautumista välineiden välillä voidaan mukauttaa Life-ohjelman aikana todellisen käyttöasteen mukaan. Life-asetuksessa määritettyjen kynnysarvojen puitteissa painopistealueiden välillä uudelleen kohdennettavat määrärahat saavat olla enintään viisi prosenttia kyseisten painopistealueiden kokonaismäärärahoista.

([1]) Talousarvioon liittyvistä syistä tämä summa sisältää 2,33 miljoonan euron rahoitusosuuden Ilmastotoimet-alaohjelmasta toimeenpanoviraston talousarvioon.

([2]) Komission delegoitu asetus (EU) 2018/93, annettu 16 päivänä marraskuuta 2017, Ympäristö-alaohjelmassa toiminta-avustuksilla tuettuihin luonnon ja luonnon monimuotoisuuden suojelua koskeviin hankkeisiin kohdennettujen talousarviomäärärahojen prosenttiosuuden lisäämisestä ympäristön ja ilmastotoimien ohjelman (Life) perustamisesta ja asetuksen (EY) N:o 614/2007 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1293/2013 9 artiklan 4 kohdan mukaisesti (EUVL L 17, 23.1.2018, s. 5), jäljempänä 'delegoitu asetus luonnon ja luonnon monimuotoisuuden prosenttiosuuden lisäämisestä'.

2.2 **Ilmastotoimet-alaohjelma**

Tämän monivuotisen työohjelman osalta Ilmastotoimet-alaohjelman talousarvio on 413,25 miljoonaa euroa. Määrärahojen osoittaminen painopistealueisiin on ohjeellista. Se riippuu kuhunkin painopistealueeseen kuuluvien toiminta-avustusehdotusten todellisesta lukumäärästä ja Energiatehokkuuden yksityinen rahoitus -välineeseen (vain tämän alaohjelman kohdalla) ja luonnonpääoman rahoitusjärjestelyyn liittyvästä markkinoiden vastaanottokyvystä.

Ohjeelliset määrärahat rahoitustyypeittäin Ilmastotoimet-alaohjelman osalta

Talousarvio 2018–2020		miljoonaa euroa
Toiminta-avustukset (*)		
Valmiuksien kehittämishankkeet		3,00
Teknisen tuen hankkeet		0,78
Muut toiminta-avustukset		256,59
Rahoitusvälineet (**)		
Energiatehokkuuden yksityinen rahoitus (PF4EE)		75,0
Luonnonpääoman rahoitusjärjestely (Natural Capital Financing Facility, NCFF)		p.m.
Toiminta-avustukset		9,00
Julkiset hankinnat		59,03
Tukimenot (***)		9,85
Kaikki yhteensä		**413,25**

(*) Life-asetuksen 17 artiklan 5 kohdan mukaan 30 prosenttia toiminta-avustuksiin osoitetuista talousarviomäärärahoista voidaan osoittaa integroituihin hankkeisiin. Integroituja hankkeita koskevien ehdotusten tosiasiallisesta määrästä riippuen käyttämättömät määrärahat käytetään muihin toiminta-avustuksilla rahoitettaviin hankkeisiin.

(**) Rahoitusvälineiden toteuttamiseen liittyvät hallinnointikulut saavat olla enintään seitsemän prosenttia rahoitusvälineiden kokonaismäärärahoista.

(***) 2,33 miljoonan euron määräraha toimeenpanoviraston talousarvioon Ilmastotoimet-alaohjelmasta sisältyy Life-ohjelman kokonaisrahoitukseen.

3. LIITTEESSÄ III VAHVISTETTUJA YMPÄRISTÖ-ALAOHJELMAN ALAKOHTAISIA PAINOPISTEITÄ TOTEUTTAVAT HANKEAIHEET (LIFE-ASETUKSEN 24 ARTIKLAN 2 KOHDAN b ALAKOHTA)

Life-asetuksen johdanto-osan 36 kappaleen ja 24 artiklan mukaisesti monivuotinen työohjelma sisältää luettelon, joka ei ole tyhjentävä, alakohtaisia painopisteitä toteuttavista hankeaiheista. Toimet keskitetään Ympäristö-alaohjelman konkreettisiin ympäristöpoliittisiin ja aiheeseen liittyviin hallintoa ja tietoa koskeviin poliittisiin painopisteisiin ja toiminta-alueisiin. Life-asetuksen johdanto-osan 22 kappaleen mukaisesti komission olisi unionille Ympäristö-alaohjelman hankkeista saatavaa lisäarvoa arvioidessaan kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, miten hankkeet edistävät hankeaiheiden kautta täytäntöönpantuja alakohtaisia painopisteitä. Näin ollen hankeaiheet ovat työkalu lisäpisteiden antamiseksi hankkeille, jotka koskevat strategisesti tärkeitä politiikanaloja. Samalla komission on kuitenkin pysyttävä avoimena muita aloja koskeville hyvin perustelluille ehdotuksille ja uusien ideoiden hyödyntämiselle uusiin haasteisiin vastaamiseksi.

Tietty prosenttiosuus toiminta-avustuksilla tuettaviin hankkeisiin kohdennetuista määrärahoista varataan hankkeisiin, joilla tuetaan luonnon ja luonnon monimuotoisuuden suojelua ([1]). Life+-asetukseen verrattuna lisääntynyt määrärahojen sitominen tiettyihin hankkeisiin rajoittaa muihin alakohtaisiin painopisteisiin Ympäristö-alaohjelmassa liittyviin hankkeisiin käytettävissä olevia määrärahoja. Näin ollen tämä on yksi syy lisää keskittää varojen käyttö paremmin näille aloille.

On kuitenkin pantava merkille, ettei tähän luetteloon kuulumattomia aiheita koskevien hankkeiden rahoittaminen ole poissuljettua. Laadukkaille hankkeille, jotka täyttävät sovellettavat tukikelpoisuus- ja valintavaatimukset, voidaan myös myöntää rahoitusta. Tämän luettelon vahvistaminen työohjelman kattamaksi ajaksi takaa siis sekä Life-ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavan jouston että tarvittavan vakauden, jotta mahdolliset hakijat voivat suunnitella, laatia ja toimittaa ehdotuksia.

3.1 **Painopistealue Ympäristö ja resurssitehokkuus**

Life-asetuksen 10 artiklan a kohdan mukaisesti tätä painopistealuetta vastaavien hankeaiheiden ja niihin liittyvien Life-asetuksen liitteessä III lueteltujen alakohtaisten painopisteiden erityistavoitteina on erityisesti "**kehittää, testata ja esitellä ympäristöhaasteita varten sellaisia menettelytapoja tai hallintotapoja, parhaita käytäntöjä ja ratkaisuja**, mukaan lukien innovatiivisten teknologioiden kehittäminen ja esitteleminen, jotka soveltuvat toistettaviksi, siirrettäviksi tai valtavirtaistettaviksi, ottaen myös huomioon ympäristön ja terveyden välisen yhteyden, ja jotka tukevat resurssitehokkuuteen liittyvää politiikkaa ja lainsäädäntöä, myös etenemissuunnitelmaa kohti resurssitehokasta Eurooppaa". Innovatiiviset hallintotavat ovat etenkin arvoketjuihin kuuluvien julkisten, yksityisten ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden yhteisiä kokeiluja, joilla odotetaan saavutettavan välittömiä ja mitattavissa olevia myönteisiä ympäristövaikutuksia. Näin ollen kaikkien tähän painopistealueeseen kuuluvien hankkeiden on oltava Life-asetuksen 18 artiklan a ja b kohdassa tarkoitettuja pilotti- tai demonstrointihankkeita, joissa ei keskitytä tutkimukseen. Rajoitettu soveltava tutkimus on sallittua osana valmistelu- ja/tai seurantatoimia. Tähän painopistealueeseen kuuluvien ja johonkin alla luetelluista hankeaiheista liittyvien demonstrointihankkeiden kohdalla etusija annetaan hankkeille, joissa otetaan käyttöön, testataan, arvioidaan ja levitetään toimia, menetelmiä tai menettelytapoja, jotka ovat **uusia tai tuntemattomia kaikkialla unionissa**.

Life-ohjelman tuloksia tähän pilotti- ja demonstrointihankkeisiin liittyvään painopistealueeseen kuuluvien tavoitteiden ja etenkin sen panoksen resurssitehokkaaseen talouteen siirtymisen ja ympäristön laadun suojelemisen ja parantamisen osalta mitataan niiden ympäristöön liittyvien parannusten suhteen, joiden voidaan katsoa johtuvan Life-hankkeista. Siksi kaikkien tähän painopistealueeseen kuuluvien Life-hankkeiden on sisällettävä toimia, joiden tuloksena on **välittömiä ja mitattavissa olevia ympäristövaikutuksia hankkeen toteutusaikana**.

Life-asetuksen liite III

a) ***Vettä ja meriympäristöä koskevat alakohtaiset painopisteet***: *toimenpiteet, joilla pannaan täytäntöön vettä koskevat erityistavoitteet, jotka sisältyvät etenemissuunnitelmaan kohti resurssitehokasta Eurooppaa ja seitsemänteen ympäristöä koskevaan toimintaohjelmaan, ja erityisesti*

i) integroidut toimintatavat, joilla pannaan täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/60/EY ([2]);

ii) toimenpiteet, joilla pannaan täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/60/EY ([3]);

iii) toimenpiteet, joilla pannaan täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/56/EY meriympäristön hyvän tilan saavuttamiseksi ([4]);

iv) toimenpiteet, joilla varmistetaan vesivarojen turvallinen ja tehokas käyttö, parannetaan määrällistä vesihuoltoa, säilytetään veden laadun korkea taso ja torjutaan vesivarojen väärinkäyttöä ja huonontumista.

([1]) Luonnon ja luonnon monimuotoisuuden prosenttiosuuden lisäämisestä annetussa delegoidussa asetuksessa tehdyn tarkistuksen mukaan.

([2]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/60/EY, annettu 23 lokakuuta 2000, yhteisön vesipolitiikan puitteista (EUVL L 327, 22.12.2000, s. 1).

([3]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/60/EY, annettu 23 päivänä lokakuuta 2007, tulvariskien arvioinnista ja hallinnasta (EUVL L 288, 6.11.2007, s. 27).

([4]) Euroopan Parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/56/EY, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2008, yhteisön meriympäristöpolitiikan puitteista (meristrategiadirektiivi) (EUVL L 164, 25.6.2008, s. 19).

Veden laadun, tulvien ja kuivuuden hallinnan käsitteleminen kustannustehokkaasti on suuri haaste EU:ssa. Vesialan haasteisiin ja mahdollisuuksiin reagoiminen edellyttää useilta toimijoilta kokonaisvaltaista lähestymistapaa. Vesipuitedirektiivin, tulvadirektiivin ja vesialan eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden painopisteiden täytäntöönpanon mukaisesti hankkeissa on keskityttävä sellaisten toimien kehittämiseen ja erityisesti toteuttamiseen, jotka voivat auttaa jäsenvaltioita siirtymään aidosti yhdennettyyn vesivarojen hoitoon ja edistää näin tarvittaessa ekosysteemeihin perustuvia lähestymistapoja. Meristrategiadirektiivin täytäntöön panemiseksi toteutettavien toimien yhteydessä on painotettava erityisesti vasta ilmeneviä paineita ja vaikutuksia sekä paremmin yhdennetyn rannikkoalueiden hoidon ja merten aluesuunnittelun edistämistä. Vesialan osalta voidaan todeta, että vesipalvelujen tuottamisen (juomaveden tuotannon tai jäteveden käsittelyn) takaamiseen käytettävät teknologiat ja prosessit alkavat olla huippuunsa kehittyneitä. Vesialan eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden painopistealueiden mukaisesti tämänhetkinen haaste on kaksitahoinen: i) asianmukaisen täytäntöönpanon varmistaminen tavalla, joka tuo kustannustehokkaita, resurssitehokkaita ja lainsäädännön mukaisia tuloksia, ja ii) sen varmistaminen, että alalla ilmeneviä ongelmia pystytään käsittelemään.

Näin ollen etusijalle asetetaan seuraavanlaiset hankeaiheet:

Vesi, tulvat ja kuivuus – liite III, A osan a kohdan i ja ii alakohta

1. **Tulva- ja/tai kuivuusriskien hallintatoimien** täytäntöönpano soveltaen vähintään yhtä seuraavista:

   — luontoon perustuvat ratkaisut, jotka koostuvat luonnollisista vedenpidätystoimista, jotka lisäävät imeytymistä ja veden varastoitumista ja poistavat epäpuhtauksia luonnollisten tai luonnonmukaisten prosessien avulla; tällaisissa prosesseissa voidaan muun muassa palauttaa luonnontilaan jokien, järvien, joensuiden ja rannikkojen morfologiaa ja/tai luoda uudelleen niihin liittyviä luontotyyppejä, muun muassa tulvatasankoja ja marskimaita

   — ehkäisy- ja suojelutyökalut ja -tekniikat, joilla tuetaan politiikkaa, maankäytön suunnittelua, riskien vähentämistä, kriisien jälkeistä sietokykyä ja hätätilanteiden hallintaa

   — yhdennetty riskinarviointi ja -hallinta, jonka yhteydessä otetaan huomioon yhteiskunnallinen haavoittuvuus ja pyritään parantamaan sietokykyä varmistaen samalla sosiaalinen hyväksyttävyys.

2. Hankkeet, joissa puututaan vesipiirien hoitosuunnitelmissa määriteltyihin ja maankäytöstä tai vedenkäytöstä johtuviin **hydromorfologisiin paineisiin**, tarkoituksena saavuttaa veden hyvä tila tai potentiaali vesipuitedirektiivin tavoitteiden edellyttämällä tavalla.

3. Ihmisen toiminnasta ja/tai maataloudesta peräisin olevien **ravinteiden ja orgaanisten epäpuhtauksien yhdennetty hallinta** epäpuhtauksien välittömän poistamisen avulla. Suunniteltavat toimet määritetään kattavan kuiluanalyysin ([1]) tuloksena. Analyysissa määritetään toimenpiteet, joita tarvitaan vesipiirien tai valuma-alueiden tasolla, jotta voidaan saavuttaa vesipuitedirektiivin ja meristrategiadirektiivin vaatimukset, ottaen huomioon yhdyskuntajätevesien käsittelystä annetun direktiivin ([2]), nitraattidirektiivin ([3]), uimavesidirektiivin ([4]) ja pohjavesidirektiivin ([5]) vaatimusten avulla saavutetut tulokset.

4. **Kemiallisten epäpuhtauksien** aiheuttamien paineiden vesiympäristössä vähentäminen vähentämällä prioriteettiaineiden ja muiden kemikaalien, jotka on määritetty vesipiirin erityisiksi pilaaviksi aineiksi, päästöjä niiden lähteellä käyttämällä asianmukaisia korvaavia aineita ([6]) tai vaihtoehtoisia teknologioita.

5. **Vettä säästävien toimenpiteiden** toteuttaminen vesistöihin kohdistuvien määrällisten ja laadullisten paineiden vähentämiseksi vesistressistä kärsivillä alueilla, jotka on määritetty asiaankuuluvissa vesipiirien hoitosuunnitelmissa.

([1]) Analyysi vesimuodostumien tämänhetkisen tilan ja paineiden vähenemisen, jota tarvitaan vesipuitedirektiivin 11 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun hyvän tilan tavoitteen saavuttamiseksi, välisestä kuilusta. Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on laadittava toimenpideohjelmia, joissa ”otetaan huomioon 5 artiklassa edellytettyjen analyysien ja tarkastelujen tulokset” (paineiden ja vaikutusten analyysi) ja joiden ”tarkoituksena on saavuttaa 4 artiklan mukaiset tavoitteet” (hyvä tila). Lisäksi 11 artiklan 8 kohdassa säädetään, että toimenpideohjelmat on tarkistettava joka kuudes vuosi. Lisätietoja vesipuitedirektiivin raportointia koskevissa ohjeissa vuodelta 2016, http://cdr.eionet.europa.eu/help/WFD/WFD_521_2016/Guidance/WFD_ReportingGuidance.pdf, etenkin kohdissa 10.1.8.2, s. 245 (kuvaus siitä, mitä jäsenvaltioiden on ilmoitettava jokaiseen olennaiseen painetyyppiin tai kemialliseen aineeseen liittyvien kuiluindikaattorien osalta) ja kohdissa 10.1.4 ja 10.1.5.

([2]) Neuvoston direktiivi 91/271/ETY, annettu 21 päivänä toukokuuta 1991, yhdyskuntajätevesien käsittelystä (EYVL L 135, 30.5.1991, s. 40).

([3]) Neuvoston direktiivi 91/676/ETY, annettu 12 päivänä joulukuuta 1991, vesien suojelemisesta maataloudesta peräisin olevien nitraattien aiheuttamalta pilaantumiselta (EYVL L 375, 31.12.1991, s. 1).

([4]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/7/EY, annettu 15 päivänä helmikuuta 2006, uimaveden laadun hallinnasta ja direktiivin 76/160/ETY kumoamisesta (EUVL L 64, 4.3.2006, s. 37).

([5]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/118/EY, annettu 12 päivänä joulukuuta 2006, pohjaveden suojelusta pilaantumiselta ja huononemiselta (EUVL L 372, 27.12.2006, s. 19).

([6]) ’Asianmukaiset korvaavat aineet’ ovat kemiallisia aineita, jotka tuottavat samat halutut vaikutukset mutta joiden ympäristövaikutus on pienempi.

Meri- ja rannikkoalueiden hoito – liite III, A osan a kohdan iii alakohta

1. Työkalujen, teknologioiden ja käytäntöjen soveltaminen **meriympäristöön liittyvän ihmisen toiminnan kestävyyden takaamiseksi** muun muassa vähentämällä ihmisen toiminnan meriympäristöön kohdistuvaa painetta ja käsittelemällä vähintään yhtä seuraavista erityistä huolta aiheuttavista aiheista:
   — vedenalainen melu
   — merenpohjan häirintä
   — syvänmeren kaivostoiminta
   — kalastus
   — maatalous ja/tai
   — navigointi.
2. Hankkeet, joiden on tarkoitus **ehkäistä ja vähentää merien roskaantumista tai epäpuhtauksia** ja joissa puututaan niiden lähteisiin maalla ja/tai merissä.

Vesiala – liite III, A osan a kohdan iv alakohta

1. Teknologioiden soveltaminen juomavesijärjestelmiä ja yhdyskuntajätevesien käsittelyjärjestelmiä varten käyttämällä **resurssitehokkaita prosesseja** vesipalvelujen tuottamisessa ([1]), toimipaikalla sovellettavia menettelyjä ja/tai valvontaprosesseja jäteveden käsittelyn poistovesien osana syntyvien **epäpuhtaus- ja/tai patogeenipäästöjen pienentämiseksi tai eliminoimiseksi**.
2. Sellaisten **vesipalvelujen resurssitehokkaan tuottamisen**, jotka noudattavat juomavesidirektiiviä ja yhdyskuntajätevesien käsittelystä annettua direktiiviä, varmistavien työkalujen soveltaminen **maaseutualueilla** ([2]) asuvaan väestöön.
3. Kierrätettyyn / kertaalleen hyödynnettyyn veteen liittyvien ratkaisujen ja/tai käsittelyvaihtoehtojen **tehokkuuden ja vaikuttavuuden parantaminen** toteuttamalla vähintään yhtä seuraavista:
   — (vaihtoehtoisen) vesihuollon, jäteveden käsittelyn sekä resurssien ([3]) uudelleenkäytön, talteenoton ja kierrättämisen konseptit
   — jäteveden käsittelyjärjestelmään joutuvien epäpuhtaus- ja patogeenipäästöjen torjumiseen niiden lähteellä liittyvät menetelmät ja kustannustehokkaat toimipaikalla käytettävät teknologiat
   — vedenkäsittelyn innovaatiokeskittymät alueilla, joilla tällä hetkellä ei ole asianmukaista viemäröintiä eikä jäteveden käsittelyjärjestelmiä, soveltaen älykkäitä teknologioita ja hajautettuja järjestelmiä ja painottaen vaihtoehtoisia veden lähteitä
   — järjestelmälliset toimintatavat veden, energian ja luonnonvarojen hävikin välttämiseksi teollisessa tuotannossa ja vesi- ja jätevesi-infrastruktuurissa.

Life-asetuksen liite III

b) ***Jätettä koskevat alakohtaiset painopisteet***: *toimenpiteet, joilla pannaan täytäntöön jätettä koskevat erityistavoitteet, jotka sisältyvät etenemissuunnitelmaan kohti resurssitehokasta Eurooppaa ja seitsemänteen ympäristöä koskevaan toimintaohjelmaan, ja erityisesti*
   i) integroidut toimintatavat jätehuoltosuunnitelmien ja -ohjelmien täytäntöönpanemiseksi;
   ii) toimenpiteet unionin jätelainsäädännön täytäntöönpanemiseksi ja kehittämiseksi kiinnittäen erityistä huomiota unionin jätehierarkian ensimmäisiin vaiheisiin (jätteen syntymisen ehkäisy, uudelleenkäyttö ja kierrätys);
   iii) toimenpiteet, jotka koskevat resurssitehokkuutta ja tuotteiden elinkaarivaikutusta, kulutustottumuksia ja luonnonvarojen kulutuksen vähentämistä taloudessa.

Jätteen osalta etenemissuunnitelman kohti resurssitehokasta Eurooppaa ja seitsemännen ympäristöä koskevan toimintaohjelman tavoitteena on seuraavien yleistavoitteiden saavuttaminen vuoteen 2020 mennessä:

— tuotetun jätteen vähentäminen

— kierrätyksen ja uudelleenkäytön maksimoiminen

([1]) Esimerkiksi energiankulutuksen vähentämiseksi vedenkäsittelyn ja vesivarojen hoidon yhteydessä ja veden hävikin vähentämiseksi.

([2]) Maaseutualueilla asuvalla väestöllä tarkoitetaan tässä kaupunkialueiden ulkopuolella asuvaa väestöä. Kaupunkialueet määritetään seuraavan menetelmän avulla: 1. väestötiheyden kynnysarvoa (300 asukasta neliökilometrillä) sovelletaan yhden neliökilometrin koordinaattiruutuihin; 2. vähimmäiskoon kynnysarvoa (5 000 asukasta) sovelletaan ryhmitettyihin koordinaattiruutuihin väestötiheyden kynnysarvon yläpuolella. Lisätietoja verkkosivulla: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Urban-rural_typology

([3]) Esimerkiksi maaravinteet (P, K, N) ja orgaaniset yhdisteet.

— polttamisen rajaaminen materiaaleihin, joita ei voi kierrättää, ja

— vain sellaisen jätteen vieminen kaatopaikoille, jota ei voi kierrättää eikä ottaa talteen.

Näin ollen etusijalle asetetaan seuraavanlaiset hankeaiheet:

Jätelainsäädännön täytäntöönpano – liite III, A osan b kohdan i ja ii alakohta

1. **Jätehuoltomenetelmien** (erillisen keräämisen, lajittelun ja kierrätyksen) täytäntöönpano EU:n syrjäisimmillä alueilla ([1]) tai saarilla ([2]), joiden vakinainen väestö on alle 250 000 asukasta ([3]).

2. **Innovatiivisten ratkaisujen** täytäntöönpano, tavoitteena yksi seuraavista:

   — **sähkö- ja elektroniikkalaiteromun** (SER) **ja/tai paristojen ja akkujen** erillinen kerääminen ja kierrättäminen tai sähkö- ja elektroniikkalaiteromun ja/tai paristojen ja akkujen kierrättäminen

   — **romuajoneuvojen** purkaminen ja kierrättäminen

   — rakennustöiden tai rakennusten **valikoiva purkaminen**, jonka tuloksena on lisäarvoa tuottavaa kierrätettyä ([4]) materiaalia tai tuotteita

   — **muovien** ([5]) lajittelu ja lisäarvoa tuottava kierrättäminen

   — **biojätteen** erillinen kerääminen ja kierrättäminen ja/tai

   — **komposiittimateriaalien** kierrättäminen **kriittisten raaka-aineiden talteenottamiseksi**.

   Huomautus:

   Näiden innovatiivisten ratkaisujen ja Life-hankkeen täydentämiseksi hankekauden aikana ja sen jälkeen pitäisi toteuttaa myös muita olennaisia jätehuoltotoimia jätehierarkian mukaisesti.

3. **Jätteen sisältämien vaarallisten aineiden tunnistaminen** ([6]) **ja eritteleminen** käsitellyn jätteen lisäarvoa tuottavan kierrättämisen ([7]) ja vaarallisten aineiden turvallisen hävittämisen mahdollistamiseksi hankkeen puitteissa.

Jäte- ja resurssitehokkuus – liite III, A osan b kohdan iii alakohta

1. **Uusien liiketoiminta- ja/tai kulutusmallien ja/tai resurssitehokkuutta tukevien lähestymistapojen** täytäntöönpano ensisijaisilla teollisuudenaloilla, jotka on määritetty etenemissuunnitelmassa kohti resurssitehokasta Eurooppaa ([8]) ja kiertotaloutta koskevassa EU:n toimintasuunnitelmassa ([9]), keskittymällä tuotteiden kestävyyteen, uudelleenkäyttöön, korjaamiseen ja kierrättämiseen ja tuotteiden myynnille vaihtoehtoisiin prosesseihin. Jo hankkeen toteutuksen aikana uusien liiketoimintamallien ja lähestymistapojen on

   — saatava aikaan resurssien käytön (eli materiaalien käytön, energian ja/tai veden käytön, riippuen pääasiallisista vaikutuksista) vähenemistä

([1]) Guadeloupe, Réunion, Mayotte, Ranskan Guayana ja Martinique, Saint-Martin (Ranska); Madeira, Azorit (Portugali); Kanariansaaret (Espanja), ks. http://ec.europa.eu/regional_policy/fi/policy/themes/outermost-regions/

([2]) Saaret määritellään alueiksi, joiden vähimmäispinta-ala on 1 km², jotka ovat vähintään yhden kilometrin etäisyydellä mantereesta, joiden vakinainen väestö on yli 50 asukasta ja joilla ei ole kiinteää yhteyttä (siltaa, tunnelia tai vallia) mantereelle. Määritelmään voi tutustua seuraavassa lähteessä: Regional focus nº 01/2011 "Regional typologies: a compilation"; European Union Regional Policy; http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/focus/2011_01_typologies.pdf

([3]) Asiasta vastaavien toimivaltaisten viranomaisten viimeisimpien julkisesti saatavilla olevien tietojen mukaan.

([4]) Lisäarvoa tuottava tarkoittaa kierrättämistä korkealaatuisiksi tuotteiksi eli ei kierrättämistä ainekokoumiksi. Konsepti selitetään seuraavassa lähteessä: Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: "Kohti kiertotaloutta: jätteetön Eurooppa", COM(2014) 398 final, annettu 2 päivänä heinäkuuta 2014, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=celex%3A52014DC0398

([5]) Tämä kattaa muovipakkaukset.

([6]) Luonnehtiminen mukaan luettuna.

([7]) Lisäarvoa tuottava tarkoittaa kierrättämistä korkealaatuisiksi tuotteiksi, ei kierrättämistä ainekokoumiksi. Konsepti selitetään seuraavassa lähteessä: Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: "Kohti kiertotaloutta: jätteetön Eurooppa", COM(2014) 398 final, annettu 2 päivänä heinäkuuta 2014, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=celex%3A52014DC0398

([8]) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: "Etenemissuunnitelma kohti resurssitehokasta Eurooppaa" KOM(2011) 571 lopullinen, 20.9.2011, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=COM:2011:0571:FIN

([9]) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: "Kierto kuntoon – Kiertotaloutta koskeva EU:n toimintasuunnitelma", COM(2015) 614 final, 2.12.2015, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:52015DC0614

— tuettava muutosta pienissä ja keskisuurissa yrityksissä (pk-yrityksissä) ([1]) ja/tai

— integroitava sosiaalinen ulottuvuus liiketoimintamalliin.

Huomautus:

Vaihtoehtoisia prosesseja ovat muun muassa jakaminen tai vuokraaminen, uusiovalmistus, teollinen symbioosi, elintarvikeketjujen, liikenteen ja liikkuvuuden optimointi, kestävät rakennukset ja rakentaminen / purkaminen.

Life-asetuksen liite III

c) ***Resurssitehokkuutta koskevat alakohtaiset painopisteet, maaperä ja metsät sekä vihreä talous ja kierrätystalous mukaan luettuina***: *toimenpiteet, joilla pannaan täytäntöön etenemissuunnitelma kohti resurssitehokasta Eurooppaa ja seitsemäs ympäristöä koskeva toimintaohjelma ja jotka eivät kuulu tässä liitteessä tarkoitettuihin muihin alakohtaisiin painopisteisiin, erityisesti*

i) toimenpiteet, joilla edistetään teollista symbioosia ja tietämyksen siirtoa sekä uusien mallien kehittämistä siirtymiseksi kohti kierrätystaloutta ja vihreää taloutta;

ii) toimenpiteet, joilla pannaan täytäntöön teemakohtainen maaperästrategia (22 päivänä syyskuuta 2006 annettu komission tiedonanto "Maaperän suojelua koskeva teemakohtainen strategia") painottaen erityisesti maaperän sulkemisen rajoittamista ja kompensointia sekä maankäytön tehostamista;

iii) toimenpiteet, jotka koskevat metsien seurantajärjestelmiä ja metsätietojärjestelmiä sekä metsäpalojen ennaltaehkäisyä.

Hankkeissa, jotka liittyvät resurssitehokkuutta koskeviin alakohtaisiin painopisteisiin, maaperä ja metsät sekä vihreä talous ja kierrätystalous mukaan luettuina, keskitytään etenemissuunnitelman kohti resurssitehokasta Eurooppaa, kiertotaloutta koskevan EU:n toimintasuunnitelman ([2]), maaperän suojelua koskevan teemakohtaisen strategian ([3]) ja EU:n metsästrategian 2013 ([4]) täytäntöön panemiseen.

Teollisen symbioosin, tietämyksen siirron ja siirtymisen kohti kierrätystaloutta ja vihreää taloutta osalta erityistä huomiota kiinnitetään yritysten kiertoon perustuvaan / resurssitehokkaaseen, ympäristöystävälliseen toimintaan, kuluttajapolitiikkaan, uusiin liiketoiminta- ja kulutusmalleihin sekä arvoketjuihin. Julkinen tuki kierrätystaloudelle on tähän saakka kohdistunut melko yksipuolisesti 'kierrätykseen', kun taas uudelleenkäyttöön, korjaamiseen ja uusiovalmistukseen keskittyvät hankkeet ovat aliedustettuja ([5]). Jos kierrätystaloutta pannaan täytäntöön (paikallisten) arvoketjujen varrella, sillä on suuret mahdollisuudet luoda myönteisiä sosiaalisia vaikutuksia, jotka liittyvät esimerkiksi muita heikommista lähtökohdista tulevien henkilöiden integroimiseen työmarkkinoille ja harmaan talouden toiminnan virallistamiseen. Kierrätystaloutta koskevien hankkeiden toteuttajia kehotetaan ottamaan huomioon nämä seikat välittömästi mitattavissa olevan ympäristövaikutuksen lisäksi. Nämä arvoketjut koskevat ensisijaisia aloja ja edistävät siten myös tulevan muoveja kierrätystaloudessa koskevan strategian ([6]) täytäntöönpanoa.

Maaperän suojelun osalta on tarpeen parantaa maaperän hoitoa ja erityisesti rajoittaa ja lieventää maaperän sulkemista. Hankkeessa kerätyt maaperään liittyvät tiedot on toimitettava asiaankuuluviin alueellisiin, kansallisiin ja/tai EU:n tietokantoihin.

Metsiin liittyvien hankkeiden odotetaan edistävän metsien seurantaa siten, että hankkeissa mahdollisesti luotavat merkitykselliset tiedot toimitetaan unionin nykyisiin tai tuleviin metsätietojärjestelmiin. Toisaalta on tarpeen löytää kustannustehokkaita luonnonläheisiä tai vastaavia vaihtoehtoisia metsänhoitotapoja, joita sovelletaan istutettuihin samanikäisiin yhden lajin metsikköihin luonnon monimuotoisuuden ja sietokyvyn parantamiseksi edelleen. Erityisesti on panostettava metsäpalojen syttymisen ehkäisemiseen, niiden etenemisedellytysten minimoimiseen ja metsien yleisen sietokyvyn lisäämiseen, etenkin suojelualueilla, kuten Natura 2000 -alueilla, joilla sijaitsee suuri osa metsistä ja jotka muodostavat EU:n luonnonsuojelutoiminnan selkärangan.

([1]) Pk-yrityksen määritelmään voi tutustua verkkosivulla: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=URISERV%3An26026

([2]) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: "Kierto kuntoon – Kiertotaloutta koskeva EU:n toimintasuunnitelma", COM(2015) 614 final, 2.12.2015, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:52015DC0614

([3]) Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle – Maaperän suojelua koskeva teemakohtainen strategia, KOM(2006) 231 lopullinen" http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?qid=1513581606551&uri=CELEX:52006DC0231

([4]) https://ec.europa.eu/agriculture/forest/strategy_en

([5]) Ks. Euroopan ympäristökeskuksen raportti nro 6/2017. "Circular by design – products in the circular economy", s. 23: 5 prosenttia kaikista EU:n T&K-hankkeista tuotesuunnittelun alalla koskee ekologista suunnittelua, 1 prosentti uusiovalmistusta ja 2 prosenttia korjaamista, mutta 8 prosentissa keskitytään kierrätykseen.

([6]) http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-new-boost-for-jobs-growth-and-investment/file-strategy-on-plastics-in-the-circular-economy

Näin ollen etusijalle asetetaan seuraavanlaiset hankeaiheet:

Resurssitehokkuus, vihreä talous ja kierrätystalous – liite III, A osan c kohdan i alakohta

Kierrätystalouden konseptin täytäntöönpano keskittyen vähintään yhteen kiertotaloutta koskevan EU:n toimintasuunnitelman ([1]) ensisijaisista aloista ja varmistaen laadukkaiden sekundaariraaka-aineiden, romumateriaalien ja/tai jätteiden käytön yhden tai useamman arvoketjun sisällä. Jo hankkeen toteutuksen aikana kierrätystalouden täytäntöönpanon on

— tuettava muutosta pienissä ja keskisuurissa yrityksissä (pk-yrityksissä) ja/tai

— integroitava sosiaalinen ulottuvuus arvoketjuihin.

Maaperä – liite III, A osan c kohdan ii alakohta

1. Maaperän sulkemiseen liittyvien ohjeiden ([2]) mukaisten, markkinaratkaisuihin verrattuna tehokkaampien toimien täytäntöönpano tavoitteena **alueellisen tai kansallisen aluekehityksen aikaansaaminen ilman maankäytön ja maaperän sulkemisen lisäämistä**. Tällaisiin toimiin sisältyy vähintään yksi seuraavista:

   — rajoittamis- ja/tai muut korjaamistoimet, joissa keskitytään pilaantuneisiin alueisiin

   — maaperän sulkeutumisen lieventäminen ja/tai

   — maaperän sulkeutumisen kompensointi.

2. **Integroitujen kestävien maaperän hoitokäytäntöjen** täytäntöönpano maaperän kestävän hoidon vapaaehtoisten suuntaviivojen ([3]) mukaisesti alueellisten, kansallisten tai kansainvälisten verkostojen tai organisaatioiden avulla.

Metsät – liite III, A osan c kohdan iii alakohta

Metsäluontotyyppeihin ja -ekosysteemeihin ja niiden palveluihin liittyvien indikaattoritietojen lisäksi metsiä koskevien Life-hankkeiden on myös toimitettava tietoja päivitettyjen kestävän metsänhoidon Euroopan laajuisten indikaattorien ([4]) kriteereihin 1, 2, 4 ja 5 kuuluvista oleellisista indikaattoreista.

1. Työkalujen, menetelmien, tekniikoiden, teknologioiden ja välineiden vaikuttava ja tehokas käyttäminen, jotta voidaan panna täytäntöön **metsänhoitoa koskevia luonnonläheisiä lähestymistapoja ja vastaavia metsänhoitovaihtoehtoja** ([5])**, joilla korvataan intensiivisempi** ([6]) **metsänhoito** ja/tai metsänhoitoa koskevat lähestymistavat, jotka perustuvat **istutettuihin samanikäisiin ja yhden lajin metsikköihin**, siten, että **kustannustehokkuus** on verrattavissa keskisuuren tai suuren mittakaavan toimenpiteisiin, joita käytetään vastaavan intensiivisemmän ja/tai samanikäisiin yhden lajin metsikköihin perustuvan metsänhoidon yhteydessä ([7]).

([1]) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: "Kierto kuntoon – Kiertotaloutta koskeva EU:n toimintasuunnitelma", COM(2015) 614 final, 2.12.2015, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:52015DC0614. Ensisijaiset alat ovat seuraavat: muovit, kriittiset raaka-aineet, elintarvikejäte, biomassa ja biopohjaiset tuotteet sekä rakennus- ja purkujäte.

([2]) Komission yksiköiden valmisteluasiakirja, "Guidelines on best practice to limit, mitigate or compensate soil sealing" (SWD(2012) 101 final, 12.4.2012) (ohjeet parhaista käytännöistä maaperän sulkemisen rajoittamiseksi, lieventämiseksi tai kompensoimiseksi) http://ec.europa.eu/environment/soil/pdf/soil_sealing_guidelines_en.pdf

([3]) FAO:n neuvoston 5. joulukuuta 2016 hyväksymät ja EU:n ja jäsenvaltioiden tukemat, http://www.fao.org/3/a-bl813e.pdf

([4]) Madridin ministerikokouksen julistus, 22. lokakuuta 2015, sellaisena kuin se hyväksyttiin Forest Europe -prosessin asiantuntijatason kokouksessa 30. kesäkuuta – 2. heinäkuuta 2015, Madrid, Espanja, http://foresteurope.org/wp-content/uploads/2016/11/III.-ELM_7MC_2_2015_MinisterialDeclaration_adopted-2.pdf#page=5

([5]) Esimerkiksi pienen mittakaavan metsätaloustoimenpiteet.

([6]) Philipp S. Duncker, Susana M. Barreiro, Geerten M. Hengeveld, Torgny Lind, William L. Mason, Slawomir Ambrozy ja Heinrich Spiecker: Classification of Forest Management Approaches: A New Conceptual Framework and Its Applicability to European Forestry, Ecology and Society 17(4): 51. http://dx.doi.org/10.5751/ES-05262-170451, s. 50: *Erilaiset metsänhoitoa koskevat lähestymistavat tai metsänhoitojärjestelmät voidaan järjestää hoidon intensiivisyyden mukaan, riippuen kulloinkin käytetyistä metsänhoitomenetelmistä ja -käytännöistä (esimerkiksi lajien valinta, alueen valmistelu, istutus, hoito, harvennus, lopullinen puunkorjuu ja kemiallisten tekijöiden käyttö). Näiden menetelmien ja käytäntöjen valinnalla on välillinen vaikutus metsien ekosysteemien rakenteisiin ja toimintoihin, muun muassa niiden luonnon monimuotoisuuteen ja muihin kestävyyskriteereihin. "Intensiivisessä" metsänhoidossa asetetaan yleensä etusijalle taloudelliset näkökohdat ja erityisesti biomassan tuotantotavoitteet, kun taas ekologisilla seikoilla ja muilla ekosysteemin toiminnoilla ja palveluilla on verrattain vähäinen rooli. Tässä lähestymistavassa tyypillisiä menetelmiä ja toimenpiteitä ovat muun muassa lyhyt kierto, samanikäiset metsiköt, mahdollisuus käyttää ei-kotoperäisiä puulajeja, kemiallisten tekijöiden käyttäminen, avohakkuu lopullisena puunkorjuumenetelmänä, intensiivinen koneenkäyttö ja maan hoito, tai lannoitus ja kalkitus.*

([7]) Esimerkiksi uudet koneet, jotka soveltuvat puiden osittaiseen poistamiseen, jonka tarkoitus on saada aikaan metsikön rakenteessa vaihtelua pienessä mittakaavassa; maaperän vahingoittumisen ehkäisy; metsikköjen suunnittelun ja hoidon uudet inventaariomallit ja tietotekniset järjestelmät; etävalvontateknologiat, joilla ehkäistään laitonta puunkorjuuta; erikoistunut sahateknologia.

Huomautus:

'Luonnonläheistä metsänhoitoa' (jota joskus myös kutsutaan 'ekologisesti kestäväksi metsätaloudeksi' tai 'kestometsätaloudeksi') luonnehtivat käytännöt, joissa pyritään jäljittelemään luonnollisia prosesseja ja yhdistämään metsien taloudellinen käyttö luonnonsuojeluun. Tuloksena on aktiivisesti hoidettuja mutta monikerroksisia ja runsaita sekametsiä, jotka ovat suhteellisen lähellä luonnonmetsiä. Tähän konseptiin sisältyy aktiivista metsänhoitoa ja puunkorjuuta, eikä sitä siis pidä sekoittaa lähestymistapoihin, joiden tarkoitus on yksinomaan säilyttää luonnollisia prosesseja esimerkiksi erämaa-alueilla. Yleensä sovellettavat käytännöt saattavat vaihdella hieman maasta toiseen, mutta niiden odotetaan sisältävän seuraavat osatekijät: kotoperäisten tai alueeseen sopeutettujen puulajien käyttö, luontainen uudistuminen, rajoitettu koneenkäyttö, luonnonsuojelutoimenpiteiden integroiminen, lannoitteiden tai torjunta-aineiden käytön poissulkeminen, pitkä kierto ja yksittäisten runkojen tai ryhmien korjuu ([1]).

2. Sellaisten menetelmien testaaminen ja täytäntöönpano, joilla ([2]) **muutetaan nykyiset erittäin paloalttiit metsät** sietokykyisemmiksi metsiköiksi, joissa palavan aineksen kertymisen ja palon etenemisen riski on pienempi. Tässä yhteydessä hyödynnetään metsänhoito- ja maankäyttökäytäntöjä, joissa suositaan osaksi luonnontilassa olevia sekametsiä tai leveälehtisiä metsiä, suljetaan pois läheisten vesistöjen liikakäyttö ja/tai varmistetaan kestävä maankäyttö, joka vähentää tulipalon riskiä ja/tai intensiteettiä.

Life-asetuksen liite III

d) ***Ympäristöä ja terveyttä koskevat alakohtaiset painopisteet, kemikaalit ja melu mukaan luettuina***: *tukitoimenpiteet, joilla pannaan täytäntöön seitsemännen ympäristöä koskevan toimintaohjelman ympäristöä ja terveyttä koskevat erityistavoitteet, ja erityisesti:*

i) tukitoimenpiteet, joilla pannaan täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1907/2006 ([3]) (REACH-asetus) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 528/2012 ([4]) (biosidivalmisteasetus) kemikaalien turvallisempaa, kestävämpää tai taloudellisempaa käyttöä varten (nanomateriaalit mukaan luettuina);

ii) tukitoimenpiteet, joilla helpotetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/49/EY ([5]) (meludirektiivi) täytäntöönpanoa, jotta saavutetaan melutasot, jotka eivät aiheuta ihmisen terveyteen kohdistuvia merkittäviä kielteisiä vaikutuksia ja riskejä;

iii) tukitoimenpiteet suuronnettomuuksien välttämiseksi ja erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/18/EU ([6]) (Seveso III -direktiivi) täytäntöönpanon helpottamiseksi.

Ympäristön ja terveyden osalta on tutkittava uusia menetelmiä kemikaalien, melun ja työtapaturmien vaikutuksen ympäristöön ja ihmisten terveyteen vähentämiseksi.

Näin ollen etusijalle asetetaan seuraavanlaiset hankeaiheet:

Kemikaalit – liite III, A osan d kohdan i alakohta

Vähintään yhden seuraavista vaikutuksen ympäristöön tai ihmisten terveyteen vähentäminen:

— **aineet, jotka on määritetty vaarallisiksi ihmisten terveydelle tai ympäristölle aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta annetussa asetuksessa (CLP-asetus)** ([7])

([1]) Teoksesta Duncker, P. S., S. M. Barreiro, G. M. Hengeveld, T. Lind, W. L. Mason, S. Ambrozy ja H. Spiecker, 2012: Classification of forest management approaches: a new conceptual framework and its applicability to European forestry. Ecology and Society 17(4): 51.

([2]) Menetelmät ja lähestymistavat vaihtelevat esimerkiksi metsätilan koon, omistustyypin, metsätyypin ja luonnonmaantieteellisen alueen mukaan.

([3]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1907/2006, annettu 18 päivänä joulukuuta 2006, kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta (EUVL L 396, 30.12.2006, s. 1).

([4]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 528/2012, annettu 22 päivänä toukokuuta 2012, biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoilla ja niiden käytöstä (EUVL L 167, 27.6.2012, s. 1).

([5]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/49/EY, annettu 25 päivänä kesäkuuta 2002, ympäristömelun arvioinnista ja hallinnasta (EYVL L 189, 18.7.2002, s. 12).

([6]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/18/EU, annettu 4 päivänä heinäkuuta 2012, vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta sekä neuvoston direktiivin 96/82/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta (EUVL L 197, 24.7.2012, s. 1).

([7]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1272/2008, annettu 16 päivänä joulukuuta 2008, aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta sekä direktiivien 67/548/ETY ja 1999/45/EY muuttamisesta ja kumoamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta, EUVL L 353, 31.12.2008, s. 1, sellaisena kuin se on viimeksi mukautettuna tekniikan ja tieteen kehitykseen: https://echa.europa.eu/fi/regulations/clp/legislation

— **kemikaalien, hormonaaliset haitta-aineet** mukaan luettuna, yhdistelmävaikutukset

— nanomateriaalit

— **biosidivalmisteet ja/tai torjunta-aineet**.

Tähän pyritään yhden tai useamman seuraavista avulla:

— turvallisempi tai kestävämpi käyttö

— tuotteiden tai ympäristön sisältämille myrkyllisille kemikaaleille altistumisen minimointi ja/tai

— korvaaminen turvallisemmilla aineilla tai muilla kuin kemiallisilla ratkaisuilla.

Melu – liite III, A osan d kohdan ii alakohta

Tämän otsikon alla etusijalle asetetaan kaupunkialueilla mahdollisimman monen ihmisen tilanteen parantamiseksi toteutettavat hankkeet.

Teiden melun vähentäminen **tiheästi asutuilla kaupunkialueilla** käyttämällä vähämeluisia pintoja ja/tai renkaita, joiden elinkaarikustannukset ovat verrattavissa vakiopintojen ja/tai -renkaiden kustannuksiin, vaikka niillä saavutetaan huomattava melun vähennys.

Työtapaturmat – liite III, A osan e kohdan iii alakohta

Vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta annetun **Seveso III -direktiivin** (direktiivi 2012/18/EU) täytäntöönpanon helpottaminen hyödyntämällä erityisen kustannustehokkaita menetelmiä **ihmisten terveyteen kohdistuvien riskien ja ympäristöriskien kartoitukseen** ja **dominovaikutusten** käsittelyyn. Hankkeissa on ennakoitava näiden menetelmien demonstratiivinen soveltaminen erilaisten velvollisten tahojen toimesta ja pantava täytäntöön riskinehkäisy- tai vähentämistoimenpiteitä niiden pohjalta.

Life-asetuksen liite III

e) ***Ilmanlaatua ja päästöjä koskevat alakohtaiset painopisteet, kaupunkiympäristö mukaan luettuna***: *tukitoimenpiteet, joilla pannaan täytäntöön ilmanlaatua ja päästöjä koskevat erityistavoitteet, jotka sisältyvät etenemissuunnitelmaan kohti resurssitehokasta Eurooppaa ja seitsemänteen ympäristöä koskevaan toimintaohjelmaan, ja erityisesti*

i) integroidut toimintatavat ilmanlaatua koskevan lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi;

ii) tukitoimenpiteet, joilla helpotetaan unionin voimassa olevien ilmanlaatu- ja päästönormien noudattamista mukaan lukien Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/81/EY [1] (kansallisista päästörajoista annettu direktiivi);

iii) tukitoimenpiteet, joilla tehostetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/75/EU [2] (teollisuuden päästöjä koskeva direktiivi) täytäntöönpanoa painottaen erityisesti parhaiden käytettävissä olevien tekniikoiden määrittely- ja täytäntöönpanoprosessin parantamista sekä yleisön tiedonsaannin varmistamista ja teollisuuden päästöjä koskevan direktiivin innovointia edistävän vaikutuksen tehostamista.

Alakohtaisen painopisteen ”ilmanlaatu ja päästöt, kaupunkiympäristö mukaan luettuna” kohdalla keskitytään ilmanlaatua koskevan lainsäädännön täytäntöönpanoon ja kaupunkien ympäristöongelmia koskevaan kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan. Ilman saastuminen on edelleen vakavin ympäristöön liittyvä terveysongelma Euroopassa. Se aiheuttaa yli kymmenen kertaa niin paljon kuolemantapauksia kuin liikenneonnettomuudet ja vaikuttaa merkittävästi myös ekosysteemeihin (esimerkiksi 70 prosenttia EU:n Natura 2000 -alueista kärsii ilmansaasteista johtuvasta rehevöitymisestä). Siihen on puututtava tulevan vuoteen 2030 saakka sovellettavan EU:n ilmanlaatustrategian mukaisesti. Hankkeissa on viitattava hiukkas- ja/tai typpidioksidipäästöihin, ei hiilidioksidiin. Jos hiilidioksidipäästöjen vähentäminen on ensisijainen tavoite, hankkeeseen on haettava rahoitusta Ilmastotoimet-alaohjelmasta.

Teollisuuden päästöjä koskeva direktiivi on keskeinen väline suurten pistekuormituslähteiden päästöjen ehkäisemisessä ja valvonnassa. Tämän direktiivin (ja sen edeltäjän, ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseksi annetun direktiivin) täytäntöönpanon yhteydessä saatujen kokemusten avulla on pystytty määrittämään yleisölle tiedottamiseen ja uusien tekniikkojen käyttöönottoon liittyviä lisätarpeita.

[1] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/81/EY, annettu 23 päivänä lokakuuta 2001, tiettyjen ilman epäpuhtauksien kansallisista päästörajoista (EYVL L 309, 27.11.2001, s. 22).

[2] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/75/EU, annettu 24 päivänä marraskuuta 2010, teollisuuden päästöistä (yhtenäistetty ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen) (EUVL L 334, 17.12.2010, s. 17).

Näin ollen etusijalle asetetaan seuraavanlaiset hankeaiheet:

Ilmanlaatua koskeva lainsäädäntö ja kansallisista päästörajoista annettu direktiivi – liite III, A osan e kohdan i ja ii alakohta

Jollei nimenomaan toisin mainita, ilmanlaatuhankkeissa keskitytään yleisesti kaupunkialueisiin, jotta hankkeet kattavat mahdollisimman monia ihmisiä.

1. **Ilmanlaadun parantaminen ja hiukkaspäästöjen vähentäminen alueilla**, joilla käytetään kotitalouksien lämmitykseen paljon kiinteitä polttoaineita, kuten biomassaa, hiiltä ja turvetta. Tällaisissa hankkeissa pannaan täytäntöön yhtä tai useampia seuraavista:

   — teknisiä ([1])

   — hallintoon liittyviä

   — sääntelyyn liittyviä ja/tai

   — kannustimiin perustuvia ([2]) ratkaisuja.

2. **Kestävä tieliikenneliikkuvuus**, jossa puututaan ilmaan joutuviin epäpuhtauksiin, joiden vähentäminen on olennaisen tärkeää ilmanlaatunormien noudattamisen kannalta. Tässä yhteydessä keskitytään yhteen tai useampiin seuraavista:

   — puhtaammat todelliset ajo-olosuhteet

   — puhtaammat tai sähkökäyttöiset kaksi- tai kolmipyöräiset ajoneuvot ja/tai analyysi niihin liittyviä infrastruktuuritarpeita varten ja tarpeiden täytäntöönpano testimittakaavassa

   — sähkökäyttöisten tai erittäin vähäpäästöisten ajoneuvojen ([3]) käyttö

   — vaihtoehtoisten polttoaineiden käyttö

   — ajoneuvojen innovatiiviset jälkiasennusohjelmat ([4])

   — vaihtoehtoinen ajolaiteteknologia ([5])

   — tehokkaat liikenteensääntelyjärjestelmät (kuten vähäpäästöiset alueet ja tiemaksujärjestelyt), joissa hyödynnetään kehittyneitä pääsykriteerejä ja/tai merkintöjä ja/tai

   — innovatiivisten logististen alustojen ([6]) käyttö.

3. Kestävä lentoliikenteeseen ja liikkuviin työkoneisiin liittyvä **liikkuvuus**, jonka yhteydessä pyritään vähentämään etenkin sellaisten nykyisten liikkuvien työkoneiden päästöjä, joita Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 2016/1628 ([7]) ei (vielä) kata.

4. Hankkeet **maatalouden ammoniakki-, metaani- ja hiukkaspäästöjen vähentämiseksi** ja maatalouden päästöjen vähentämistä koskevien UNECEn päivitettyjen käytännesääntöjen ([8]) täytäntöönpanon tukemiseksi.

([1]) Esimerkiksi polttoaineen esikäsittely, äärimmäisen pieniä hiukkaspäästöjä aiheuttavat teknologiat, erittäin tehokkaiden ja puhtaaseen polttoon perustuvien ja valvontateknologioiden käyttö, yhdistäminen päästöttömään uusiutuvaan energiaan sekä lämmön varastointi.

([2]) On syytä muistaa, että kannustinten suora maksaminen kolmansille osapuolille ei ole sallittua Life-ohjelmassa Life-ohjelman avustussopimusmallin II.11 artiklan nojalla.

([3]) Horisontti 2020 -työohjelmassa tarkoitetut erittäin vähäpäästöiset ajoneuvot, http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2016_2017/main/h2020-wp1617-transport_en.pdf. Tähän voivat sisältyä julkisten palvelujen ajoneuvot.

([4]) Tuotteet voisivat olla sekä autoja että kaksi- tai kolmipyöräisiä moottoriajoneuvoja.

([5]) Esimerkiksi sähkökäyttöinen liikenne ja vetypohjainen liikenne.

([6]) Esimerkiksi tavaroiden viimeisessä toimitusvaiheessa.

([7]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/1628, annettu 14 päivänä syyskuuta 2016, liikkuviin työkoneisiin tarkoitettujen polttomoottoreiden kaasu- ja hiukkaspäästöjen raja-arvoihin ja tyyppihyväksyntään liittyvistä vaatimuksista, asetusten (EU) N:o 1024/2012 ja (EU) N:o 167/2013 muuttamisesta ja direktiivin 97/68/EY muuttamisesta ja kumoamisesta. (EUVL L 252, 16.9.2016, s. 53). Esimerkiksi vesiliikenteen, satamainfrastruktuurin ja rakennustyömaiden työkoneet. Tähän voivat kuulua siirtyminen muiden polttoaineiden (sähkö mukaan luettuna) käyttöön, vähäpäästöiset polttoaineet (esimerkiksi lentopolttoaine, jonka aiheuttamat hiukkaspäästöt ovat pienet) ja jälkiasennukset, joissa käytetään päästöjä vähentäviä teknologioita. Toimia voidaan täydentää asiaan liittyvillä kaupunkipolitiikoilla, sääntelyyn liittyvillä lähestymistavoilla ja suunnittelulla. Toimien pitäisi johtaa hiukkasten ja typpidioksidin kaltaisten ilmaan joutuvien epäpuhtauksien mitattavissa olevaan vähenemiseen.

([8]) http://www.unece.org/index.php?id=41358

Teollisuuden päästöjä koskeva direktiivi – liite III, A osan e kohdan iii alakohta

Sellaisten **ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen tekniikoiden ja puhdistustekniikoiden** soveltaminen, joista käytetään teollisuuden päästöjä koskevassa direktiivissä nimitystä ”uudet tekniikat”.

Kaupunkiympäristö – liite III, A osan e kohta

Kestävää suunnittelua ja/tai innovatiivisten teknisten ratkaisujen tukemista koskevien yhtenäistettyjen kaupunkipolitiikkojen ja sääntelyyn liittyvien lähestymistapojen täytäntöönpano, jotta voidaan parantaa vähintään yhtä seuraavista seikoista:

— julkinen kaupunkiliikenne ja -liikkuvuus

— energia- tai resurssitehokkuus tai päästöttömään/vähäpäästöiseen ([1]) uusiutuvaan energiaan tai materiaaleihin liittyvät ratkaisut ([2])

— paikallinen elintarviketuotanto ja/tai

— kaupunkien ekosysteemien ja niiden palvelujen tila ([3]).

3.2 **Luonto ja luonnon monimuotoisuus -painopistealue**

Life-asetuksen 11 artiklan a kohdan mukaan tätä painopistealuetta vastaavien hankeaiheiden ja niihin liittyvien Life-asetuksen liitteessä III lueteltujen alakohtaisten painopisteiden erityistavoitteina on ”edistää luontoa ja luonnon monimuotoisuutta koskevan unionin politiikan ja -lainsäädännön, kuten luonnon monimuotoisuutta koskevan unionin strategian 2020, neuvoston direktiivin 92/43/ETY ([4]) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/147/EY ([5]), kehittämistä ja täytäntöönpanoa erityisesti soveltamalla, kehittämällä, testaamalla ja esittelemällä lähestymistapoja, parhaita käytäntöjä ja ratkaisuja”.

Life-ohjelma on ollut keskeinen lintu- ja luontotyyppidirektiivien täytäntöönpanoa tukeva työkalu kuluneiden 25 vuoden aikana. Lisäksi se on ollut keskeisessä ja joissakin tapauksissa ratkaisevassa asemassa varmistettaessa Natura 2000 -verkoston perustamista. Luontodirektiivin toimivuustarkastuksessa ([6]) ja toimintasuunnitelmassa luontoa, ihmisiä ja taloutta varten ([7]) korostetaan tarvetta lisätä tämän painopistealueen rahoitusta, mikä otetaan huomioon Life-asetuksen 9 artiklan 4 kohdan muuttamista koskevassa delegoidussa asetuksessa. Luonnon ja luonnon monimuotoisuuden Life-tuen määrärahat keskitetään edelleen Natura 2000 -verkostoon, jotta voidaan taata luonnon monimuotoisuutta koskevan strategian tavoitetta 1 koskevien sitoumusten täysimääräinen noudattaminen ja samaan aikaan edistää hankkeita, jotka koskevat luonnon monimuotoisuutta vuoteen 2020 koskevan strategian tavoitteita 2, 3, 4 ja 5.

Luontoon ja luonnon monimuotoisuuteen kohdennettavien Life-hankkeiden on tarkoitus täydentää toisiaan ja tarvittaessa muita luontoon ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä alakohtaisia painopisteitä. Jos hanke esimerkiksi koskee Natura 2000 -alueita, siinä pitäisi tarvittaessa käsitellä myös haitallisia vieraslajeja. Epäjohdonmukaisuuksien välttämiseksi yhteen alakohtaiseen painopisteeseen sovellettavia periaatteita sovelletaan myös täydentävän painopisteen kohdalla. Jos hankkeet, joissa pannaan täytäntöön luonnon monimuotoisuutta vuoteen 2020 koskevan strategian tavoitteita 2, 3, 4 ja/tai 5, toteutetaan (edes osittain) Natura 2000 -alueilla, ehdotettavien toimenpiteiden on oltava alueen suojelutavoitteiden, alueen hoitosuunnitelman tai vastaavien välineiden ja/tai erityisten suojelutoimien alueiden osoittamista koskevien asiakirjojen mukaisia. Lisäksi metsiä koskevien Life-hankkeiden on myös toimitettava tietoja päivitettyjen kestävän metsänhoidon Euroopan laajuisten indikaattorien ([8]) kriteereihin 1, 2, 4 ja 5 kuuluvista oleellisista indikaattoreista.

([1]) Päästötön/vähäpäästöinen uusiutuva energia. Hankkeessa on viitattava hiukkas- ja/tai typpidioksidipäästöihin, ei hiilidioksidiin. Jos hiilidioksidipäästöjen vähentäminen on ensisijainen tavoite, hankkeeseen on haettava rahoitusta Ilmastotoimet-alaohjelmasta.

([2]) Myös ratkaisut, jotka täydentävät kaupunginjohtajien ilmastosopimukseen perustuvia toimia.

([3]) http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/pdf/102.pdf

([4]) Neuvoston direktiivi 92/43/ETY, annettu 21 päivänä toukokuuta 1992, luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta (EUVL L 206, 22.7.1992, s. 7).

([5]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/147/EY, annettu 30 päivänä marraskuuta 2009, luonnonvaraisten lintujen suojelusta (EUVL L 20, 26.1.2010, s. 7) .

([6]) Komission yksiköiden valmisteluasiakirja, ’Fitness-check of the EU Nature Legislation (Birds and Habitats Directives) Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds and Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora’, jäljempänä ’lintu- ja luontotyyppidirektiivien toimivuustarkastus’.

([7]) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: ”Toiminta-suunnitelma luontoa, ihmisiä ja taloutta varten”, COM(2017) 198 final, 27.4.2017.

([8]) Madridin ministerikokouksen julistus, 22. lokakuuta 2015, sellaisena kuin se hyväksyttiin Forest Europe -prosessin asiantuntijatason kokouksessa 30. kesäkuuta – 2. heinäkuuta 2015, Madrid, Espanja, http://foresteurope.org/wp-content/uploads/2016/11/III.-ELM_7MC_2_2015_MinisterialDeclaration_adopted-2.pdf#page=5

Life-asetuksen liite III

a) ***Luontoa koskevat alakohtaiset painopisteet***: *toimenpiteet, joilla pannaan täytäntöön direktiivit 92/43/ETY ja 2009/147/EY, ja erityisesti*

i) toimenpiteet, jotka tähtäävät unionin laajuisesti tärkeiden luontotyyppien ja lajien suojelun tason parantamiseen, mukaan lukien merialueiden luontotyypit ja lajit sekä lintulajit;

ii) toimenpiteet, joilla tuetaan Natura 2000 -verkostoon liittyvien luonnonmaantieteellisten seminaarien järjestämistä;

iii) integroidut toimintatavat hankkeiden toteutusjärjestyksen sisältävien toimintasuunnitelmien täytäntöönpanoa varten.

Etusijalle asetetaan seuraavat hankeaiheet, jotka edistävät luonnon monimuotoisuutta koskevan strategian vuoteen 2020 ulottuvan tavoitteen 1 – lintu- ja luontotyyppidirektiivien täysimääräisen täytäntöönpanon – saavuttamista:

1. Yhteisön laajuisesti tärkeiden ([1]) luontotyyppien tai lajien suojelun tason parantaminen EU:n lintu- ja luontotyyppidirektiivien nojalla **näitä luontotyyppejä tai lajeja varten ehdotetuilla tai nimetyillä Natura 2000 -alueilla** ([2]).

2. Hankkeet, joiden tarkoitus on parantaa yhteisön laajuisesti tärkeiden luontotyyppien tai lajien suojelun tasoa. Edellytyksenä on, että niiden **tila ei ole "suotuisa/turvallinen eikä vähenemässä"** tai **"tuntematon"** niiden viimeisimpien yleisarvioiden mukaan, jotka jäsenvaltiot ovat toimittaneet kyseisellä maantieteellisellä tasolla luontotyyppidirektiivin 17 artiklan mukaisesti, tai lintudirektiivin 12 artiklan mukaisten viimeisimpien arvioiden ja EU:n tason lintuarvioiden mukaan.

3. Luontotyyppi- ja lintudirektiivien ja meristrategiadirektiivin kuvaajaan 1 liittyvien säännösten **meriin liittyvän osan** täytäntöönpano, hankkeiden keskittyessä yhteen tai useampiin seuraavista toimista:

— avomerialueiden Natura 2000 -verkoston perustamista koskevien kansallisten inventaarien päättäminen ja viimeisteleminen

— Natura 2000 -merialueiden ennallistaminen ja hoitaminen, mukaan luettuna alueiden hoitosuunnitelmien valmistelu ja täytäntöönpano

— toimet, joissa puututaan lajeihin, luontotyyppeihin tai alueisiin liittyviin konflikteihin meriluonnon suojelun ja kalastajien tai muiden merialueiden käyttäjien välillä, sekä toimet, joissa yhdistetään suojelutoimet Natura 2000 -alueiden kestävään käyttöön ja/tai

— demonstroivat tai innovatiiviset lähestymistavat ihmisen toiminnan vaikutuksen kriittisiin meriluontotyyppeihin ja lajeihin ja sen soveltamisen konkreettisia suojelutoimia ohjaavana työkaluna arvioimiseksi tai seuraamiseksi.

Life-asetuksen liite III

b) ***Luonnon monimuotoisuutta koskevat alakohtaiset painopisteet***: *toimenpiteet, joilla pannaan täytäntöön luonnon monimuotoisuutta koskeva unionin strategia vuoteen 2020, ja erityisesti*

i) toimenpiteet, jotka tähtäävät tavoitteen 2 saavuttamiseen;

ii) toimenpiteet, jotka tähtäävät tavoitteiden 3, 4 ja 5 saavuttamiseen.

Seuraavien hankeaiheiden painopiste on luonnon monimuotoisuutta koskevan strategian vuoteen 2020 ulottuvien tavoitteiden 2, 3, 4 ja 5 täytäntöönpano, siinä määrin kuin niiden ensisijaisena kohteena ovat Life-asetuksen 3 ja 11 artiklan mukaiset yleiset ja erityiset tavoitteet ja niitä voidaan siten rahoittaa Life-ohjelmasta.

([1]) Tässä yhteydessä viittauksella "yhteisön laajuisesti tärkeä" tarkoitetaan "unionin laajuisesti tärkeää".
([2]) Asianomainen hankkeiden toteutusjärjestys, luontotyyppi- ja/tai lajikohtaiset toimintasuunnitelmat ovat tämän hankeaiheen täytäntöönpanovälineitä.

Etusijalle asetetaan alla luetellut hankeaiheet:

1. **Vihreää infrastruktuuria** ([1]) **koskevien suunnitelmien** sekä **ekosysteemien ja niiden tarjoamien palvelujen** ([2]) **tilaa parantavien toimien** ja/tai Natura 2000 -alueiden ja/tai muiden suojelualueiden välisen **kytkeytyvyyden** kehittäminen ja täytäntöönpano.

   Sellaisten **vihreään infrastruktuuriin liittyvien laajalti toistettavissa olevien menetelmien ja/tai tekniikoiden** kehittäminen ja soveltaminen, jotka lievittävät tehokkaasti **energia- tai liikenneinfrastruktuurin** kielteisiä vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen lisäämällä kytkeytyvyyttä. Näiden tekniikoiden ja/tai menetelmien on oltava **kustannustehokkaampia kuin** jo markkinoilla tarjottavien, **laadultaan vastaavien ratkaisujen** ja tarvittaessa johdettava ilmaisiin jaettaviin ratkaisuihin tai teknisten standardien kehittämiseen.

2. Sellaisten työkalujen kehittäminen ja soveltaminen, joiden tarkoitus on **sisällyttää luonnon monimuotoisuus taloudellisiin ja liiketoimintapäätöksiin**. Tavoite on hankkeen aikana toteutetun luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja ennallistamisen avulla varmistaa **luonnon monimuotoisuuden nettohävikin välttäminen ja/tai tuloa tuottavien ekosysteemipalvelujen parantaminen** ([3]).

3. Sellaisiin **uhanalaisiin lajeihin tai luontotyyppeihin** liittyvien hankkeiden toteuttaminen, jotka **eivät sisälly luontotyyppidirektiivin liitteisiin** mutta joiden tila on **”uhanalainen” tai heikompi** eurooppalaisissa lajeja ([4]) tai luontotyyppejä ([5]) koskevissa punaisissa listoissa tai IUCN:n punaisessa listassa ([6]) niiden lajien osalta, jotka eivät kuulu eurooppalaisiin punaisiin listoihin.

4. **Haitallisiin vieraslajeihin** ([7]) puuttuminen testaamalla ja panemalla täytäntöön seuraavat kolme vaihetta asianmukaisella aluetasolla kokonaisvaltaisessa kehyksessä:

   — estetään haitallisten vieraslajien leviäminen etenkin puuttumalla ensisijaisiin leviämisen reitteihin

   — luodaan varhaisen havaitsemisen ja nopean hävittämisen järjestelmä ja

   — hävitetään osaksi elinympäristöään vakiintuneet haitalliset vieraslajit, valvotaan niitä tai pidetään ne kurissa.

   Hankkeissa parannetaan olemassa olevia – tai otetaan käyttöön uusia – teknisiä, hallinnollisia ja/tai oikeudellisia kehyksiä asianomaisella tasolla. Ne liittyvät etenkin, mutta eivät ainoastaan, asetuksen (EU) N:o 1143/2014 4 artiklan 1 kohdan mukaiseen unionin kannalta merkityksellisten haitallisten vieraslajien luetteloon ([8]) kuuluviin lajeihin.

   Huomautus: Jos jokin vaiheista on jo toteutettu hankkeesta riippumatta tai sitä ei ole mahdollista toteuttaa hankkeen yhteydessä, hankkeen toimien on ainakin sijoituttava selkeästi laajempaan kehykseen, joka yhdistää kaikki kolme vaihetta.

3.3 **Ympäristöhallinto ja -tieto -painopistealue**

Life-asetuksen 12 artiklan a kohdan mukaan tätä painopistealuetta vastaavien hankeaiheiden ja niihin liittyvien Life-asetuksen liitteessä III lueteltujen alakohtaisten painopisteiden erityistavoitteena on ”edistää tietoisuutta ympäristöasioista ja muun muassa hankkia yleisön ja sidosryhmien tuki unionin päätöksenteolle ympäristöalalla sekä edistää kestävää kehitystä koskevan tiedon jakamista ja uusia kestäviä kulutustottumuksia”.

([1]) Vihreä infrastruktuuri on strategisesti suunniteltu verkosto, jossa on luonnontilassa olevia alueita, osaksi luonnontilassa olevia alueita ja muita ympäristöön liittyviä tekijöitä, joka on suunniteltu tuottamaan useita erilaisia ekosysteemipalveluja ja jota hoidetaan tässä tarkoituksessa. Siihen sisältyy viheralueita (tai sinisiä alueita, jos kyseessä ovat vesiekosysteemit) sekä muita fyysisiä elementtejä maa-alueilla (myös rannikkoalueilla) ja merialueilla. Maa-alueilla vihreää infrastruktuuria on maaseudulla ja kaupunkiympäristössä. Ks. http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:52013DC0249

([2]) http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/pdf/MAESWorkingPaper2013.pdf

([3]) Esimerkkeihin voi tutustua esimerkiksi liiketoimintaa ja luonnon monimuotoisuutta käsittelevän EU:n foorumin verkkosivustolla http://ec.europa.eu/environment/biodiversity/business/resources/index_en.htm

([4]) http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/index_en.htm

([5]) http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/redlist_en.htm

([6]) http://www.iucnredlist.org/

([7]) Asetus (EU) N:o 1143/2014, annettu 22 päivänä lokakuuta 2014, haitallisten vieraslajien tuonnin ja leviämisen ennalta ehkäisemisestä ja hallinnasta (EUVL L 317, 4.11.2014, s. 35) ja luonnon monimuotoisuutta koskevan strategian tavoitteen 5 mukaisesti tai meristrategiadirektiivin kuvaajassa 2 – Tulokaslajit – direktiivin 2008/56/EY liitteen I (2) kohta.

([8]) Luetteloa päivitetään säännöllisesti, esimerkiksi komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2016/1141, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2016, unionin kannalta merkityksellisten haitallisten vieraslajien luettelon hyväksymisestä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1143/2014 nojalla (EUVL L 189, 14.7.2016, s. 4).

Life-asetuksen liite III

Ympäristöhallinto ja -tieto -painopistealue:

a) tiedotus- ja viestintäkampanjat sekä tietoisuuden lisäämiskampanjat seitsemännen ympäristöä koskevan toimintaohjelman painopisteiden mukaisesti;

b) toimenpiteet, joilla tuetaan unionin ympäristölainsäädännön tehokasta valvontaprosessia ja sen noudattamisen edistämistä sekä unionin ympäristölainsäädännön täytäntöönpanoa koskevia tiedotusjärjestelmiä ja -välineitä.

Tiedotus- ja viestintäkampanjat sekä tietoisuuden lisäämiskampanjat – liite III, C osan a kohta

Tiedotus- ja viestintäkampanjoiden sekä tietoisuuden lisäämiskampanjoiden maantieteellinen soveltamisala otetaan huomioon ehdotettujen hankkeiden eurooppalaista lisäarvoa arvioitaessa.

Merkityksellisten kohderyhmien tietoisuuden lisääminen ympäristöongelmista, EU:n ympäristöpolitiikoista, työkaluista ja/tai lainsäädännöstä tarkoituksena kohderyhmien käsitysten muuttaminen ja ympäristöystävällisen käyttäytymisen ja käytäntöjen ja/tai kansalaisten suoran osallistumisen edistäminen. Hakijoiden on toimitettava vahvaa näyttöä siitä, että tietoisuuden tason ([1]) muuttuminen hankkeen alalla/aloilla on ratkaisevan tärkeä tekijä, joka tukee EU:n ympäristöpolitiikkojen välineiden ja/tai lainsäädännön asianmukaista täytäntöönpanoa ja/tai tulevaa kehittämistä. Tietoisuuden lisäämistoimilla on oltava laajin käsiteltävän aiheen ([2]) kannalta merkityksellinen kattavuus. Käsiteltävillä ympäristöongelmilla, EU:n ympäristöpolitiikoilla, välineillä ja/tai lainsäädännöllä on oltava suora yhteys yhteen tai useampaan seuraavien kolmen painopisteen alla luetelluista aiheista ([3]):

Vihreä kasvu:

— kestävä kulutus, painopisteenä jätteiden syntymisen ehkäiseminen, etenkin muovijätteen, elintarvikejätteen ja merten roskien

— siirtyminen kierrätystalouteen, erityisesti kestävien liiketoimintamallien, kestävän tuotannon, tuotteiden ja palvelujen ([4]) täytäntöönpano

Yhteydet kansalaisiin:

— Natura 2000 ja unionin luontolainsäädännön täytäntöönpanon hyödyt, Toimintasuunnitelman luontoa, ihmisiä ja taloutta varten ([5]) mukaisesti

— haitalliset vieraslajit

— kemikaalien turvallinen käyttö

— luonnon hyödyt, vihreä infrastruktuuri ja siihen liittyvät ekosysteemipalvelut mukaan luettuna

Käytännön toimet:

— ilmanlaatu kaupunkialueilla ja sen terveysvaikutukset ja/tai

— vesilainsäädännön täytäntöönpanon hyödyt.

([1]) Tietoisuuden taso määritellään tässä yhteydessä siksi osuudeksi kohderyhmästä, joka on tietoinen ideasta / käsitteestä / tuotteesta / konseptista / ympäristöön liittyvästä haasteesta tms., joka on ehdotetun Life-hankkeen työn aihe. Ks. myös Life-ohjelman keskeisten hankeindikaattoreiden puitteissa tehty erittely (http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/pmtools/life2014_2020/documents/160215_LIFEproject_level_outcome_indicators.pdf=) 'tavoittamisen' (Tavoittaminen määritellään hankekohtaisen tiedon toimittamiseksi onnistuneesti yksittäisten jäsenten edustamalle kohdeyleisölle (suurelle yleisölle tai sidosryhmille). Tietyistä käyttäytymismalleista voidaan päätellä, että yksilöt on tavoitettu.) ja 'tietoisuuden lisäämisen' (Tietoisuuden lisääminen määritellään hankkeen painopistealaa koskevan ymmärryksen ja tietämyksen onnistuneeksi lisäämiseksi yksittäisten jäsenten edustaman kohdeyleisön (suuren yleisön tai sidosryhmien) parissa) välillä käyttäytymisen muutosten pohjana.

([2]) Näin ollen voidaan pitää yleisenä periaatteena, että näiden ehdotusten kohteena on oltava esimerkiksi koko jäsenvaltion alue, useita jäsenvaltioita tai koko EU:n alue, kokonainen markkinasektori, suurkaupunkialue, tietyn lajin koko levinneisyysalue, luonnonmaantieteellinen alue tai kaikki alueet, joilla on samankaltainen ongelma.

([3]) Poimittu ympäristöasioiden pääosaston strategisesta suunnitelmasta vuosille 2016–2020: https://ec.europa.eu/info/publications/strategic-plan-2016-2020-environment_fi.

([4]) Kestävä rakentaminen mukaan luettuna.

([5]) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: "Toimintasuunnitelma luontoa, ihmisiä ja taloutta varten", COM(2017) 198 final, 27.4.2017, http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/action_plan/index_en.htm.

Toimet, joilla tuetaan tehokasta valvontaprosessia, sekä toimenpiteet noudattamisen edistämiseksi – liite III, C osan b kohta

Tiedotusjärjestelmät, julkishallinnon laatu ja vapaaehtoisuuteen perustuvat lähestymistavat

1. Viranomaisten hallinnoimien **ympäristötietojärjestelmien**, joissa **kerätään sähköisesti, käsitellään, tallennetaan ja jaetaan ympäristötietoa**, **parantaminen** kehittämällä ja asettamalla käyttöön uusia tai, mikäli mahdollista, tehostamalla käytössä olevia järjestelmiä. Hankkeiden on parannettava EU:n ympäristöpolitiikan täytäntöönpanoa ja oltava EU:n raportointivelvoitteiden mukaisia.

   Huomautus:

   Parannuksia voivat olla hallinnollisen taakan keventäminen, tiedon jakamisen parantaminen viranomaisten sisällä ja välillä, ympäristötiedon loppukäytön tehostaminen, raportointi mukaan luettuna, ja parempi palvelu loppukäyttäjille, myös yleisölle.

   Kemikaalien seurantatietoja osalta hankkeissa on parannettava tiedon saatavuutta ja kemikaalien seurantatietoja käytettävyyttä sääntelyprosesseissa käyttämällä kemikaalien seurannan tietofoorumia (IPCHEM), linkittämällä ja yhdistämällä kemikaalien seurantatietoa ihmisten ja ympäristön terveyteen liittyvään tietoon.

2. Julkishallinnon valmiuksien ja laadun parantaminen suunnitelmien, ohjelmien, analyysien, tarkistusten ja arvioiden ja/tai lupien, poikkeusten ja muiden tiettyjä toimia koskevien päätösten osalta, tarvittaessa myös yksityisten tahojen kumppanina, hallinnollisen taakan keventämiseksi samalla, kun optimoidaan ympäristöön liittyviä tuloksia ja otetaan tarvittaessa mukaan luonnonsuojelu.

   Kohteena on oltava yksi tai useampia seuraavista:

   Suunnitelmat, ohjelmat, analyysit, tarkistukset ja arviot

   — **ilmanlaatusuunnitelmat** ([1])

   — **kansalliset ilman pilaantumisen valvontaohjelmat** ([2])

   — **vesipiirien hoitosuunnitelmat** ([3]) ja niihin liittyvät mittaus-, analyysi- ja tarkistusohjelmat

   — **merialueiden aluesuunnitelmat** ja niihin liittyvät toimenpideohjelmat sekä meristrategiat, joiden tarkoitus on aikaansaada synergiaetuja Natura 2000 -ohjelman ja vesipiirien hoitosuunnitelmien kanssa

   — **tulvariskien hallintasuunnitelmat** ([4])

   — **nitraatteja koskevat toimintasuunnitelmat** ([5])

   — **jätehuoltosuunnitelmat** ([6])

   — **Natura 2000 -hoitosuunnitelmat** ([7])

   — **maaseudun kehittämistä koskevassa asetuksessa vaaditut metsänhoitosuunnitelmat** biologisesti monimuotoisempien metsien takaamiseksi

([1]) Esimerkiksi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2008/50/EY ilmanlaadusta ja sen parantamisesta, annettu 21 päivänä toukokuuta 2008, tarkoitetut (EUVL L 152, 11.6.2008, s. 1).
([2]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/2284, annettu 14 päivänä joulukuuta 2016, tiettyjen ilman epäpuhtauksien kansallisten päästöjen vähentämisestä, direktiivin 2003/35/EY muuttamisesta sekä direktiivin 2001/81/EY kumoamisesta (EUVL L 344, 17.12.2016, s. 1).
([3]) Direktiivi 2000/60/EY, ks. 5, 11 ja 13 artikla.
([4]) Direktiivi 2007/60/EY.
([5]) Direktiivi 91/676/ETY.
([6]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/98/EY, annettu 19 päivänä marraskuuta 2008, jätteistä ja tiettyjen direktiivien kumoamisesta (EUVL L 312, 22.11.2008, s. 3).
([7]) Direktiivit 92/43/ETY ja 2009/147/EY.

— **maankäyttösuunnitelmat ja muut suunnitelmat, jotka edellyttävät strategista ympäristöarviointia** ([1]), ekosysteemien ([2]) ja niiden palvelujen huomioon ottamisen parantamiseksi ([3])

— **ekosysteemipalvelujen arvioinnit ja niihin liittyvä työ** ([4]) ja/tai

Päätökset, jotka liittyvät seuraaviin aiheisiin:

— **teollisuuden päästöt**

— **jätehuolto**

— **vesien saastuminen ja vedenotto** ([5])

— **luonnonsuojelu** ([6]).

Huomautus:

Valmiuksia voidaan parantaa ottamalla sidosryhmät mukaan ja tukemalla niitä, kuulemalla yleisöä, optimoimalla sisältöä, seuraamalla täytäntöönpanoa ja noudattamista ja jakamalla parhaita käytäntöjä, kun on kyse hankkeen kohteena olevien suunnitelmien tai ohjelmien valmisteluun, tarkistamiseen ja ympäristöarviointiin liittyvien menetelmien käyttämisestä. Seurantavalmiuksien parantaminen esimerkiksi sellaisten pitkälti hajautettujen ja reaaliaikaisten seurantatekniikoiden avulla, joita käytetään vakituisesti ja johdonmukaisesti monissa paikoissa, lisää mahdollisuuksia ja kasvattaa tietopohjaa suunnitelmien arviointia mutta myös uusien, dynaamisten suunnitelmien luomista varten.

Natura 2000 -hoitosuunnitelmiin ja luonnonsuojeluun liittyvien päätösten yhteydessä on otettava huomioon Natura 2000 -verkoston eliömaantieteellisten seminaarien suositukset. Luonnonsuojeluun liittyvien päätösten osalta tämä koskee luontotyyppidirektiivin 6 artiklan 3 ja 4 kohdan mukaisia lupavaatimuksia sekä luontotyyppidirektiivin 12 ja 16 artiklan ja lintudirektiivin 5 ja 9 artiklan mukaisia lajien suojelua koskevia sääntöjä.

Arviointi sisältää mittaamisen ja mallintamisen sekä päästöinventaarien laatimisen ja/tai parantamisen.

Päätökset ovat toimivaltaisten viranomaisten päätöksiä, joita tehdään asiaan liittyvän EU:n ympäristölainsäädännön noudattamiseksi.

3. Yhden tai useamman seuraavista **vapaaehtoisuuteen perustuvista lähestymistavoista kehittäminen, edistäminen, täytäntöönpano ja/tai yhdenmukaistaminen** ja **niiden käyttö** sellaisten toimijoiden toimesta, jotka pyrkivät vähentämään toimintansa, tuotteidensa ja palvelujensa vaikutusta ympäristöön:

— innovatiivisten teknologioiden suorituksen **todentaminen kolmansien osapuolten toimesta**, kun ne ovat valmiita markkinoille, esimerkiksi ympäristöteknologian todentaminen ([7])

— **tuotteen ympäristöjalanjäljen luokkaa koskevat säännöt (PEFCR-säännöt) ja/tai organisaation ympäristöjalanjälkeä koskevat alakohtaiset säännöt (OEFSR-säännöt)** Euroopan tasolla sellaisia tuotteita ja aloja varten, joita nykyiset PEFSR- tai OEFSR-säännöt eivät vielä kata, ja niihin liittyvät korkealaatuiset tietokannat, jotka perustuvat **unionin ympäristöjalanjälkeen liittyvään menettelyyn** ([8]) ja viimeisimpiin saatavilla oleviin ohjeisiin ([9])

— **toimet, palvelut, verkostot ja uudet liiketoimintamallit**, joiden avulla edistetään uusiovalmistettujen, korjattujen, kunnostettujen ja/tai uudelleenkäytettyjen tuotteiden käyttöä, joka liittyy myös tuotteiden kestävyyteen ja suunniteltuun vanhenemiseen, ja virallisesti tunnustettujen ympäristömerkkien, kuten **EU-ympäristömerkin**, käyttöä

([1]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/42/EY, annettu 27 päivänä kesäkuuta 2001, tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (EYVL L 197, 21.7.2001, s. 30).
([2]) Myös maaperän ekosysteemit.
([3]) Luonnon monimuotoisuuden kartoittaminen, ekosysteemien ja niiden palvelujen arvioiminen ja/tai arvon määrittäminen ensimmäisen MAES-raportin mukaisesti: http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/pdf/MAESWorkingPaper2013.pdf
([4]) Luonnon monimuotoisuutta koskeva EU:n strategia, toimi 5.
([5]) Mukaan luettuna analyysi, jota tarvitaan tehokkaiden vedenhinnoittelua koskevien politiikkojen käyttöön ottamiseksi.
([6]) Direktiivien 92/43/ETY ja 2009/147/EY mukaisesti.
([7]) https://ec.europa.eu/environment/ecoap/etv_en.
([8]) Komission suositus 2013/179/EU, annettu 9 päivänä huhtikuuta 2013, yhteisten menetelmien käyttämisestä tuotteiden ja organisaatioiden elinkaaren ympäristötehokkuuden mittaamiseen ja siitä tiedottamiseen (EUVL L 124, 4.5.2013, s. 1).
([9]) https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/wikis/display/EUENVFP/Documents+of+common+interest

— yhteiset **tarjouseritelmät ja/tai käyttöönoton seurantavälineet** viranomaisille, joilla on samankaltaisia hankintatarpeita, **ympäristöä säästävien ja kierrätystalouteen perustuvien julkisten hankintojen** edistämiseksi

— sääntelyyn, rahoitukseen tai maineeseen liittyvien kannustinten yhdistäminen ympäristötehokkuuteen käyttämällä **EMAS:ää**

— **rakennusten ympäristötehokkuuden** arvioiminen käyttämällä keskeiset indikaattorit sisältävää rakennuskehystä ([1]).

Ympäristövaatimusten noudattamisen varmistaminen ja oikeussuojakeinot

1. **Ympäristövaatimusten noudattamisen varmistamisen tukeminen** kehittämällä ja panemalla täytäntöön tai panemalla täytäntöön olemassa olevia kansainvälisiä, kansallisia tai alueellisia riskien arviointiin perustuvia strategioita vaatimusten noudattamisen **edistämiseksi, tarkistamiseksi ja varmistamiseksi** käyttämällä yhdistelmää hallinto-oikeudesta, rikosoikeudesta ja ympäristövastuusta yhden tai useampien seuraavista osalta:

   — **jäterikokset**

   — **luonnonvaraisten eläinten laiton kauppa**

   — **eläimiin ja luontoon liittyvät rikokset, myös laiton puunkorjuu**

   — **vesien haja- ja/tai pistekuormitus ja/tai laiton vedenotto**

   — **ilmansaasteiden pistekuormituslähteet ja liikkuvat lähteet.**

   Huomautus:

   ”Riskien arviointiin perustuva” tarkoittaa ensinnäkin sen arvioimista, miten todennäköisesti tietyt henkilöryhmät syyllistyvät rikkomuksiin, ja toiseksi sen arvioimista, miten vakavan ympäristöön ja ihmisten terveyteen kohdistuvan vaikutuksen oletetaan olevan. Mitä suurempi rikkomusten todennäköisyys ja mitä suurempi oletettu vaikutus, sitä pakottavampi on tarve puuttua asiaan. Toimenpidettä valittaessa on otettava huomioon riskien luonne, ja sen tarkoitus on oltava riskien mahdollisimman kattava vähentäminen.

2. **Ympäristövaatimusten noudattamisen varmistamisen tukeminen** perustamalla uusia tai vahvistamalla olemassa olevia ympäristövaatimusten noudattamisen varmistamisen parissa toimivien **ammatinharjoittajien tai asiantuntijoiden** kansainvälisiä, kansallisia tai alueellisia **verkostoja** ja/tai **ammatillisen pätevyyden ja koulutuksen** luominen tai parantaminen ([2]) EU:n sitovien ympäristövälineiden noudattamisen parantamiseksi edistämällä, tarkistamalla ja valvomalla vaatimusten noudattamista käyttäen yhdistelmää hallinto-oikeudesta, rikosoikeudesta ja ympäristövastuusta.

   Huomautus:

   Ympäristövaatimusten noudattamisen varmistamisen parissa toimiviin ammatinharjoittajiin voi kuulua sellaisten viranomaisten ja elinten palveluksessa työskenteleviä henkilöitä, joilla on vaatimusten noudattamisen varmistamiseen liittyviä velvollisuuksia, kuten paikallis-, alue-, poliisi- ja tulliviranomaiset, ympäristövirastot ja ympäristötarkastuksista vastaavat elimet, ylimmät julkiset tarkastuselimet ja oikeuslaitos. Heihin voi kuulua myös kansalaisjärjestöjen edustajia ja akateemikkoja ja tutkijoita, jotka ovat erikoistuneet vaatimusten noudattamisen varmistamisen yhteen tai useampaan näkökohtaan. Ammatillisen pätevyyden ja koulutuksen osalta hankkeissa on varmistettava pätevöitymisessä ja koulutuksessa saatavat akateemiset tutkinnot ja maksimoitava tietotekniikan potentiaali webinaarien ja massiivisten avointen verkkokurssien (MOOC) kaltaisten välineiden avulla, jotta etäopiskelu voi tavoittaa mahdollisimman monia ammatinharjoittajia mahdollisimman kustannustehokkaasti.

3. **Innovatiivisten työkalujen ja toimien kehittäminen ja käyttäminen vaatimusten noudattamisen edistämiseksi**, seuraamiseksi ja valvomiseksi luomalla ja käyttämällä uusia tai parantamalla olemassa olevia työkaluja ja toimia, jotka kuuluvat yhteen tai useampiin seuraavista ryhmistä:

   — riskien arviointiin perustuvat **vaatimusten noudattamisen edistämiseen liittyvät järjestelmät ja tekniikat**

   — riskien arviointiin perustuvat **järjestelmät ja tekniikat vaatimusten noudattamisen seuraamiseksi tehokkaasti** EU:n sitovien ympäristövälineiden avulla ja hankkimalla vaatimusten noudattamiseen liittyvistä ongelmista näyttöä ja analyyseja, joihin jatkotoimet voidaan luotettavasti pohjata

([1]) http://susproc.jrc.ec.europa.eu/Efficient_Buildings/; keskeiset indikaattorit: http://susproc.jrc.ec.europa.eu/Efficient_Buildings/documents.html.
([2]) Hankkeissa on varmistettava pätevöitymisessä ja koulutuksessa saatavat akateemiset tutkinnot ja maksimoitava tietotekniikan potentiaali webinaarien ja massiivisten avointen verkkokurssien (MOOC) kaltaisten välineiden avulla, jotta etäopiskelu voi tavoittaa mahdollisimman monia ammatinharjoittajia mahdollisimman kustannustehokkaasti.

— riskien arviointiin perustuvat **järjestelmät ja tekniikat tehokkaita jatkotoimia ja noudattamisen tehokasta valvomista** varten tapauksissa, joissa EU:n sitovia ympäristövälineitä ei noudateta tai niihin liittyy sitoumuksia; järjestelmät ja tekniikat kattavat hallinto-oikeuden, rikosoikeuden ja ympäristövastuun käytön.

Huomautus

Riskien arviointiin perustuvien järjestelmien ja tekniikoiden avulla pyritään ymmärtämään, miten hyvin maanomistajat, teollisuus, pk-yritykset, yleishyödylliset palvelut ja muut (”velvolliset tahot”) pystyvät noudattamaan sitoviin EU:n ympäristövälineisiin kuuluvia velvoitteitaan ja mitkä ovat vaatimusten rikkomisen vaikutukset ympäristöön ja ihmisten terveyteen. Tämän ymmärryksen pohjalta niiden avulla pyritään kannustamaan vaatimusten noudattamiseen ja estämään niiden rikkomista edistämisen, seurannan ja valvonnan avulla.

Edistämisjärjestelmiin ja -tekniikoihin voisi kuulua ohjeistusta, neuvontapalveluja, tiedotuskampanjoita, kumppanuussopimuksia tai itseseurantajärjestelmiä, jotka auttavat velvollisia tahoja vaatimusten noudattamisessa. Seurantajärjestelmät ja -tekniikat voisivat liittyä tarkastuskäynteihin, seurantaan (muun muassa satelliitteja ja miehittämättömiä ilma-aluksia käyttämällä), pistokokeisiin, tiedusteluun, teollisuuden analysointiin, poliisitutkintaan, data-analyysiin ja ympäristöauditointiin. Jatkotoimet ja valvontatekniikat voivat olla laajuudeltaan yhtä kattavia. Järjestelmät ja tekniikat EU:n sitovien ympäristövälineiden noudattamisen valvomiseksi tehokkaasti. Tätä voivat tehdä maanomistajat, teollisuus, pk-yritykset, yleishyödylliset palvelut ja muut toimijat. Järjestelmät ja tekniikat voivat liittyä tarkastuskäynteihin, seurantaan (muun muassa maanhavainnointia ja miehittämättömiä ilma-aluksia käyttämällä), pistokokeisiin, tiedusteluun, teollisuuden analysointiin, poliisitutkintoihin, data-analyysiin ja ympäristöauditointiin.

4. Yleisöltä tulevien ympäristöön liittyvien kantelujen ja esitysten käsittelyn parantaminen viranomaisissa, tarvittaessa myös yksityisten tahojen kumppanina, kehittämällä ja hankkimalla uusia tai tehostamalla olemassa olevia **järjestelmiä ja tekniikoita**, jotka liittyvät yleisöltä tulevien **kantelujen ja esitysten käsittelyyn**, annettujen tietojen luotettavuuden optimoimiseksi, viranomaisten ja yleisön välisen vuorovaikutuksen helpottamiseksi, hallinnollisen taakan minimoimiseksi ja EU:n sitovien ympäristövälineiden menestyksekkään täytäntöönpanon edistämiseksi.

Huomautus:

Järjestelmät ja tekniikat kantelujen ja esitysten käsittelemiseksi voivat olla esimerkiksi sähköisiä kantelunkäsittelyjärjestelmiä, vihjelinjoja, kansalaisten seurantaryhmiä ja muita kansalaisten tieteellisen toiminnan foorumeita. Kansalaisten tieteellisen toiminnan foorumit voivat muun muassa antaa toimivaltaisille kansallisille, alueellisille ja paikallisviranomaisille mahdollisuuden ottaa kansalaiset mukaan ympäristön tilaa koskevaan ja muunlaiseen seurantaan ja tuottavat myös yhdenmukaistetumpaa ja käyttökelpoisempaa dataa.

5. **Oikeussuojakeinojen ympäristöasioissa ja/tai sovittelun edistäminen yleisön, kansalaisjärjestöjen, asianajajien, oikeuslaitoksen, viranomaisten tai muiden sidosryhmien parissa** näitä ympäristökysymyksiä koskevien riita-asioiden ratkaisukeinoja koskevan tietämyksen ja ymmärryksen ja niiden soveltamisen parantamiseksi. Painopisteitä ovat erityisesti seuraavat:

— ihmisten **terveyden ja hyvinvoinnin** suojeleminen Life-asetuksen alakohtaisten painopisteiden kattamien ilmaan, veteen ja jätteisiin liittyvien EU:n välineiden vaatimusten avulla

— **luonnon, luonnon monimuotoisuuden** ja **vedenlaadun suojeleminen** Life-asetuksen alakohtaisten painopisteiden kattamien luontoon, luonnon monimuotoisuuteen ja veteen liittyvien välineiden avulla

— **ympäristövastuudirektiivin** ([1]) tehokas soveltaminen.

Hankkeissa pitäisi hyödyntää komission kehittämän ympäristölainsäädännön alan koulutuksen olemassa olevia moduuleja ja taitotietoa ([2]).

4. YLEISTEN TAVOITTEIDEN YHDISTÄMINEN TOIMINTA-AVUSTUKSIIN ILMASTOTOIMET-ALAOHJELMASSA

Life-asetuksen yleisten tavoitteiden mukaisesti ja vaaditun EU:n tason lisäarvon takaamiseksi toiminta-avustusten täytäntöönpano yhdistetään Life-asetuksen 13 artiklassa mainittuihin kolmeen painopistealueeseen – ilmastonmuutoksen hillitseminen, ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja ilmastohallinto ja -tieto – sekä Life-asetuksen 14, 15 ja 16 artiklassa asetettuihin erityistavoitteisiin. Alakohtaiset painopisteet ja hankeaiheet eivät ole osa Ilmastotoimet-alaohjelmassa täytäntöönpantavia toiminta-avustuksia. Asiaan liittyvät ilmastotoimien politiikanalat on kuitenkin lueteltu jäljempänä, ja vuotuiset ehdotuspyynnöt sisältävät myös jäljempänä kuvailtuihin politiikanaloihin liittyviä yksityiskohtaisempia toiminta-aloja.

([1]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/35/EY, annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta (EUVL L 143, 30.4.2004, s. 56).
([2]) http://ec.europa.eu/environment/legal/law/training_package.htm

Life-ohjelma edistää unionin muuttamista vähähiiliseksi ja ilmastonmuutoksen kestäväksi yhteiskunnaksi tukemalla EU:n ilmastopolitiikan täytäntöönpanoa ja valmistelemalla EU:ta tulevien vuosien ja vuosikymmenten ilmastotoimihaasteisiin. Tämän osalta painopisteet ovat seuraavat: vuoteen 2030 ulottuvan energia- ja ilmastokehyksen ja etenemissuunnitelman vuoteen 2050 tavoitteiden sekä Pariisin sopimuksen ja sopeutumispolitiikan täytäntöönpano. Uutta ilmastonmuutoksen hillitsemiseen liittyvää teknologiaa edistetään parhaisiin käytäntöihin liittyvillä, demonstrointi- ja pilottihankkeilla rahoituksen jatkamiseksi asianmukaisissa tapauksissa. EU:n ilmastopolitiikka yhdistetään tiukasti paikallisiin parhaisiin käytäntöihin ja aloitteisiin, ja sen yhteydessä esitellään uusia ja parempia lähestymistapoja siirtymän vähähiiliseen ja ilmastonmuutoksen kestävään yhteiskuntaan toteuttamiseksi. Tavoitteen saavuttamiseksi nykyisiä vähähiilisiä teknologioita/ratkaisuja olisi myös tarkasteltava niiden muiden kuin teknologisten esteiden kannalta, jotka estävät markkinoille pääsyn. Life-ohjelmalla tuetaan myös ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevan EU:n strategian ([1]) täytäntöönpanoa, mikä auttaa tekemään EU:sta kestävämmän ilmastonmuutoksen yhteydessä.

Ilmastonmuutoksen hillitsemisen osalta hankkeissa on demonstroitava vähähiilisten strategioiden tai maankäyttösuunnitelmien täytäntöönpanoa kansallisella, alueellisella tai aluetasoa alemmalla tasolla. Tämä sisältäisi päästövähennys- ja resurssitehokkuustoimenpiteiden valtavirtaistamisen kaikilla aloilla ja käyttäytymisen muutoksiin kannustamiseen käytettävien työkalujen edistämisen. Tukea annetaan myös siirtymiseen vaikuttavien, tuottamista, kuluttamista ja hallinnoimista koskevien uusien lähestymistapojen (mallikaupungit ja -alueet) käyttöönotolle, tarvittaessa kaupunginjohtajien ilmasto- ja energiasopimuksen ([2]) avulla.

Sopeutumiseen liittyvän painopistealueen osalta on annettava tukea sopeutumisstrategioiden täytäntöönpanolle, keskittyen tiettyihin keskeisiin aloihin, joilla on EU:n tason lisäarvoa. Tämä koskee myös hankkeita alueellisella tai rajat ylittävällä tasolla, ja sopeutuminen voidaan tarvittaessa perustaa ekosysteemeihin. Hankkeilla on oltava demonstrointi- ja siirrettävyyspotentiaalia, ja niissä on käsiteltävä innovatiivisten sopeutumisratkaisujen edistämistä, erityisesti yksityisen sektorin mobilisoinnin ja tarvittaessa kaupunginjohtajien ilmasto- ja energiasopimuksen avulla. Hankkeissa on myös edistettävä ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja sen hillitsemisen välisiä synergiaetuja sekä katastrofiriskien vähentämiseen liittyviä toimintatapoja.

EU:n nykyistä ja tulevaa ilmastopolitiikkaa voitaisiin tukea sovelluksilla, jotka koskevat seuraavia ilmastotoimiin liittyviä aloja:

a) Ilmastonmuutoksen hillitseminen

— jäsenvaltioiden ja alueellisten/paikallisten viranomaisten toimet kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi aloilla, joita EU:n päästökauppajärjestelmä (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/87/EY ([3]), ”EU:n päästökauppadirektiivi”) ja taakanjakopäätös (Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös 406/2009/EY ([4])) eivät kata: liikenne ja polttoaineet, maatalous, rakentaminen (esimerkiksi rakennusten energiatehokkuus), maankäyttö, maankäytön muutokset ja metsätalous

— kasvihuonekaasuja koskevan tilinpidon ja ilmastonmuutoksen hillitsemisen kehittäminen ja täytäntöönpano maankäyttösektorilla

— sellaisten maankäyttökäytäntöjen kehittäminen, jotka vaikuttavat päästöihin ja päästöjen poistamiseen, esimerkiksi Euroopan rakenne- ja investointirahastoista (ERI-rahastot) tuettavia toimenpiteitä täydentävästi; Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1303/2013 ([5])

— toimet, jotka tehostavat päästökauppajärjestelmän toimintaa ja jotka vaikuttavat energia- ja kasvihuonekaasuintensiiviseen teolliseen tuotantoon

([1]) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: EU:n strategia ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi, COM(2013) 216 final.
([2]) http://www.covenantofmayors.eu
([3]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/87/EY, annettu 13 päivänä lokakuuta 2003, kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta yhteisössä ja neuvoston direktiivin 96/61/EY muuttamisesta (EUVL L 275, 25.10.2003, s. 32).
([4]) Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 406/2009/EY, tehty 23 päivänä huhtikuuta 2009, jäsenvaltioiden pyrkimyksistä vähentää kasvihuonekaasupäästöjään yhteisön kasvihuonekaasupäästöjen vähentämissitoumusten täyttämiseksi vuoteen 2020 mennessä (EUVL L 140, 5.6.2009, s. 136).
([5]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1303/2013, annettu 17. päivänä joulukuuta 2013, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä sekä Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 320).

— fluoratut kaasut ja otsonikerrosta heikentävät aineet, erityisesti hankkeet, jotka auttavat panemaan täytäntöön Montrealin pöytäkirjaa ja sen Kigalin muutosta sekä fluoratuista kasvihuonekaasuista annettua EU:n asetusta ja/tai

— kasvihuonekaasuja koskeva seuranta ja raportointi viranomaisten toimesta.

b) Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

— kaupunkialueiden sopeutuminen ja maankäytön suunnittelu, joka rajoittaa ilmastonmuutoksen vaikutuksia

— infrastruktuurin sietokyky, mukaan luettuna sini-vihreään infrastruktuuriin ja ekosysteemeihin perustuvien sopeutumista koskevien lähestymistapojen soveltaminen

— vesivarojen kestävä hoito kuivuudelle alttiilla alueilla, tulvien ja rannikkoalueiden hallinta

— maatalous-, metsätalous- ja matkailualojen sietokyky, myös saari- ja vuoristoalueilla ja/tai

— EU:n syrjäisimmille alueille annettava tuki: valmistautuminen äärimmäisiin sääolosuhteisiin, etenkin rannikkoalueilla.

c) Ilmastohallinto ja -tieto

— kansallisten vuoteen 2030 ulottuvien ilmasto- ja energiastrategioiden ja/tai vuosisadan puoleenväliin ulottuvien strategioiden kehittäminen ja täytäntöönpano

— käyttäytymisen muutoksiin kannustaminen, päästöjen vähentämiseen ja resurssitehokkuuteen liittyvien toimien valtavirtaistaminen sektoreilla

— EU:n päästökauppajärjestelmän toiminnan arvioiminen viranomaisten toimesta

— valmiuksien kehittäminen, loppukäyttäjien tietoisuuden lisääminen ja fluorattujen kaasujen laitejakeluketju

— ilmastopolitiikan seuranta, arviointi ja jälkiarviointi ja/tai

— parhaat käytännöt ja tietoisuuden lisäämistoimet, jotka koskevat sopeutumistarpeita.

5. HANKKEIDEN VALINTAMENETTELYN TEKNISET MENETELMÄT JA AVUSTUSTEN VALINTA- JA MYÖNTÄMISPERUSTEET (LIFE-ASETUKSEN 24 ARTIKLAN 2 KOHDAN d ALAKOHTA)

Alla kuvaillaan hankkeiden valintamenettelyn teknisiä menetelmiä ja avustusten Life-asetuksen 2 ja 19 artiklan mukaisia tärkeimpiä erityisiä tukikelpoisuus- ja myöntämisperusteita ([1]). Koska menetelmät ja perusteet ovat periaatteessa samat samantyyppisten hankkeiden kohdalla molemmissa alaohjelmissa, yhteen alaohjelmista viitataan ainoastaan eroavissa kohdissa.

Kaikentyyppisten avustusten kohdalla EU:n rahoituksen, mukaan luettuna muista EU:n rahoitusvälineistä myönnettävä rahoitus täydentäville toimille, Life-asetuksen 8 artiklan mukainen täydentävyys ja optimaalinen käyttö arvioidaan ja otetaan huomioon myöntämisperusteessa ”EU:n tason lisäarvo: synergiaedut”. Päällekkäisyyksien välttämiseksi hakijoiden on perusteltava, miksi he päättivät hakea Life-rahoitusta muun unionin rahoituksen sijaan, mikäli muutkin välineet voisivat tukea vastaavia hankkeita tai toimia.

Yhdellä painopistealueella rahoitetuissa hankkeissa on vältettävä sitä, että haitataan ympäristö- tai ilmastotavoitteiden saavuttamista toisella painopistealueella, paitsi jos tämä vaikutus selitetään ja perustellaan selkeästi ehdotuksessa ja mahdolliset vaihtoehdot ja hillitsemis- ja sopeuttamistoimenpiteet on tarvittaessa suunniteltu asianmukaisesti.

Yksityiskohtaisempaa tietoa annetaan haku- ja arviointiohjeissa, jotka julkaistaan yhdessä ehdotuspyyntöjen kanssa. Nykyisen monivuotisen työohjelman ja Life-asetuksen puitteissa hankkeiden valintamenettelyä voidaan mukauttaa ja yksinkertaistaa jokaisessa vuotuisessa ehdotuspyynnössä.

([1]) Life-asetuksen 24 artiklan 2 kohdan d alakohtaan sisältyvän ilmaisun ”valinta” merkitys sisältää Life-asetuksen 19 artiklaan ja varainhoitoasetuksen 131 artiklaan sisältyvän ilmaisun ”tukikelpoisuus” merkityksen.

5.1 **Toiminta-avustukset**

Niiden hakijoiden ehdotuksia, jotka suljetaan pois tai jotka eivät täytä varainhoitoasetuksen 131 artiklan mukaisia yleisiä tukikelpoisuusperusteita, ei valita jatkoon.

Lisäksi ehdotusten on täytettävä kaikkiin Life-toiminta-avustuksiin sovellettavat edellytykset hakemuksen käsiteltäväksi ottamiselle (esimerkiksi joidenkin hankkeiden kohdalla hakemukset voidaan toimittaa vain digitaalisesti) ja tukikelpoisuusperusteet (esimerkiksi Israelin kesäkuusta 1967 miehittämillä alueilla sijaitsevien israelilaisten yhteisöjen ja niiden toimien kelpoisuudesta saada EU:n avustuksia ja palkintoja sekä tukea EU:n rahoitusvälineistä vuodesta 2014 lähtien annettujen suuntaviivojen noudattaminen ([1])), jotka mainitaan erikseen myös asianomaisissa hakuohjeissa.

Eri hanketyyppeihin sovellettavat tukikelpoisuusperusteet mainitaan jäljempänä kunkin otsikon alla. Perusteet, joita sovelletaan samalla tavalla erityyppisiin hankkeisiin, mainitaan kohdassa 5.1.1 (Life-asetuksen 18 artiklan a, b, c ja h kohdan mukaiset hankkeet).

Life-asetuksen 6 artiklan 2 kohdan mukaan unionin ulkopuolelle sijoittautuneet oikeushenkilöt voivat osallistua Life-asetuksen 18 artiklassa tarkoitettuihin hankkeisiin, jos hanketta koordinoiva tuensaaja on sijoittautunut unioniin ja unionin ulkopuolella toteutettava toimi täyttää Life-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan vaatimukset. Näin ollen näiden toimien on oltava tarpeellisia unionin ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi ja jäsenvaltioiden alueilla, joihin perustamissopimuksia sovelletaan, toteutettavien hanketoimien (’toimet’) vaikuttavuuden varmistamiseksi.

Life-asetuksen 7 artiklan mukaan Life-ohjelman täytäntöönpanon aikana voidaan tehdä yhteistyötä asiaankuuluvien kansainvälisten järjestöjen sekä niiden toimielinten ja elinten kanssa, jos se on tarpeen Life-asetuksen 3 artiklassa vahvistettujen yleisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Lisäksi ehdotukset valitaan ainoastaan, jos ne hakijan edeltävinä vuosina aikaansaamasta tuloksesta todistavien erityisten asiakirjojen perusteella osoittavat hakijalla olevan

— operatiiviset valmiudet – hakijalla on oltava hankkeen toteuttamiseen tarvittava ammatillinen pätevyys – ja

— taloudelliset valmiudet – hakijalla on oltava vakaat ja riittävät rahoituslähteet, jotta toimintaa voidaan ylläpitää koko hankkeen keston ajan ja jotta hakija voi osallistua sen rahoitukseen.

Varainhoitoasetuksen 131 artiklaa sovelletaan julkisten elinten ja kansainvälisten järjestöjen valintaan niiden taloudellisten valmiuksien osalta.

5.1.1 *Life-asetuksen 18 artiklan a, b, c ja h kohdan mukaiset hankkeet*

Life-asetuksen 18 artiklan a, b, c ja h kohdassa tarkoitettujen pilotti- ja demonstrointihankkeiden, parhaita käytäntöjä koskevien hankkeiden sekä tiedotushankkeiden, tietoisuuden lisäämiseen tähtäävien hankkeiden ja tiedonlevityshankkeiden valinnassa noudatetaan alla olevan kuvauksen mukaisia samoja hankkeiden valinnan teknisiä menetelmiä ja samoja tukikelpoisuus- ja myöntämisperusteita.

5.1.1.1 Hankkeiden toimitus- ja valintamenettelyn tekniset menetelmät

Joissakin muissa EU-ohjelmissa on saatu myönteisiä kokemuksia kaksivaiheisista lähestymistavoista ja väliarviossa annettiin vastaava suositus. Siksi tässä Life-ohjelman monivuotisessa työohjelmassa otetaan käyttöön kaksivaiheinen lähestymistapa niiden painopistealueiden osalta, joilla potentiaalisia hakijoita, joiden hankeideoilla on ollut paljon EU:n tason lisäarvoa ja joilla ei ole kokemusta Life-ohjelmasta, näyttäisi tähän saakka lannistaneen yksityiskohtaisen hankeehdotuksen arviointiin tarvittavien yksityiskohtien määrä suhteessa melko heikkoihin onnistumismahdollisuuksiin. Kaksivaiheisessa lähestymistavassa vain hakijoita, joiden ehdotuksilla on hyvät mahdollisuudet tulla valituiksi, pyydetään toimittamaan yksityiskohtainen ehdotus (ks. 5.1.1.2 kohdan b alakohta).

Näin ollen tässä Life-työohjelmassa vahvistetaan kaksi menettelyä:

— kaksivaiheinen lähestymistapa, joka perustuu alustavaan ehdotukseen ja myöhemmin tehtävään yksityiskohtaiseen ehdotukseen

— yksivaiheinen lähestymistapa, joka perustuu ainoastaan yksityiskohtaiseen ehdotukseen.

([1]) EUVL C 205, 19.7.2013, s. 9.

Valinnan näiden kahden lähestymistavan välillä tekee toimeenpanovirasto yhteisymmärryksessä komission (ympäristö-asioiden ja ilmastotoimien pääosastot) kanssa ottaen huomioon kunkin ehdotuspyynnön organisatoriset ja operatiiviset rajoitteet.

Vuoden 2018 osalta kaksivaiheista lähestymistapaa käytetään Ympäristö-alaohjelman kohdalla. Tuensaajilta saatavan palautteen perusteella lähestymistapa saatetaan laajentaa seuraavina vuosina Ilmastotoimet-alaohjelmaan.

Yksityiskohtaisten ehdotusten arviointi yksivaiheisessa lähestymistavassa kuvaillaan kohdissa 5.1.1.2 ja 5.1.1.3.

Kaksivaiheinen lähestymistapa organisoidaan seuraavasti:

a) Kaksivaiheinen lähestymistapa

Vaihe 1:

— Ehdotuspyyntö

— Alustavan ehdotuksen toimittaminen

Hakija toimittaa enintään 10-sivuisen alustavan ehdotuksen, joka sisältää seuraavat osat:

— hallinnolliset lomakkeet hankkeeseen osallistuvista tuensaajista

— hahmotelma hankkeen sisällöstä, mukaan luettuna kuvaus hankkeen ympäristöön liittyvästä painopisteestä, suunniteltu kumppanuus, mahdolliset esteet ja valmiussuunnitelma niiden varalta sekä strategia, joka on valittu hankkeen tulosten kestävyyden takaamiseksi hankkeen päätyttyä sekä

— hankkeen talousarvio kululuokkien tasolla.

— Alustavan ehdotuksen arviointi ja asettaminen paremmuusjärjestykseen

Alustavan ehdotuksen tukikelpoisuusperusteet

Alustavan ehdotuksen perusteella toimeenpanovirasto määrittää tukikelpoisuusvaatimukset täyttävät ehdotukset (ks. 5.1.1.2 kohdan a alakohta).

Alustavan ehdotuksen myöntämisperusteet

Ehdotukset asetetaan paremmuusjärjestykseen ansioiden perusteella eli niiden pisteiden, jotka ne saavat myöntämis-perusteiden ”ehdotuksen yleinen laatu” ja ”EU:n tason kokonaislisäarvo” perusteella.

Ehdotukset, jotka eivät saaneet vähimmäispisteitä yhden tai molempien perusteiden kohdalla, suljetaan pois.

Niiden ehdotusten joukossa, jotka saavat samat pisteet myöntämisperusteen ”ehdotuksen yleinen laatu” kohdalla, etusija annetaan niille, jotka saavat enemmän pisteitä ”EU:n tason kokonaislisäarvon” kohdalla. Mikäli jotkin ehdotukset saavat samat pisteet molempien perusteiden kohdalla, lopullisesta paremmuusjärjestyksestä päättää arviointikomitea.

— Jatkoon valittujen hankkeiden luettelo

Pitkä luettelo alustavia ehdotuksia, joiden tekijöitä pyydetään toimittamaan yksityiskohtainen ehdotus, sisältää parhaat pisteet saaneet ehdotukset, joita varten haettu EU:n rahoitusosuus on 2–2,5 kertaa käytettävissä olevan talousarvion suuruinen. Toimeenpanovirasto määrittää kertoimen pisteytyksen tulosten perusteella, ottaen huomioon ehdotusten koon ja kaksivaiheisesta lähestymistavasta saadut kokemukset. Pitkä luettelo sisältää alaluetteloita jokaisen painopistealueen osalta. Mikäli tarve jollakin painopistealueella on riittämätön, muita painopistealueita vastaavia luetteloita voidaan laajentaa.

Vaihe 2:

— Yksityiskohtaisen ehdotuksen toimittaminen:

Tukikelpoisten alustavien ehdotusten, joiden rahoittamista katsotaan voitavan harkita, hakijoita pyydetään toimittamaan yksityiskohtainen ehdotus. Jonkinlainen jousto on sallittua alustavan ehdotuksen ja yksityiskohtaisen ehdotuksen välillä toimien, kumppanuuden ja talousarvion osalta. Jousto ei kuitenkaan saa johtaa alustavan ehdotuksen luonteen muuttumiseen. Talousarvio saa poiketa alustavan ehdotuksen talousarviosta enintään 10 prosenttia.

— Yksityiskohtaisen ehdotuksen arviointi ja paremmuusjärjestykseen asettaminen

Ehdotukset arvioidaan ja asetetaan paremmuusjärjestykseen kohdassa 5.1.1.2 kuvailtujen tukikelpoisuus- ja myöntämisperusteiden perusteella.

— Rahoitettavien hankkeiden lopullisen luettelon ja varallaololuettelon laatiminen

Tarkistusvaiheen jälkeen menestyksekkäitä hankkeita ehdotetaan rahoitettaviksi käytettävissä olevan talousarvion rajoissa. Parhaiten sijoittuneista hankkeista, joita ei voida rahoittaa käytettävissä olevasta talousarviosta, laaditaan varallaololuettelo. Varallaololuettelo kattaa ylimääräiset 20 prosenttia käytettävissä olevasta Life-talousarviosta.

— Avustussopimuksen allekirjoittaminen

b) Yksivaiheinen lähestymistapa

— Ehdotuspyyntö

— Yksityiskohtaisen ehdotuksen toimittaminen

Hakijat toimittavat yksityiskohtaisen ehdotuksen.

— Yksityiskohtaisen ehdotuksen arviointi ja paremmuusjärjestykseen asettaminen

Ehdotukset arvioidaan tukikelpoisuus- ja myöntämisperusteiden perusteella ja asetetaan paremmuusjärjestykseen kuten kohdassa 5.1.1.2 kuvaillaan.

— Rahoitettavien hankkeiden lopullisen luettelon ja varallaololuettelon laatiminen

Tarkistusvaiheen jälkeen menestyksekkäitä hankkeita ehdotetaan rahoitettaviksi käytettävissä olevien määrärahojen rajoissa. Parhaiten sijoittuneista hankkeista, joita ei voida rahoittaa käytettävissä olevasta talousarviosta, laaditaan varallaololuettelo. Varallaololuettelo kattaa ylimääräiset 20 prosenttia käytettävissä olevista Life-määrärahoista.

— Avustussopimuksen allekirjoittaminen

5.1.1.2 Tukikelpoisuus- ja myöntämisperusteet

Tukikelpoisuusperusteita (a) sovelletaan alustavaan ehdotukseen kaksivaiheisen lähestymistavan kohdalla ja yksityiskohtaisiin ehdotuksiin yksivaiheisen lähestymistavan kohdalla.

Myöntämisperusteita (b) sovelletaan kuten edellä kohdassa 5.1.1.1 kuvailtiin:

a) Tukikelpoisuusperusteet

Sekä alustavaa ehdotusta että Life-asetuksen 18 artiklan a, b, c ja h kohdassa tarkoitettua hanketta koskevaa yksityiskohtaista ehdotusta ei valita jatkoon ansioiden arvioimista varten, jos hanke-ehdotus ei osoita, että hanke

— edistää yhden tai useampien Life-asetuksen 3 artiklassa asetettujen yleisten tavoitteiden ja soveltuvin osin Life-asetuksen 10, 11, 12 ja 14, 15 ja 16 artiklassa asetettujen erityistavoitteiden saavuttamista,

— kuuluu Life-asetuksen 9 ja 13 artiklassa tarkoitetun Life-alaohjelman, jossa hanke-ehdotus esitettiin, painopistealueen soveltamisalaan ja

— vastaa yhtä seuraavista hanketyypeistä, jotka on määritelty Life-asetuksen 2 artiklan a, b, c ja h alakohdassa:

”Pilottihankkeet” ovat hankkeita, joissa käytetään tekniikkaa tai menetelmää, jota ei ole käytetty tai testattu aikaisemmin tai muualla, jotka tuottavat mahdollisia ympäristö- tai ilmastohyötyjä vallitsevaan parhaaseen käytäntöön verrattuna ja joita voidaan myöhemmin hyödyntää laajemmin vastaavissa tilanteissa.

”Demonstrointihankkeet” ovat hankkeita, joissa otetaan käyttöön, testataan, arvioidaan ja levitetään toimia, menetelmiä tai menettelytapoja, jotka ovat uusia tai tuntemattomia hankkeen asiayhteydessä, kuten maantieteellisessä, ekologisessa tai sosioekonomisessa asiayhteydessä, ja joita voitaisiin käyttää muualla vastaavissa olosuhteissa.

”Parhaita käytäntöjä koskevat hankkeet” ovat hankkeita, joissa käytetään tarkoituksenmukaisia, kustannustehokkaita ja viimeisimmän tietämyksen mukaisia tekniikoita, menetelmiä ja menettelytapoja, joissa otetaan huomioon hankkeen erityinen asiayhteys.

”Tiedottamiseen, tietoisuuteen ja levittämiseen liittyvät hankkeet” ovat hankkeita, joilla pyritään tukemaan viestintää, tietojen levittämistä ja tietoisuuden parantamista Ympäristö- tai Ilmastotoimet-alaohjelmassa.

Painopistealueeseen *Ympäristö ja resurssitehokkuus* kuuluvien pilotti- ja demonstrointihankkeiden sekä painopistealueisiin *Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja Ilmastonmuutokseen sopeutuminen kuuluvien pilotti-, demonstrointi- ja parhaita käytäntöjä koskevien hankkeiden* on sisällettävä toimia, jotka johtavat kohteena oleviin ympäristö- ja/tai ilmastotoimikysymyksiin kohdistuviin huomattaviin ja mitattavissa oleviin välittömiin vaikutuksiin.

Painopistealueeseen *Luonto ja luonnon monimuotoisuus* kuuluvissa pilotti-, demonstrointi- ja parhaita käytäntöjä koskevissa hankkeissa vähintään 25 prosenttia tukikelpoisesta talousarviosta on osoitettava konkreettisiin suojelutoimiin (rajoitetut poikkeukset ovat mahdollisia erityisten poliittisten tarpeiden kohdalla, ja ne määritetään erikseen hakuohjeissa). Konkreettiset suojelutoimet ovat toimia, joilla on kohteena oleviin ympäristö- ja/tai ilmastotoimikysymyksiin kohdistuvat huomattavat ja mitattavissa olevat välittömät vaikutukset, jotka tässä tapauksessa johtavat kohteena olevien lajien, luontotyyppien, ekosysteemien tai ekosysteemipalvelujen suojelun tason tai ekologisten olosuhteiden parantumiseen tai heikentymisen hidastumiseen tai pysäyttämiseen tai suuntauksen kääntämiseen (lisää yksityiskohtia saatavilla hakuohjeissa).

Painopistealueisiin *Ympäristö- tai ilmastotoimihallinto ja -tieto* kuuluvien pilotti- ja demonstrointihankkeiden, parhaita käytäntöjä koskevien ja tiedottamiseen, tietoisuuteen ja levittämiseen liittyvien hankkeiden on sisällettävä toimia, jotka johtavat kohteena oleviin ympäristö- ja/tai ilmastotoimikysymyksiin kohdistuviin huomattaviin ja mitattavissa oleviin välittömiin tai välillisiin vaikutuksiin aiheuttamalla huomattavia ja mitattavissa olevia välittömiä vaikutuksia kohteena oleviin ympäristöön ja/tai ilmastoon liittyviin hallinto- ja tietokysymyksiin ja/tai tietoisuuden lisäämiseen ja tiedonlevitykseen liittyviin kysymyksiin.

Tavoiteltavien ympäristöön tai ilmastotoimiin liittyvien vaikutusten ja/tai niihin liittyvien hallinto- ja tietovaikutusten on oltava mitattavissa ja ne on mitattava tai mallinnettava jo hankekauden aikana tehtävien mittausten pohjalta.

Päällekkäisyyden välttämiseksi muiden EU-ohjelmien kanssa [1] **tutkimukseen** keskittyvät [2] tai **suurten infrastruktuurien** rakentamiselle omistetut hankkeet eivät kuulu Life-ohjelman soveltamisalaan **eivätkä** siten **ole tukikelpoisia**.

Life-hankkeilla ei ole tarkoitus rahoittaa kompensoivia toimenpiteitä, jotka johtuvat kansallisessa tai EU:n lainsäädännössä säädetyistä velvoitteista.

b) Myöntämisperusteet

Myöntämisperusteita sovelletaan kaikkiin painopistealueisiin, ellei toisin mainita. Hankkeet kilpailevat keskenään ainoastaan saman painopistealueen sisällä.

Alustavia ehdotuksia koskevat erityiset myöntämisperusteet

Kaikkien alustavien ehdotusten kaksivaiheisen lähestymistavan vaiheessa 1 on saatava vähintään hyväksyttävä pistemäärä seuraavien myöntämisperusteiden kohdalla, jotta niiden asettamista paremmuusjärjestykseen voidaan harkita.

1. Ehdotuksen yleinen laatu: Tämän perusteen kohdalla keskitytään ehdotusten selkeyteen (hanketta edeltävän kontekstin kuvaus mukaan luettuna), niiden toteutettavuuteen ja suuntaa-antavaan kokonaistaloudellisuuteen. **Enimmäispistemäärä 20 (hyväksyttävä vähimmäispistemäärä 5)**

2. **EU:n tason kokonaislisäarvo:** Tämän perusteen kohdalla keskitytään siihen, miten hanke edistää Life-ohjelman painopisteitä, sen odotettuun vaikutukseen ja hankkeen tulosten kestävyyteen. **Enimmäispistemäärä 30 (hyväksyttävä vähimmäispistemäärä 10)**

[1] Life-asetuksen johdanto-osan 11 kappale.
[2] Tutkimukseen keskittyvien ehdotusten kohdalla voidaan tarkistaa, täyttävätkö ne Horisontti 2020 -ohjelman asiaankuuluvien ehdotuspyyntöjen edellytykset: http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/index.html

Yksityiskohtaisia ehdotuksia koskevat myöntämisperusteet

Sekä kaksivaiheisen että yksivaiheisen lähestymistavan kohdalla yksityiskohtaiset ehdotukset arvioidaan ja pisteytetään niiden ansioiden perusteella seuraavien myöntämisperusteiden ja pisteytysjärjestelmän mukaisesti:

— Tekninen johdonmukaisuus ja laatu

Tekninen johdonmukaisuus tarkoittaa, että ehdotettujen hanketoimien on oltava asianmukaisia ja toteuttamiskelpoisia toimenpiteitä, joiden avulla voidaan saavuttaa ennustetut hankkeen tuotokset ja tulokset. Toimet ja suunnitellut tuotokset ja tulokset eivät saa olla ristiriidassa minkään sellaisen tavoitteen kanssa, jonka saavuttamiseen Life-ohjelmassa pyritään. Tekninen laatu tarkoittaa, että hanketoimissa on pyrittävä maksimoimaan niiden vaikuttavuus ja tehokkuus suhteessa tavoiteltuihin tuotoksiin ja tuloksiin. Hanketoimien on oltava hyvin suunniteltuja ja selkeästi kuvailtuja.

— Rahoituksellinen johdonmukaisuus ja laatu

Tämän perusteen kohdalla arvioidaan tuensaajien ja yhteisrahoittajien taloudellista panosta, ehdotettua talousarviota ja sen yhdenmukaisuutta ehdotettujen toimien ja sovellettavien sääntöjen kanssa sekä ehdotetun lähestymistavan kustannustehokkuutta ja kokonaistaloudellisuutta suhteessa niiden toimien odotettuihin tuloksiin, jotka katsotaan teknisesti riittävän johdonmukaisiksi ja tekniseltä laadultaan hyväksyttäviksi. Talousarvion on oltava avoin, eli kustannuserien on oltava riittävän hyvin kuvailtuja.

— EU:n tason lisäarvo: molempien Life-alaohjelmien painopistealueiden eritystavoitteiden saavuttamista edistävien toimien laajuus ja laatu

Tässä yhteydessä arvioidaan, missä määrin ehdotusten, mikäli ne katsotaan teknisesti ja rahoituksellisesti riittävän johdonmukaisiksi ja laadultaan hyväksyttäviksi, odotetaan edistävän molempien Life-alaohjelmien painopistealueiden, jotka on määritetty Life-asetuksen 10, 11 ja 12 artiklassa (Life-ohjelman Ympäristö-alaohjelman osalta) ja 14, 15 ja 16 artiklassa (Life-ohjelman Ilmastotoimet-alaohjelman osalta), yhden tai useamman erityistavoitteen saavuttamista. Lisäksi arvioidaan tämän panoksen laatu. Tämän perusteen arviointi kattaa erityisesti kohteena olevien erityistavoitteiden saavuttamista (vaikutus) edistävien toimien laajuuden ja laadun sekä hanketoimien ansiosta hankkeen lopuksi odotettujen ympäristö- ja/tai ilmastovaikutusten merkityksen verrattuna hankkeen käynnistyessä arvioituun tai mitattuun asiaintilaan. Lisäksi tässä yhteydessä otetaan huomioon sen alueellisen, sosiaalisen ja poliittisen asiayhteyden ([1]) merkitys, johon hanketoimien odotetaan vaikuttavan.

Odotetut vaikutukset on ilmaistava pitäen mielessä sovellettavat hanketason indikaattorit ja mittausyksiköt, joista hankkeiden on raportoitava Life-ohjelman keskeisiä hanketason indikaattoreita koskevassa tietokannassa ([2]), joka on luotu tähän tarkoitukseen. Esimerkiksi Life-ohjelman luontoon ja sen monimuotoisuuteen liittyvät ehdotukset arvioidaan sen perusteella, mitkä ovat niiden odotetut vaikutukset luontotyyppien rakenteisiin ja toimintoihin ja lajien suojelun tasoon ja/tai ekosysteemien ekologiseen tilaan ja niiden palvelujen tilaan. Tässä arvioinnissa otetaan huomioon vain ne toimet, jotka on katsottu toteuttamiskelpoisiksi teknisen ja rahoituksellisen johdonmukaisuuden arvioinnin perusteella.

— EU:n tason lisäarvo: kestävyys (jatkaminen, toistaminen, siirtopotentiaali):

Hankkeen tulosten kestävyys keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä on kyky ylläpitää niitä hankkeen toteutuksen jälkeen joko jatkamisen, toistamisen tai siirtämisen avulla.

Jatkaminen tarkoittaa hankkeessa toteutettujen ratkaisujen käytön jatkamista hankekauden päättymisen jälkeen rajattuna hankkeessa mukana olleisiin toimijoihin, mutta käyttöä voidaan laajentaa maantieteellisesti. Pelkkä hanketulosten jatkaminen ja ylläpitäminen riittää hyväksyttävään pistemäärään, kun taas laajempaa maantieteellistä levittämistä arvioidaan odotetun soveltamisalan perusteella, mikä tekee siitä toistamiseen tai siirtämiseen verrattavaa.

Toistaminen tarkoittaa, että hankkeessa sovellettuja ratkaisuja käytetään uudestaan samalla tavalla ja samoihin tarkoituksiin muiden toimijoiden tai sektorien toimesta hankkeen aikana tai sen päätyttyä.

([1]) Hankkeen kannalta merkityksellinen erityinen asiayhteys, joka määritellään sen yleisen asiayhteyden (luonnonmaantieteellinen alue; alueellinen laajuus, joka määritellään maiden alueluokitukseen tilastollisia tarkoituksia varten tarkoitetun geocode-koodistandardin (NUTS) avulla; vesistö; ekosysteemi ja siihen liittyvät palvelut; Natura 2000 -alue) ja hankkeen kannalta merkityksellisten erityisolosuhteiden perusteella. Erityisolosuhteet määritellään sen alueen pituuden ja/tai koon kannalta, jolla toimet toteutetaan, sekä niiden ihmisten lukumäärän kannalta, joihin toimet vaikuttavat suhteessa hankkeen ympäristöön, ilmastotoimiin tai niihin liittyvään hallintoon ja tietoon liittyvään tärkeimpään painopisteeseen.

([2]) Demoversio on saatavissa Life-ohjelman verkkosivustolla: http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/pmtools/index.htm

Siirtäminen tarkoittaa, että hankkeessa sovellettuja ratkaisuja käytetään eri tavalla tai ympäristöön, ilmastotoimeen tai niihin liittyvään hallintoon tai tietoon liittyvään erilaiseen tarkoitukseen saman toimijan tai muiden toimijoiden/sektorien toimesta hankkeen aikana tai sen päätyttyä.

Hakijoiden on osoitettava ehdotuksissaan, että ratkaisuja (eli tekniikoita, menetelmiä, menettelytapoja ja/tai toimia tai viestintää, tietojen levittämistä ja tietoisuuden lisäämistä tukevia toimenpiteitä), joilla pyritään välittömiin ja/tai välillisiin myönteisiin vaikutuksiin Life-asetuksen asiaan liittyvien tavoitteiden osalta, on mahdollista jatkaa, toistaa ja/tai siirtää.

Menestyksekäs jatkaminen, toistaminen ja/tai siirtäminen edellyttävät strategiaa, joka sisältää tehtäviä, joiden avulla monistetaan hankkeiden ratkaisujen vaikutukset ja saadaan aikaan niiden laajempi käyttöönotto. Tavoite on saavuttaa kriittinen massa hankkeen aikana ja/tai lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä Life-hankkeen päättymisen jälkeen. Tässä mennään tietämyksen siirtoa ja verkostoitumista pidemmälle ja tarkoitetaan hankkeessa kehitettyjen ja/tai sovellettujen ratkaisujen hyödyntämistä käytännössä hankekauden jälkeen, muualla tai toisessa tarkoituksessa.

Hakijoiden on toimitettava selkeä ja uskottava kuvaus tämän takaamiseksi suunnitellusta strategiasta ja toimenpiteistä, mukaan luettuna selvitys seuraavista:

— miten ratkaisuja voidaan odottaa ylläpidettävän hanketasolla hankkeen päättymisen jälkeen, mukaan luettuna hankkeeseen liittyvät ja siitä johtuvat, pitkän aikavälin sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset

— missä määrin julkinen lisätuki muun muassa innovatiivisten rahoitusvälineiden kautta annettavien lainojen muodossa olisi välttämätöntä tai hyödyllistä ratkaisujen mittakaavan laajentamisen, toistamisen tai siirtämisen kannalta sekä

— erityisesti sellaisten hankkeiden kohdalla, joihin osallistuu kaupallisia toimijoita ja toimijoita arvoketjujen varrella, missä määrin hankekauden aikana odotetaan saavutettavan tai ylläpidettävän näiden ratkaisujen osalta ”taloudellinen kypsyys” (”investointivalmius”/”rahoituskelpoisuus”).

— EU:n tason lisäarvo: synergiaedut ja kansainvälisyys

— Synergiaedut (muun muassa monitavoitteisuus, sisällyttäminen/täydentävyys, ympäristöä säästävät julkiset hankinnat, ympäristömerkit ja EU:n rahoittamien tutkimustulosten hyödyntäminen):

Synergiaetuja voidaan saada aikaan monitavoitteisilla lähestymistavoilla ja sisällyttämällä hankkeita muihin EU:n politiikkoihin ja rahoitusmekanismeihin ja/tai täydentämällä niitä. Ehdotukset saavat lisäpisteitä synergiaeduista niiden laajuuden ja laadun mukaan.

Monitavoitteinen toteutusmekanismi tarkoittaa, että ehdotuksessa ei ainoastaan suunnitella saavutettavan hankkeen erityisiä ympäristö- ja/tai ilmastotoimiin liittyviä päätavoitteita vaan että siinä pyritään samaan aikaan saavuttamaan muita tavoitteita (esimerkiksi pyritään jätehuollon parantamiseen ja sosiaaliseen integraatioon). Tämä konsepti kattaa myös strategiat sosiaalisen ja taloudellisen kestävyyden saavuttamiseksi kestävyyden ympäristö- ja/tai ilmastotoimiulottuvuuden lisäksi (esimerkiksi kierrätystaloudessa arvoketjun varrella eri toimijat pidentävät tuotesyklejä ja integroivat pitkäaikaistyöttömiä työmarkkinoille).

Hanke-ehdotukset, joissa keskitytään tiettyyn ympäristö- tai ilmastotoimikysymykseen mutta samalla parannetaan näiden tiettyjen ympäristö- tai ilmastotoimitavoitteiden **sisällyttämistä** muihin politiikanaloihin ja/tai **täydennetään** niitä ja siten luodaan synergiaetuja unionin muiden politiikkojen tavoitteiden kanssa, arvioidaan myönteisesti. Monitavoitteisista mekanismeista, sisällyttämisestä tai täydentävyydestä tai minkä tahansa näistä yhdistelmästä voidaan antaa enintään kahdeksan lisäpistettä.

Synergiaetuja voidaan saada aikaan myös ympäristöä säästävien julkisten hankintojen avulla ja käyttämällä ympäristömerkkijärjestelmää vihreän tuotannon ja palvelutarjonnan tavoitteiden sisällyttämisen osalta, sekä hyödyntämällä Horisontti 2020 -ohjelman ja sitä edeltäneiden ohjelmien tutkimustuloksia. Sitoumuksesta tehdä **ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja** ([1]) ja/tai suosia **virallisesti tunnustettujen ympäristömerkkijärjestelmien**, kuten EU:n ympäristömerkin ([2]), tuotteita ja/tai palveluja selkeän toteutusmekanismin avulla saa kummastakin yhden lisäpisteen.

([1]) Lisätietoa ympäristöä säästävistä julkisista hankinnoista on seuraavilla verkkosivuilla: http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm, ja erityisesti http://ec.europa.eu/environment/gpp/buying_handbook_en.htm ja http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

([2]) http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/eu-ecolabel-products-and-services.html

Myös Horisontti 2020 -puiteohjelmasta tai aiemmista puiteohjelmista rahoitettujen ympäristö- ja ilmastoalaan liittyvien tutkimus- ja innovointihankkeiden tulosten **hyödyntäminen** johtaa lisäpisteeseen, jos tämän hyödyntämisen lisäarvosta hankkeelle on riittävää näyttöä.

— Kansainvälisyys

Ehdotuksia suositaan, jos kansainvälinen yhteistyö jäsenvaltioiden välillä on olennaisen tärkeää hankkeen tavoitteiden saavuttamisen takaamiseksi. Ehdotukselle voidaan antaa enintään neljä lisäpistettä tämän perusteen pohjalta, mikäli kansainvälisen lähestymistavan ([1]) lisäarvosta on riittävää näyttöä.

— *Erityinen peruste- ja pisteytysjärjestelmä Ympäristö-alaohjelman hankkeita varten*

Ympäristö-alaohjelman erityinen peruste- ja pisteytysjärjestelmä johtuu siitä, että alakohtaisia painopisteitä (Life-asetuksen liite III) ja siten niihin liittyviä hankeaiheita (otsikko 3 edellä) määritetään ainoastaan Ympäristö-alaohjelman kohdalla.

— EU:n tason lisäarvo: hankeaiheiden edistäminen

Life-ehdotukset, jotka kuuluvat selkeästi liitteessä III vahvistettuja alakohtaisia painopisteitä toteuttaviin Ympäristö-alaohjelman – sellaisena kuin se on määriteltynä monivuotisessa työohjelmassa – hankeaiheisiin, saavat lisäpisteitä tämän perusteen pohjalta.

Painopistealueeseen Ympäristö ja resurssitehokkuus kuuluvat hanke-ehdotukset saavat viisi pistettä, jos ne vastaavat täysin yhtä tämän painopistealueen kohdalla luvussa 3 luetelluista hankeaiheista. Jos ratkaisu(t) (eli Life-asetuksen 2 artiklassa tarkoitetut tekniikat, menetelmät, toimet tai menettelytavat) kohteena olevaan ympäristöongelmaan lisäksi on uusi tai tuntematon / ovat uusia tai tuntemattomia Euroopan unionissa, hanke saa vielä viisi lisäpistettä.

Painopistealueeseen Luonto ja luonnon monimuotoisuus ja painopistealueeseen Ympäristöhallinto ja -tieto kuuluvat hanke-ehdotukset saavat kymmenen pistettä, jos ne vastaavat täysin yhtä tähän painopistealueeseen kuuluvista hankeaiheista.

	Myöntämisperusteet	Vähimmäispiste-määrä (*)	Enimmäispiste-määrä
Tekninen ja rahoituksellinen johdonmukaisuus ja laatu			
1	Tekninen johdonmukaisuus ja laatu	10	20
2	Rahoituksellinen johdonmukaisuus ja laatu (kokonaistaloudellisuus mukaan luettuna)	10	20
EU:n tason lisäarvo:			
3	Life-ohjelman Ympäristö-alaohjelman painopistealueiden erityistavoitteiden saavuttamista edistävien toimien laajuus ja laatu	10	20
4	Kestävyys (jatkaminen, toistaminen, siirtäminen)	8	15
	Kokonaispistemäärä	50 (*)	

([1]) Life-asetuksessa tarkoitettu ”kansainvälisyys” kattaa ainoastaan jäsenvaltioiden välisen yhteistyön sekä jäsenvaltioiden ja Life-ohjelmaan Life-asetuksen 5 artiklan nojalla osallistuvien kolmansien maiden välisen yhteistyön. Toimista unionin ulkopuolella tai merentakaisissa maissa ja merentakaisilla alueilla ei saa lisäpisteitä tämän myöntämisperusteen kohdalla, vaikka ne ovatkin mahdollisia Life-asetuksen 6 artiklan nojalla.

	Myöntämisperusteet	Vähimmäispistemäärä (*)	Enimmäispistemäärä
	Lisäpisteet		
5	Hankeaiheiden edistäminen	—	0 tai 5 tai 10
6	— Synergiaedut (myös monitavoitteisuus ja sisällyttäminen/täydentävyys (enint. 8 pistettä), ympäristöä säästävät julkiset hankinnat (enint. 1 piste), ympäristömerkinnät (enint. 1 piste) ja EU:n tutkimustulosten hyödyntäminen (enint. 1 piste)) — Kansainvälisyys (enint. 4 pistettä)	—	15
	Enimmäispistemäärä		**100**

(*) Hanke-ehdotuksen on saatava vähintään vähimmäispisteet jokaisen myöntämisperusteen kohdalla, ja lisäksi perusteiden, joille on vahvistettu vähimmäispisteet, pisteiden summan on oltava vähintään 50 pistettä.

— *Erityinen peruste- ja pisteytysjärjestelmä Ilmastotoimet-hankkeita varten*

Ilmastotoimet-alaohjelman erityisessä peruste- ja pisteytysjärjestelmässä otetaan huomioon tarve keskittyä Ilmastotoimet-painopistealueisiin sekä luvun 4 sisältämiin ilmastotoimia koskeviin politiikanaloihin. Lisäksi vuotuiset ehdotuspyynnöt sisältävät politiikanaloihin liittyviä yksityiskohtaisempia työalueita ilmastopolitiikan uusien haasteiden ja kehityskulkujen huomioon ottamiseksi.

— EU:n tason lisäarvo: ehdotusten merkitys vuotuisten ehdotuspyyntöjen sisältämien ilmastotoimia koskevien politiikanalojen ja yksityiskohtaisten työalueiden kannalta

Ehdotukset, jotka koskevat vuotuisten ehdotuspyyntöjen sisältämiä ilmastotoimia koskevia politiikanaloja ja yksityiskohtaisia työalueita, voivat saada lisäpisteitä (ks. alla olevan taulukon rivi 5) tämän perusteen kohdalla.

	Myöntämisperusteet	Vähimmäispistemäärä (*)	Enimmäispistemäärä
Tekninen ja rahoituksellinen johdonmukaisuus ja laatu			
1	Tekninen johdonmukaisuus ja laatu	10	20
2	Rahoituksellinen johdonmukaisuus ja laatu (kokonaistaloudellisuus mukaan luettuna)	10	20
EU:n tason lisäarvo			
3	Life-alaohjelman Ilmastotoimet painopistealueita ja niihin liittyvien, Life-asetuksen 14, 15 ja 16 artiklan sisältämien erityistavoitteiden saavuttamista edistävien toimien laajuus ja laatu	10	20
4	Kestävyys (jatkaminen, toistaminen, siirtäminen)	8	15
	Kokonaispistemäärä	50 (*)	

	Myöntämisperusteet	Vähimmäispiste-määrä (*)	Enimmäispiste-määrä
Lisäpisteet EU:n tason lisäarvo: Pariisin sopimuksen täytäntöönpanon edistäminen			
5	Luvussa 4 määritettyjen ilmastotoimia koskevien politiikanalojen edistäminen	—	0 tai 5
	Life-ohjelman Ilmastotoimet-alaohjelman vuotuisten ehdotuspyyntöjen sisältämien yksityiskohtaisten toiminta-alojen edistäminen	—	0 tai 5
6	— Synergiaedut (myös monitavoitteisuus ja sisällyttäminen/täydentävyys (enint. 8 pistettä), ympäristöä säästävät julkiset hankinnat (enint. 1 piste), ympäristömerkinnät (enint. 1 piste) ja EU:n tutkimustulosten hyödyntäminen (enint. 1 piste)) — Kansainvälisyys (enint. 4 pistettä)	—	15
	Enimmäispistemäärä		**100**

(*) Hanke-ehdotuksen on saatava vähintään vähimmäispisteet jokaisen myöntämisperusteen kohdalla, ja lisäksi perusteiden, joille on vahvistettu vähimmäispisteet, pisteiden summan on oltava vähintään 50 pistettä.

5.1.2 *Life-asetuksen 2 artiklan d alakohdan ja 18 artiklan d kohdan mukaiset integroidut hankkeet*

Life-asetuksen 2 artiklan d kohdan mukaan 'integroiduilla hankkeilla' tarkoitetaan hankkeita, joissa toteutetaan laajalla alueella, erityisesti alueellisesti, monella alueella, kansallisesti tai kansainvälisesti, unionin erityisessä ympäristö- tai ilmastolainsäädännössä edellytettyjä, unionin muiden säädösten nojalla valmisteltuja tai jäsenvaltioiden viranomaisten valmistelemia ympäristö- tai ilmastoalan suunnitelmia tai strategioita, etenkin luonnon, muun muassa Natura 2000 -verkoston hallinnoinnin, veden, jätehuollon, ilman sekä ilmastonmuutoksen hillitsemisen ja siihen sopeutumisen osa-alueilla siten, että varmistetaan sidosryhmien osallistuminen ja edistetään koordinointia vähintään yhden muun asiaankuuluvan unionin, kansallisen tai yksityisen rahoituslähteen kanssa ja sen käyttöönottoa.

Integroitujen hankkeiden toimitus- ja valintaprosessi perustuu Life-asetuksen mukaiseen kaksivaiheiseen menettelyyn. Sen on tarkoitus helpottaa potentiaalisten hakijoiden työtä ja varmistaa, että he saavat toimenpanovirastolta parhaat mahdolliset ohjeet prosessin aikana. Työnkulku on organisoitu siten, että se noudattelee kunkin ehdotuksen jatkuvaa kehittymistä ja hienosäätöä. Life-asetuksen alakohtaisia määrärahoja ja maantieteellistä jakoa koskevien sääntöjen sallimissa rajoissa arviointiprosessin kaikissa vaiheissa sovelletaan tarkasti kaikkien ehdotusten yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

5.1.2.1 Hankkeiden toimitus- ja valintamenettelyn tekniset menetelmät

Vaihe 1:

— Ehdotuspyyntö

— Alustavan ehdotuksen toimittaminen

Hakija toimittaa lyhyen alustavan ehdotuksen, jossa hahmotellaan hankkeen sisältö ja suunnitelma tai strategia, jota sillä on tarkoitus panna täytäntöön, sekä rahoitussuunnitelma suunnitelman tai strategian yleistä täytäntöönpanoa varten.

— Alustavan ehdotuksen arviointi ja kysymyksiin vastaamisen vaihe

Alustavan ehdotuksen perusteella toimeenpanovirasto määrittää ja listaa tukikelpoisuusvaatimukset täyttävät ehdotukset. Nämä vaatimukset täyttävät ehdotukset esittäneet hakijat kutsutaan osallistumaan kirjalliseen kysymys ja vastaus -vaiheeseen, jonka aikana he voivat esittää yksityiskohtaisen ehdotuksen laatimiseen liittyviä kysymyksiä. Tämän vaiheen lopussa toimeenpanovirasto julkistaa kysymykset ja vastaukset nimettömästi avustaakseen yhdenvertaisesti kaikkia hakijoita yksityiskohtaisten ehdotusten laatimisessa. Tarvittaessa toimenpanovirasto täydentää kysymyksiä ja vastauksia ohjeilla, jotka koskevat tyypillisiä ongelmia, joita hakijoilla on saattanut olla ja jotka ilmenivät alustavista ehdotuksista.

Vaihe 2:

— Yksityiskohtaisen ehdotuksen toimittaminen:

Tukikelpoisia alustavia ehdotuksia esittäneitä hakijoita pyydetään toimittamaan yksityiskohtaiset ehdotukset.

— Yksityiskohtaisen ehdotuksen arviointi

Toimeenpanovirasto laatii perusteellisen arvioinnin jälkeen alustavan luettelon paremmuusjärjestykseen asetetuista ehdotuksista, joiden rahoittamista voidaan harkita. Paremmuusjärjestys perustuu ansioihin eli saatuihin pisteisiin, ja Ympäristö-alaohjelman kohdalla noudatetaan lisäksi sääntöä, jonka mukaan tietty prosenttiosuus toiminta-avustuksiin kohdennetuista määrärahoista varataan luonnon ja luonnon monimuotoisuuden suojeluun, sekä Life-asetuksen 19 artiklan 4 kohdassa vahvistettuja maantieteelliseen jakoon liittyviä perusteita. Komissio varmistaa myös hakijoiden taloudellisen ja toiminnallisen valmiuden toteuttaa hanke.

— Rahoitettavien hankkeiden lopullisen luettelon ja varallaololuettelon laatiminen

Tarkistusvaiheen jälkeen menestyksekkäitä hankkeita ehdotetaan rahoitettaviksi käytettävissä olevien määrärahojen rajoissa. Parhaiten sijoittuneista hankkeista, joita ei voida rahoittaa käytettävissä olevasta talousarviosta, laaditaan varallaololuettelo. Varallaololuettelo kattaa ylimääräiset 20 prosenttia käytettävissä olevista Life-määräahoista.

— Avustussopimuksen allekirjoittaminen

Vaikka kaksivaiheista toimintatapaa sovelletaan monivuotisen työohjelman koko voimassaoloaika, komissio voi mukauttaa edellä kuvailtua prosessia saatujen kokemusten pohjalta.

Asettaessaan integroituja hankkeita paremmuusjärjestykseen toimeenpanovirasto varmistaa maantieteellisen tasapainon myöntämällä ohjeellisesti vähintään kolme integroitua hanketta jokaiseen jäsenvaltioon varmistaakseen, että koko rahoituskaudella 2014–2020 noudatetaan Life-asetuksen 19 artiklan 4 kohtaa.

5.1.2.2 Tukikelpoisuus- ja myöntämisperusteet

Seuraavia tukikelpoisuusperusteita sovelletaan sekä alustavaan että yksityiskohtaiseen ehdotukseen.

a) Tukikelpoisuusperusteet

Ehdotus hylätään, jos se ei täytä yhtä tai useampia seuraavista vaatimuksista:

1. Laaja alueellinen kattavuus: Hankkeen kohteena olevan unionin suunnitelman tai strategian täytäntöönpano kattaa laajan alueen, erityisesti alueellisesti, monella alueella, kansallisesti tai kansainvälisesti. Monta kaupunkia kattava lähestymistapa voi myös olla hyväksyttävä ilmanlaadun hallintaa koskevien integroitujen hankkeiden kohdalla, samoin kuin Ilmastotoimet-alaohjelman integroitujen hankkeiden kohdalla.

2. Muiden rahoituslähteiden käyttöönotto: Itse integroitua hanketta ja sille Life-asetuksessa (20 artiklan 1 kohdan a ja c alakohta) vaadittua erityistä yhteisrahoitusta täydentävästi hankkeen kohteena olevan unionin suunnitelman tai strategian täytäntöön panemiseksi otetaan käyttöön vähintään yksi muu unionin, kansallinen tai yksityinen rahoituslähde.

3. Keskeisten sidosryhmien osallistuminen: Keskeiset sidosryhmät otetaan mukaan kohteena olevan unionin suunnitelman tai strategian täytäntöönpanoon.

i) Erityinen tukikelpoisuusperuste Ympäristö-alaohjelman hankkeille

Integroitu hanke ei ole tukikelpoinen, jos sillä ei pyritä panemaan täytäntöön yhtä seuraavista unionin erityisessä ympäristölainsäädännössä edellytetyistä ympäristösuunnitelmista tai -strategioista, jotka on kehitetty muiden unionin säädösten nojalla tai jotka ovat jäsenvaltioiden viranomaisten kehittämiä:

a. luontotyyppidirektiivin 8 artiklan mukaiset hankkeiden toteutusjärjestyksen sisältävät toimintasuunnitelmat, jotka voivat sisältää vihreän infrastruktuurin toimia, jotka edistävät Natura 2000 -verkoston yhtenäisyyttä rajat ylittävissä tapauksissa;

b. jätepuitedirektiivin 28 artiklan mukaiset jätehuoltosuunnitelmat;

c. vesipuitedirektiivin liitteen VII mukaiset vesipiirien hoitosuunnitelmat; tai

d. ilmanlaatudirektiivin mukaiset ilmanlaatusuunnitelmat tai kansallisia päästörajoja koskevan direktiivin mukaiset kansalliset ilman pilaantumisen valvontaohjelmat.

ii) Erityinen tukikelpoisuusperuste Ilmastotoimet-alaohjelman hankkeille

Integroidulla hankkeella on pyrittävä panemaan täytäntöön yhtä seuraavista unionin erityisessä ilmastoa koskevassa lainsäädännössä edellytetyistä ilmastosuunnitelmista tai -strategioista, jotka on kehitetty muiden unionin säädösten nojalla tai jotka ovat jäsenvaltioiden viranomaisten kehittämiä yhdellä seuraavista aloista:

a. Kansallinen, alueellinen tai paikallinen sopeutumisstrategia tai toimintasuunnitelma

b. Kaupunki- tai kuntatason toimintasuunnitelma, jolla käynnistetään siirtymistä vähähiiliseen ja/tai ilmastonmuutosta kestävään yhteiskuntaan

c. Kansallinen, alueellinen tai toimiala-/sektorikohtainen kasvihuonekaasupäästöjen hillitsemisstrategia tai vähähiilisen talouden etenemissuunnitelma.

b) Myöntämisperusteet

Seuraavia myöntämisperusteita sovelletaan vain täydelliseen ehdotukseen. Kaikki ehdotukset, jotka täyttävät tukikelpoisuusperusteet (ja valintaperusteet), otetaan mukaan laadun perusteelliseen arviointiin myöntämisvaiheessa. Tähän vaiheeseen hyväksytylle ehdotukselle annetaan pisteitä seuraavien myöntämisperusteiden pohjalta:

Myöntämisperusteet	Vähimmäispistemäärä (*)	Enimmäispistemäärä
1. Tekninen johdonmukaisuus ja laatu	10	20
2. Rahoituksellinen johdonmukaisuus ja laatu (kokonaistaloudellisuus mukaan luettuna)	10	20
EU:n tason lisäarvo		
Hyväksymis- ja hylkäämisperusteet		
3. Tavoitteiden saavuttamista edistävien toimien laajuus ja laatu	10	20
4. Kestävyys (jatkaminen, toistaminen ja/tai siirtäminen)	8	15
Lisäpisteet:		
5. Muiden rahoituslähteiden, erityisesti unionin rahoituslähteiden, käyttöönoton laajuus ja laatu	—	10
6. Synergiaedut (myös monitavoitteisuus ja sisällyttäminen/täydentävyys (enint. 8 pistettä), ympäristöä säästävät julkiset hankinnat (enint. 1 piste), ympäristömerkinnät (enint. 1 piste) ja EU:n tutkimustulosten hyödyntäminen (enint. 1 piste)) — Kansainvälisyys (enint. 4 pistettä)	—	15
Kokonaispistemäärä	**50** (*)	**100**

(*) Hanke-ehdotuksen on saatava vähintään vähimmäispisteet jokaisen myöntämisperusteen kohdalla, ja lisäksi perusteiden, joille on vahvistettu vähimmäispisteet, pisteiden summan on oltava vähintään 50* pistettä.

Seuraavat myöntämisperusteet koskevat ainoastaan integroituja hankkeita tai sisältävät ainoastaan niitä koskevia elementtejä:

— EU:n tason lisäarvo: tavoitteiden saavuttamista edistävien toimien laajuus ja laatu

Tässä yhteydessä arvioidaan, missä määrin ehdotukset edistävät Life-ohjelman yhden tai useamman yleisen ja erityistavoitteen, jotka on määritetty uuden Life-asetuksen 3, 10, 11 ja 12 artiklassa (Life-ohjelman Ympäristö-alaohjelma) ja 3, 14, 15 ja 16 artiklassa (Life-ohjelman Ilmastotoimet-alaohjelma) saavuttamista.

Seuraavat erityiset näkökohdat tarkistetaan sen mukaan, mihin painopistealueisiin hanke kuuluu:

— *Erityiset perusteet Ympäristö-alaohjelman hankkeille*

— Integroidut hankkeet, jotka koskevat NATURA 2000 -verkoston hankkeiden toteutusjärjestyksen sisältävien toimintasuunnitelmien täytäntöönpanoa:

EU:n tason lisäarvo on perusteltava ottaen huomioon se, miten hanke edistää luonnon monimuotoisuutta koskevan EU:n strategian tavoitteen 1 sekä luontotyyppi- ja lintudirektiivien yleisten tavoitteiden saavuttamista, ja erityisesti se, miten se edistää yhteisön laajuisesti tärkeiden lajien ja luontotyyppien suojelun tason (luontotyyppidirektiivi) ja/tai lintulajien tilan (lintudirektiivi) parantamista, sekä ottaen erityisesti huomioon, tarvittaessa, vihreän infrastruktuurin sisällyttäminen.

— Integroidut hankkeet, joilla pannaan täytäntöön vesipiirien hoitosuunnitelmia:

EU:n tason lisäarvo on perusteltava ottaen huomioon se, miten hankkeet edistävät vesipuitedirektiivin tavoitteiden saavuttamista. Ehdotettujen toimien kohteena olisi oltava merkittävät paineet, jotka vaikuttavat ympäristön kykyyn pidättää vettä, ja ympäristöön vain vähän vaikuttavien toimenpiteiden (esimerkiksi vihreän infrastruktuurin) käyttö veden puhdistuksessa. Tällaiset paineet pitäisi olla määritetty jäsenvaltioiden asiaan liittyviä EU:n säädöksiä ja politiikkoja (esimerkiksi vesipuitedirektiivi, meristrategiadirektiivi, yhdyskuntajätevesien käsittelystä annettu direktiivi, juomavesidirektiivi, uimavesidirektiivi, tulvadirektiivi ja/tai kuivuudenhallintasuunnitelmat) koskevien täytäntöönpanosuunnitelmien valmistelua varten tekemissä arvioissa.

Hankkeissa pitäisi keskittyä laaja-alaiseen (esimerkiksi valuma-alueiden osien ja vesipiirien tason) suunnitteluun ja sellaisten toimenpiteiden (esimerkiksi luontoon perustuvien ratkaisujen) käynnistämiseen, joilla lisätään veden pidättämistä kaupunki- ja maaseutualueilla, parannetaan imeytymistä, lisätään veden varastoimiskapasiteettia ja poistetaan epäpuhtauksia luonnollisilla tai luonnonmukaisilla prosesseilla. Niissä on pyrittävä saamaan aikaan synergiaetuja sellaisten toimien toteuttamiseksi, joilla vähennetään nykyisiä hydromorfologisia paineita ja parannetaan luonnon monimuotoisuutta ja yleishyödyllistä arvoa.

— Integroidut hankkeet, jotka koskevat jätehuoltosuunnitelmien täytäntöönpanoa:

Integroitu hanke on tarkoitettu tukemaan jätehuoltosuunnitelmien täytäntöönpanoa jätepuitedirektiivin (2008/98/EY) 28 artiklan vaatimusten mukaisesti ja/tai jätteiden syntymisen ehkäisemistä koskevien ohjelmien täytäntöönpanoa jätehuoltodirektiivin 29 artiklan vaatimusten mukaisesti.

Hankkeiden EU:n tason lisäarvo arvioidaan ottaen huomioon se, miten ne edistävät jätehierarkian (jätepuitedirektiivin 4 artikla) täytäntöönpanoa, jätepuitedirektiivin 11 artiklan mukaisten kierrätystavoitteiden ja EU:n jätelainsäädännön muiden tavoitteiden saavuttamista sekä näiden tavoitteiden tukemiseksi tarvittavien toimenpiteiden täytäntöönpanoa.

— Integroidut hankkeet, jotka koskevat ilmanlaatusuunnitelmien ja ilmanlaatuun liittyvien ohjelmien täytäntöönpanoa tai kansallisten ilman pilaantumisen valvontaohjelmien täytäntöönpanoa:

Integroitu hanke on tarkoitettu tukemaan direktiivissä 2008/50/EY määritettyjen paikallisten ja alueellisten ilmanlaatusuunnitelmien täytäntöönpanoa ja seurantaa. Jos hankkeet perustuvat paikallisiin ilmanlaatusuunnitelmiin, niihin on kuuluttava koordinointia ja yhteistyötä vähintään viiden sellaisen kaupungin välillä, joilla on tällaiset suunnitelmat. Jos hankkeet perustuvat alueellisiin ilmanlaatusuunnitelmiin, niihin on kuuluttava koordinointia ja yhteistyötä paikallishallinnon yksikköjen ja aluehallinnon välillä. Laajamittaisia hankkeita ja/tai hankkeita, joissa varmistetaan yhdenmukaisuus direktiivin (EU) 2016/2284 mukaisten kansallisten ilman pilaantumisen valvontaohjelmien kanssa, suositaan.

Hankkeilla voidaan myös ensisijaisesti panna täytäntöön direktiivin (EU) 2016/2284 mukaisia kansallisia ilman pilaantumisen valvontaohjelmia. Integroitu hanke on tarkoitettu tukemaan direktiivin (EU) 2016/2284 6 artiklassa määriteltyjen kansallisten ilman pilaantumisen valvontaohjelmien kehittämistä, täytäntöönpanoa ja seurantaa.

Kansallisen ilman pilaantumisen valvontaohjelman EU:n tason lisäarvo arvioidaan seuraavien perusteiden pohjalta: a) missä määrin kansalliset päästölähteet todennäköisesti vaikuttavat niiden alueiden ja naapurijäsenvaltioiden ilmanlaatuun käyttäen tarvittaessa valtiosta toiseen tapahtuvaa ilman epäpuhtauksien kaukokulkeutumista koskevan yleissopimuksen pöytäkirjan ilman epäpuhtauksien kaukokulkeutumisen tarkkailun ja

arvioinnin Euroopan yhteistyöohjelman pitkän aikavälin rahoittamisesta mukaisen tarkkailua ja arviointia koskevan Euroopan yhteistyöohjelman (EMEP) kehittämiä tietoja ja menetelmiä; b) missä määrin kansallisessa ilman pilaantumisen valvontaohjelmassa otetaan huomioon tarve vähentää ilman epäpuhtauksien päästöjä ilmanlaatutavoitteiden saavuttamiseksi niiden alueilla ja tarvittaessa naapurijäsenvaltioissa; c) missä määrin toteutettaessa toimenpiteitä kansallisten pienhiukkasten vähennysvelvoitteiden täyttämiseksi asetetaan etusijalle mustan hiilen päästöjen vähentämistoimenpiteet; d) missä määrin varmistetaan yhdenmukaisuus muiden asiaankuuluvien suunnitelmien ja ohjelmien kanssa, jotka on otettu käyttöön kansallisessa tai unionin lainsäädännössä vahvistettujen vaatimusten, erityisesti direktiivin 2008/50/EY mukaisten ilmanlaatusuunnitelmien, nojalla.

— *Erityiset perusteet Ilmastotoimet-hankkeille*

— Integroidut hankkeet, jotka koskevat ilmastonmuutoksen hillitsemistä koskevien strategioiden, suunnitelmien ja etenemissuunnitelmien täytäntöönpanoa:

Tämä integroitujen hankkeiden tyyppi tukee kasvihuonekaasupäästöjen hillitsemistä koskevien strategioiden tai suunnitelmien tai vähähiilisen talouden etenemissuunnitelmien täytäntöönpanoa. Se koskee tiettyjä kuntia tai alueita (esimerkiksi kaupunginjohtajien ilmastosopimuksen mukaisesti), teollisuuden tai maatalouden (maankäytön analysointi alueellisesti, yhteiskunnallisessa ja taloudellisessa asiayhteydessä) sektoreita tai muita talouden sektoreita. Hankkeessa otetaan käyttöön teknologiaan ja palveluihin perustuvia toimintatapoja kestävästi ja innovatiivisesti. Integroidun hankkeen panos unionin ilmastonmuutoksen hillitsemiseen liittyvän politiikan ja lainsäädännön täytäntöönpanoon ja kehittämiseen voisi koskea EU:n päästökauppajärjestelmää, niitä aloja, joita EU:n päästökauppajärjestelmä ei kata, koskevaa taakanjakopäätöstä, uusiutuvista energialähteistä annettua direktiiviä tai fluoratuista kasvihuonekaasuista annettua asetusta. Integroituja hankkeita voidaan täydentää tarvittavilla investoinneilla infrastruktuuriin tai kehittämällä ja hyödyntämällä kaupungeissa, alueilla ja/tai kunnissa innovatiivisia teknologioita ja palveluita, joita tuetaan muilla asiaan liittyvillä unionin rahoitusohjelmilla, jotka on myös määritetty strategiassa/suunnitelmassa/etenemissuunnitelmassa. Hankkeiden EU:n tason lisäarvo arvioidaan ottaen huomioon se, miten ne edistävät kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä, miten hyvin aihe valtavirtaistetaan eri politiikoissa, miten paljon erilaiset sidosryhmät osallistuvat hankkeeseen suoraan ja missä määrin integroitu hanke on operatiivinen osa strategiaa/suunnitelmaa/etenemissuunnitelmaa.

— Integroidut hankkeet, jotka koskevat ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevien strategioiden, suunnitelmien ja etenemissuunnitelmien täytäntöönpanoa:

Tämä integroitujen hankkeiden tyyppi on tarkoitettu panemaan täytäntöön ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevia strategioita tai toimintasuunnitelmia, jotka koskevat erityisiä ilmastonmuutokselle herkkiä alueita (esimerkiksi rannikkoalueet, kuivuudelle tai tulville alttiit alueet) tai herkkiä aloja (esimerkiksi vesi, maatalous/metsätalous, kansanterveys), käyttäen tarvittaessa ekosysteemeihin perustuvia lähestymistapoja. Muiden ympäristö- ja ilmastopolitiikkojen kanssa syntyvien synergiaetujen pitäisi olla sopeutumishankkeissa keskeinen teema. Esimerkiksi synergiaetuja ilmastonmuutokseen sopeutumisen, katastrofiriskien vähentämisen, luonnon monimuotoisuuden ja vesipolitiikan kanssa pitäisi edistää aina tarvittaessa. Integroitujen hankkeiden EU:n tason lisäarvoa arvioidaan myös ottaen huomioon se, miten ne edistävät ilmastonmuutoksen sietokykyyn liittyvien tavoitteiden saavuttamista, miten hyvin aihe valtavirtaistetaan eri sektoreilla ja miten paljon erilaiset sidosryhmät osallistuvat hankkeeseen.

— Integroidut hankkeet, joissa käsitellään kaupunkialueiden ilmastotoimia koskevien suunnitelmien täytäntöönpanoa:

Tämä integroitujen hankkeiden tyyppi on tarkoitettu panemaan täytäntöön kaupunkialueiden toimintasuunnitelmia, joiden avulla pyritään siirtymään vähähiiliseen ja ilmastonmuutosta kestävään yhteiskuntaan esimerkiksi kaupunginjohtajien ilmasto- ja energiasopimuksen puitteissa. Merkityksellistä on paremman hallinnon, tietoisuuden lisäämisen ja valmiuksien kehittämisen sekä ilmastonmuutostoimien valtavirtaistamisen eri politiikanaloilla edistäminen. Laajamittaisia hankkeita, jotka kattavat useita kaupunkeja, suositaan.

— EU:n tason lisäarvo: muiden rahoituslähteiden, erityisesti unionin rahoituslähteiden, käyttöönoton laajuus ja laatu: Muiden rahoitusmekanismien kanssa toteutettavan koordinoinnin laatu ja Life-ohjelmassa myönnettäväksi suunniteltua (tukikelpoisuuteen tarvittavan vähimmäistason ylittävää) rahoitusta täydentävien muiden rahoituslähteiden käyttöönoton taso sekä niiden todellisen käyttöönoton todennäköisyys ja niiden toiminnallinen yhteys täytäntöön pantavaan suunnitelmaan määräävät sen, saako integroitu hanke lisäpisteitä tämän perusteen kohdalla. Integroidut hankkeet, joissa todennäköisesti otetaan käyttöön unionin rahoituslähteitä, joilla on toiminnallinen yhteys täytäntöön pantavaan suunnitelmaan, ja joissa on tarkoitus soveltaa tyydyttävää koordinointimekanismia, saavat enemmän pisteitä.

— EU:n tason lisäarvo: synergiaedut (muun muassa monitavoitteisuus, täydentävyys, sisällyttäminen, ympäristöä säästävät julkiset hankinnat, ympäristömerkit ja hyödyntäminen): Integroitujen hankkeiden on esitettävä erityisen laadukkaita mekanismeja, joilla pyritään useisiin tavoitteisiin (esimerkiksi saavuttamaan ympäristö- ja ilmastohyötyjä

ja kehittämään valmiuksia) ja joiden avulla voidaan saavuttaa tuloksia muilla politiikanaloilla ([1]). Niiden on myös edistettävä täydentävyyttä näiden politiikkojen kanssa, ja niihin on sisällytettävä ympäristö- ja ilmastotavoitteita. ”Perinteisten hankkeiden” osalta sitoumuksesta tehdä ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja ([2]) ja/tai suosia tunnustettujen ympäristömerkkijärjestelmien, kuten EU:n ympäristömerkin ([3]), tuotteita ja/tai palveluja selkeän toteutusmekanismin avulla saa kummastakin yhden lisäpisteen.

Myös Horisontti 2020 -puiteohjelmasta tai aiemmista puiteohjelmista rahoitettujen ympäristö- ja ilmastoalaan liittyvien tutkimus- ja innovointihankkeiden tulosten hyödyntämisestä saa lisäpisteen, jos tämän hyödyntämisen lisäarvosta hankkeelle on riittävää näyttöä.

5.1.3 *Life-asetuksen 18 artiklan e kohdan mukaiset teknisen tuen hankkeet*

Teknisen tuen hankkeissa tarjotaan toiminta-avustusten kautta rahoitustukea, jonka avulla hakijat voivat valmistella integroituja hankkeita. Integroituihin hankkeisiin kohdennettavista vuotuisista määrärahoista voidaan osoittaa enintään 1 prosentti teknisen tuen hankkeisiin. EU:n rahoituksen enimmäisosuus teknisen tuen hanketta kohden on 100 000 euroa.

5.1.3.1 Hankkeiden valintamenettelyn tekniset menetelmät

Teknisen tuen hankkeiden valinnassa noudatetaan samoja hankkeiden valintamenettelyn teknisiä menetelmiä molempien alaohjelmien kohdalla. Valinnassa sovelletaan nopeutettua toimintatapaa.

Hankkeiden valintamenettely organisoidaan seuraavasti:

— Ehdotusten arviointi

Toimeenpanovirasto varmistaa, että ehdotukset täyttävät tukikelpoisuus- ja valintaperusteet, ja arvioi ne myöntämisperusteiden pohjalta.

— Rahoitettavien hankkeiden lopullisen luettelon ja varallaololuettelon laatiminen

Tarkistusvaiheen jälkeen menestyksekkäitä hankkeita ehdotetaan rahoitettaviksi käytettävissä olevien määrärahojen rajoissa. Parhaiten sijoittuneista hankkeista, joita ei voida rahoittaa käytettävissä olevasta talousarviosta, laaditaan varallaololuettelo. Varallaololuettelo kattaa ylimääräiset 20 prosenttia käytettävissä olevasta Life-talousarviosta.

— Avustussopimuksen allekirjoittaminen

5.1.3.2 Tukikelpoisuus- ja myöntämisperusteet

Prosessissa sovelletaan seuraavia tärkeimpiä erityisiä tukikelpoisuus- ja myöntämisperusteita:

a) Tukikelpoisuusperusteet

Teknisen tuen hanketta koskeva ehdotus valitaan arvioitavaksi myöntämisperusteiden avulla vain, jos

— hanke-ehdotuksen tarkoitus on valmistella tulevaa integroitua hanketta koskevaa ehdotusta.

([1]) Erityisesti meriympäristön alalla yhteisön meriympäristöpolitiikan puitteista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/56/EY tavoitteiden mukaisesti.

([2]) Lisätietoa ympäristöä säästävistä julkisista hankinnoista on seuraavilla verkkosivuilla: http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm, ja erityisesti http://ec.europa.eu/environment/gpp/buying_handbook_en.htm ja http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

([3]) http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/eu-ecolabel-products-and-services.html

b) Myöntämisperusteet

Kaikkien tukikelpoisten ehdotusten ansiot arvioidaan ja pisteytetään seuraavan myöntämisperuste- ja pisteytysjärjestelmän mukaisesti:

Myöntämisperusteet	Vähimmäispistemäärä (*)	Enimmäispistemäärä
1. Tekninen johdonmukaisuus ja laatu	30	60
2. Rahoituksellinen johdonmukaisuus ja laatu (kokonaistaloudellisuus mukaan luettuna)	20	40
Kokonaispistemäärä	**55**	**100**

(*) Hanke-ehdotuksen on saatava vähintään vähimmäispisteet jokaisen myöntämisperusteen kohdalla, ja lisäksi perusteiden, joille on vahvistettu vähimmäispisteet, pisteiden summan on oltava vähintään 55 pistettä.

— **Tekninen johdonmukaisuus ja laatu**

Ehdotuksen selkeys, johdonmukaisuus ja toteutettavuus arvioidaan hankkeen tavoitteiden ja sen odotettujen tulosten perusteella. Tulevan integroidun hankkeen luonne ja soveltamisala otetaan huomioon.

— **Rahoituksellinen johdonmukaisuus ja laatu**

Ehdotettu talousarvio ja sen yhdenmukaisuus ehdotettujen toimien ja sovellettavien sääntöjen kanssa sekä ehdotetun toimintatavan kustannustehokkuus arvioidaan. Myös hankkeen kokonaistaloudellisuus arvioidaan.

5.1.4 *Life-asetuksen 18 artiklan f kohdan mukaiset valmiuksien kehittämishankkeet*

Valmiuksien kehittämishankkeilla tarjotaan rahoitustukea, jota tarvitaan jäsenvaltioiden, myös kansallisten ja alueellisten Life-yhteyspisteiden, valmiuksien kehittämiseksi, jotta jäsenvaltiot voivat osallistua tehokkaammin Life-ohjelmaan.

Toimenpiteitä ovat ainakin seuraavat:

— uuden henkilöstön palvelukseen ottaminen ja kouluttaminen Life-ohjelman kansallisia tai alueellisia yhteyspisteitä varten,

— kokemusten ja parhaiden käytäntöjen vaihdon helpottaminen sekä osana Life-ohjelmaa toteutettujen hankkeiden tulosten levittäminen ja käyttö,

— kouluttajien koulutukseen perustuvat toimintatavat,

— jäsenvaltioiden viranomaisten väliset vaihto-ohjelmat ja tilapäistä muihin tehtäviin siirtoa koskevat ohjelmat, erityisesti alansa huippuina pidettyjen työntekijöiden vaihto.

Valmiuksien kehittämissuunnitelman kattamiin toimenpiteisiin voi sisältyä asiantuntijapalvelujen hankinta tilapäisten teknisten ja prosessivalmiuksien puutteiden korjaamiseksi, mutta siihen ei voi sisältyä sellaisten asiantuntijoiden palvelujen hankinta, joiden ensisijaisena tehtävänä on laatia ehdotuksia vuotuisten tarjouspyyntöjen toimittamista varten.

5.1.4.1 Hankkeiden valintamenettelyn tekniset menetelmät

Valmiuksien kehittämishankkeita koskevien hakemusten yhteydessä noudatetaan nopeaa myöntämismenettelyä. Kun otetaan huomioon, että 19 artiklan 8 kohdan mukaan rahoitusta valmiuksien kehittämishankkeisiin voidaan myöntää vain ennalta määrätylle määrälle jäsenvaltioita ja että kukin jäsenvaltio voi saada tukea vain yhteen hankkeeseen, vastaanotettujen hakemusten välille ei muodostu kilpailua. Näin ollen hakemuksia voi toimittaa jatkuvasti vuoden 2018 Life-toiminta-avustuksia koskevan ehdotuspyynnön julkaisemispäivästä lähtien. Ehdotuspyyntö sisältää valmiuksien kehittämishankkeita koskevan hakupaketin. Hakemukset on toimitettava vuoden 2019 ensimmäisen neljänneksen loppuun mennessä, jotta ne voidaan ottaa huomioon rahoituskaudella 2018–2020.

Hakemukset arvioidaan sen varmistamiseksi, että ne ovat alla kuvailtavien tukikelpoisuusperusteiden ja myöntämiskynnysten mukaisia.

Avustussopimukset allekirjoitetaan, kun hanke on selvinnyt arviointi- ja tarkistusprosessista.

5.1.4.2 Tukikelpoisuus- ja myöntämisperusteet

Prosessissa sovelletaan seuraavia tukikelpoisuus- ja myöntämisperusteita:

a) Tukikelpoisuusperusteet

Hakemuksen on täytettävä seuraavat tukikelpoisuusperusteet:

— Hakija on **jäsenvaltio**, joka täyttää seuraavat perusteet:

  — BKT asukasta kohden vuonna 2012 oli enintään 105 prosenttia unionin keskiarvosta

  — Life-asetuksen 19 artiklan 5 kohdassa tarkoitettujen, vuosiksi 2014, 2015 ja 2016 vahvistettujen jäsenvaltion ohjeellisten maakohtaisten määrärahojen keskimääräinen käyttöaste on alle 70 prosenttia sekä

  — jäsenvaltion vuosien 2014, 2015 ja 2016 ohjeellisten maakohtaisten määrärahojen keskimääräinen käyttöaste on noussut verrattuna vuosien 2010, 2011 ja 2012 määrärahojen keskimääräiseen käyttöasteeseen.

— Jos jäsenvaltiolle oli myönnetty valmiuksien kehittämishanke vuosien 2014–2017 monivuotisessa työohjelmassa, tämän hankkeen on oltava päättynyt ennen toisen valmiuksien kehittämishankkeen käynnistymispäivää.

— Hakemus sisältää **valmiuksien kehittämissuunnitelman**, jossa jäsenvaltio **sitoutuu**

  — pitämään Life-ohjelmaan osoitetut resurssit, muun muassa henkilöstön määrän, vähintään vuoden 2012 tasolla tämän monivuotisen työohjelman keston ajan

  — jos jäsenvaltiolle oli myönnetty valmiuksien kehittämishanke vuosien 2014–2017 monivuotisessa työohjelmassa, ylläpitämään edelliseen valmiuksien kehittämishankkeeseen osoitetut resurssit, muun muassa henkilöstön määrän, vuosien 2018–2020 monivuotisen työohjelman keston ajan.

b) Myöntämisperusteet

— Tekninen johdonmukaisuus ja laatu valmiuksien kehittämishankkeissa viittaa ehdotettuihin toimiin, joilla on tarkoitus kehittää jäsenvaltion valmiuksia toimittaa menestyksekkäitä rahoitushakemuksia, jotka koskevat Ympäristö- ja Ilmastotoimet-alaohjelmiin kuuluvia hankkeita.

  Kaikkien tukikelpoisten ehdotusten ansiot arvioidaan ja pisteytetään seuraavan myöntämisperuste- ja pisteytysjärjestelmän mukaisesti:

Myöntämisperusteet	Vähimmäispistemäärä (*)	Enimmäispistemäärä
Tekninen johdonmukaisuus ja laatu	15	30
Rahoituksellinen johdonmukaisuus ja laatu (kokonaistaloudellisuus mukaan luettuna)	10	20
Toimintatavan kokonaisvaltaisuus suhteessa niihin puutteisiin, joiden on todettu johtaneen jäsenvaltioiden vähäiseen osallistumiseen vuosien 2014–2016 Life-ehdotuspyyntöihin	15	30
Esitys odotetuista parannuksista kyvyssä edistää Life-ohjelman sisällyttämistä politiikkoihin, taloudelliseen toimintaan ja muihin ohjelmiin sekä sen täydentävyyttä, synergiaetuja ja toistettavuutta	10	20
Kokonaispistemäärä	**55**	**100**

(*) Hanke-ehdotuksen on saatava vähintään vähimmäispisteet jokaisen myöntämisperusteen kohdalla, ja lisäksi perusteiden, joille on vahvistettu vähimmäispisteet, pisteiden summan on oltava vähintään 55 pistettä.

5.1.5 *Life-asetuksen 18 artiklan g kohdan mukaiset valmisteluhankkeet*

Valmisteluhankkeissa käsitellään unionin ympäristö- tai ilmastoalan politiikan ja lainsäädännön valmistelun ja täytäntöönpanon edellyttämiä erityistarpeita.

5.1.5.1 Hankkeiden valintamenettelyn tekniset menetelmät

Kerran vuodessa komissio tekee inventaarin unionin ympäristö- tai ilmastoalan politiikan ja lainsäädännön valmistelun ja täytäntöönpanon edellyttämistä erityistarpeista, joita on käsiteltävä seuraavina vuosina, ja määrittää niiden joukosta tarpeet, joita voitaisiin käsitellä valmisteluhankkeissa.

Ennen vuotuisen ehdotuspyynnön julkaisemista jäsenvaltiot saavat alustavan luettelon erityistarpeista, joita voitaisiin käsitellä valmisteluhankkeissa, ja niiltä pyydetään kommentteja. Lopullinen luettelo laaditaan näiden kommenttien pohjalta.

Komissio määrittää näin määritetyille hankkeille erityiset valinta- ja myöntämisperusteet, hankkeiden keston sekä kullekin hankkeelle osoitettavat ohjeelliset määrärahat.

Hankkeiden valintamenettely organisoidaan seuraavasti:

— Ehdotusten arviointi

  Komissio varmistaa, että ehdotukset täyttävät tukikelpoisuus- ja valintaperusteet, ja arvioi ne myöntämisperusteiden pohjalta.

— Rahoitettavien hankkeiden lopullisen luettelon ja varallaololuettelon laatiminen

  Tarkistusvaiheen jälkeen menestyksekkäitä hankkeita ehdotetaan rahoitettaviksi käytettävissä olevien määrärahojen rajoissa. Tarvittaessa laaditaan varallaololuettelo.

— Avustussopimuksen allekirjoittaminen

5.1.5.2 Tukikelpoisuus- ja myöntämisperusteet

Prosessissa sovelletaan seuraavia tukikelpoisuus- ja myöntämisperusteita:

a) Tukikelpoisuusperusteet

Erityiset tukikelpoisuus- ja valintaperusteet määritetään kussakin ehdotuspyynnössä. Ne perustuvat erityistarpeisiin, joita käsitellään komission yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa määrittämissä valmisteluhankkeissa.

b) Myöntämisperusteet

Tukea valmisteluhankkeisiin myönnetään oikeushenkilölle/-henkilöille, joka toimittaa / jotka toimittavat ehdotuksen, joka ylittää vähimmäispistemäärän, ja joka saa / jotka saavat eniten pisteitä seuraavien perusteiden kohdalla:

Perusteet	Vähimmäispiste-määrä (*)	Enimmäispiste-määrä
Ehdotuksen tekninen johdonmukaisuus ja laatu suhteessa käsiteltäviin erityis-tarpeisiin	22	45
Toimintatavan kokonaisvaltaisuus suhteessa käsiteltäviin erityistarpeisiin	15	30
Rahoituksellinen johdonmukaisuus ja laatu (kokonaistaloudellisuus mukaan luettuna)	12	25
Kokonaispistemäärä	**55**	**100**

(*) Hanke-ehdotuksen on saatava vähintään vähimmäispisteet jokaisen myöntämisperusteen kohdalla, ja lisäksi perusteiden, joille on vahvistettu vähimmäispisteet, pisteiden summan on oltava vähintään 55 pistettä.

5.1.6 *Life-asetuksen 3 artiklassa vahvistettujen yleisten tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeelliset hankkeet*

Muita hankkeita (pilotti- tai demonstrointihankkeita tai muita) voidaan rahoittaa varainhoitoasetuksen soveltamissääntöjen 190 artiklan mukaisesti tai käynnistämällä erityinen ehdotuspyyntö alla kuvailtujen perusteiden pohjalta. Esimerkiksi avustukset, joiden kohteena ovat monimutkaiset hankkeet, joissa toteutetaan kierrätystaloutta arvoketjujen varrella tai teollisen symbioosin avulla, voitaisiin rahoittaa erityisen ehdotuspyynnön perusteella ja hyödyntäen ympäristöä ja resurssitehokkuutta varten tarkoitettujen toiminta-avustusten talousarviota ([1]) tai talousarviota, joka on tarkoitettu sellaisten rahoituskelpoisten hankkeiden tukemiseen, jotka johtavat luonnonpääoman rahoitusjärjestelyyn liittyvään rahoitukseen tai täydentävät sitä. Tukea voitaisiin antaa myös hanke-ehdotusten kehittämiseksi riittävän pitkälle, jotta ne voivat houkutella julkista ja yksityistä sijoituspääomaa. Tukea voitaisiin antaa erityisesti innovatiivisille, laadultaan ensimmäisille tai poikkeuksellisille sijoitusehdotuksille millä tahansa Life-asetuksen painopistealueista.

5.1.6.1 Hankkeiden valintamenettelyn tekniset menetelmät

Jos komissio havaitsee tarvetta erityiselle tilapäishankkeelle Life-asetuksen 3 artiklassa vahvistettujen yleisten tavoitteiden saavuttamiseksi, se voi julkaista ehdotuspyynnön.

5.1.6.2 Tukikelpoisuus- ja myöntämisperusteet

a) Tukikelpoisuusperusteet

Muiden hankkeiden on

— edistettävä yhden tai useampien Life-asetuksen 3 artiklassa asetettujen **yleisten** tavoitteiden **ja soveltuvin osin** Life-asetuksen 10, 11, 12 ja 14, 15 ja 16 artiklassa asetettujen **erityistavoitteiden saavuttamista**,

— kuuluttava Life-asetuksen 9 ja 13 artiklassa tarkoitetun Life-alaohjelman, jossa hanke-ehdotus esitettiin, **painopistealueen soveltamisalaan**. Tähän sisältyvät hankkeet, joiden kohteena ovat monimutkaiset toimet, joissa toteutetaan kierrätystaloutta arvoketjujen varrella tai teollisen symbioosin avulla. Erityinen ehdotuspyyntö kierrätystaloutta valmistelevia teknisen tuen hankkeita varten julkaistaan hyödyntäen ympäristöä ja resurssitehokkuutta varten tarkoitettujen toiminta-avustusten talousarviota enintään 1 miljoonan euron verran vuodessa.

b) Myöntämisperusteet

Tukea muihin hankkeisiin myönnetään oikeushenkilölle/-henkilöille, joka toimittaa / jotka toimittavat ehdotuksen, joka ylittää vähimmäispistemäärän, ja joka saa / jotka saavat eniten pisteitä seuraavien perusteiden osalta:

Perusteet	Vähimmäispistemäärä (*)	Enimmäispistemäärä
Ehdotuksen tekninen johdonmukaisuus ja laatu suhteessa käsiteltäviin erityistarpeisiin	30	50
Rahoituksellinen johdonmukaisuus ja laatu (kokonaistaloudellisuus mukaan luettuna)	20	30
Toimintatavan kokonaisvaltaisuus suhteessa käsiteltäviin erityistarpeisiin	—	10
Synergiaedut (ks. perinteiset hankkeet)	—	10
Kokonaispistemäärä	**55**	**100**

(*) Hanke-ehdotuksen on saatava vähintään vähimmäispisteet jokaisen myöntämisperusteen kohdalla, ja lisäksi perusteiden, joille on vahvistettu vähimmäispisteet, pisteiden summan on oltava vähintään 55 pistettä.

([1]) Tutkimukset osoittavat, että sijoituspääomaa olisi helposti saatavilla eri lähteistä ”vihreitä investointeja” varten mutta että hyvin valmisteltuja (”rahoituskelpoisia”) ehdotuksia on liian vähän. Tämä puute aiotaan korjata erityisellä ehdotuspyynnöllä, joka osoitetaan sellaisten (potentiaalisesti) taloudellisesti kannattavien hankkeiden kehittäjille, joilla on potentiaalia luoda merkittävä ympäristö- tai ilmastotoimivaikutus, jota tarvitaan Life-asetuksen 3 artiklassa asetettujen yleisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

5.2 **Toiminta-avustukset**

Life-asetuksen 21 artiklassa säädetään sellaisten voittoa tavoittelemattomien toimijoiden tiettyihin toiminta- ja hallintokustannuksiin myönnettävästä tuesta, jotka ajavat yleistä unionin etua, toimivat pääasiassa ympäristön- ja/tai ilmastonsuojelun alalla ja osallistuvat unionin politiikan ja lainsäädännön valmisteluun, täytäntöönpanoon ja valvontaan.

Monivuotisen työohjelman 2014–2017 mukaisesti käyttöön otettu kaksivuotisten kumppanuutta koskevien puitesopimusten järjestelmä toiminta-avustuksia varten säilytetään, jotta voidaan ylläpitää tasapaino tuensaajien tarvitseman varmuuden ja vakauden ja voittoa tavoittelemattomien toimijoiden välisen tietyn kilpailun tason välillä. Näissä puitteissa järjestetään vuonna 2018 rajoitettu ehdotuspyyntö. Se osoitetaan vain niille kansalaisjärjestöille, jotka valittiin allekirjoittamaan kumppanuutta koskevat puitesopimukset vuoden 2017 ehdotuspyynnön jälkeen (ehdotuspyynnön tunnus: Life-NGO-FPA-EASME-2017).

Vuonna 2019 käynnistetään uusi kumppanuutta koskevia puitesopimuksia koskeva ehdotuspyyntö varainhoitovuodet 2020 ja 2021 kattavan toiminta-avustuksen saavien kansalaisjärjestöjen valitsemiseksi. Tämän jälkeen käynnistetään kaksi rajoitettua ehdotuspyyntöä erityisten avustussopimusten allekirjoittamiseksi kumppanuutta koskevien puitesopimusten kumppanien kanssa.

Ehdotuspyynnön ulkopuolella toiminta-avustuksia voidaan myöntää asianmukaisesti perustelluissa poikkeustapauksissa, jotka on määritelty komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 1268/2012 ([1]) 190 artiklassa. Näin voidaan toimia erityisesti, mikäli tuensaajan ominaisuudet eivät salli muuta vaihtoehtoa tai mikäli tuensaaja määritellään sellaiseksi oikeudellisin perustein.

Ehdotusten yhdenmukaisuus tukikelpoisuus- ja valintaperusteiden kanssa tarkistetaan. Nämä perusteet täyttävien ehdotusten yleinen merkityksellisyys ja laatu arvioidaan suhteessa myöntämisperusteisiin. Pisteitä annetaan näiden perusteiden mukaan, ja tietty laadun vähimmäistaso on edellytys tuelle. Lopullinen myöntämispäätös tehdään arviointiprosessin tulosten perusteella.

5.2.1 *Toiminta-avustusten valintaperusteet*

Valintaperusteiden avulla arvioidaan hakijan taloudellista ja operatiivista valmiutta toteuttaa ehdotettu työohjelma.

Hakijat valitaan ainoastaan, jos ne kahtena edeltävänä vuotena aikaansaamastaan tuloksesta todistavien erityisten asiakirjojen perusteella pystyvät osoittamaan, että niillä on

— **operatiiviset valmiudet** – hakijalla on oltava ehdotetun työohjelman toteuttamiseen tarvittava ammatillinen pätevyys – ja

— **taloudelliset valmiudet** – hakijalla on oltava vakaat ja riittävät rahoituslähteet, jotta toimintaa voidaan ylläpitää koko sen vuoden ajan, jolle avustus myönnetään, ja jotta hakija voi osallistua sen rahoitukseen.

Tietyissä poikkeuksellisissa olosuhteissa, erityisesti kokeneiden järjestöjen perustaman uuden verkoston kohdalla, toimeenpanovirasto voi myöntää poikkeuksen vaatimuksesta toimittaa kahden edellisen vuoden tuloksesta todistavia asiakirjoja.

5.2.2 *Toiminta-avustusten myöntämisperusteet*

5.2.2.1 Toiminta-avustukset / Kansalaisjärjestöjen kumppanuutta koskevat puitesopimukset

Life-asetuksen 12 artiklan d kohdassa ja 16 artiklan d kohdassa mainitaan Ympäristöhallinto ja -tieto -painopistealueen yhtenä erityistavoitteena ympäristöhallinnon kehittämisen edistäminen lisäämällä sidosryhmien, myös valtiosta riippumattomien järjestöjen, osallistumista politiikkaa koskeviin kuulemisiin ja politiikan toteuttamiseen.

Seuraavia myöntämisperusteita sovelletaan puitekumppanien sopimusten tuensaajien valintaan:

1. Merkityksellisyys politiikan kannalta: kansalaisjärjestön strategisen suunnitelman merkityksellisyys unionin ympäristö- ja ilmastotoimipolitiikkojen kannalta.

([1]) Komission delegoitu asetus (EU) N:o 1268/2012, annettu 29 päivänä lokakuuta 2012, unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 soveltamissäännöistä (EUVL L 362, 31.12.2012, s. 1).

2. EU:n politiikan muotoilu: kansalaisjärjestön osallistuminen unionin ympäristö- ja/tai ilmastotoimipolitiikkojen muotoiluun, kehittämiseen tai päivittämiseen.

3. EU:n politiikkojen täytäntöönpano: kansalaisjärjestön osallistuminen unionin ympäristö- ja/tai ilmastotoimipolitiikkojen täytäntöönpanoon ja valvontaan.

4. Tunnistustoiminto: merkityksellisyys uusien ja syntymässä olevien ympäristöön ja ilmastoon liittyvien kysymysten käsittelyssä.

5. Organisatorinen kehitys: mahdollisuudet kehittyä tehokkaammaksi sidosryhmäksi unionin poliittisessa prosessissa.

Puitekumppaneiksi valittuja järjestöjä pyydetään toimittamaan vuosittain työohjelmansa, joka analysoidaan erityisen vuosittaisen toiminta-avustuksen myöntämiseksi.

Kumppanuutta koskeviin puitesopimuksiin kuuluvien vuosittaisten erityisten toiminta-avustusten myöntämisen yhteydessä sovelletaan seuraavia perusteita:

1. työohjelman yhdenmukaisuus kumppanuutta koskevassa puitesopimuksessa eriteltyjen tavoitteiden ja toimien luonteen kanssa

2. työohjelman tekninen johdonmukaisuus ja laatu

3. työohjelman ja ehdotetun talousarvion välinen johdonmukaisuus, resurssien tehokas käyttö mukaan luettuna.

5.2.2.2 Muut toiminta-avustukset

Muut toiminta-avustukset, muun muassa kumppanuutta koskevien puitesopimusten allekirjoittamisen jälkeen, voittoa tavoittelemattomille toimijoille, jotka ajavat yleistä unionin etua tai joiden tavoite muodostaa osan ympäristö- ja/tai ilmastotoimipolitiikkaa tai tukee sitä, myönnetään seuraavien myöntämisperusteiden pohjalta:

1. työohjelman merkityksellisyys Life-asetuksen tavoitteiden ja, mikäli aiheellista, alakohtaisten painopisteiden ja hankeaiheiden kannalta

2. työohjelman toteutettavuus ja sisäinen johdonmukaisuus

3. ehdotettujen toimien kustannustehokkuus.

5.3 **Rahoitusvälineet**

Life-asetuksen 17 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua rahoitus on tarkoitettu seuraaville kahdelle pilottirahoitusvälineelle Life-asetuksen 3 artiklassa vahvistettujen yleisten tavoitteiden saavuttamiseksi:

— Luonnonpääoman rahoitusjärjestely (Natural Capital Financing Facility, NCFF) – uusi rahoitusväline, jota kokeillaan molemmissa alaohjelmissa innovatiivisten rahoitukseen liittyvien toimintatapojen testaamiseksi ja demonstroimiseksi sellaisten hankkeiden kohdalla, joissa edistetään luonnonpääoman suojelua painopistealueilla Luonto ja luonnon monimuotoisuus sekä Ilmastonmuutokseen sopeutuminen.

— Energiatehokkuuden yksityinen rahoitus -väline (PF4EE) – pilottirahoitusväline Ilmastotoimet-alaohjelmassa. Kuten kaudella 2014–2017 osoitettiin, energiatehokkuuden yksityinen rahoitus -väline tarjoaa uuden ja tehokkaan toimintatavan puuttua heikkoihin mahdollisuuksiin saada riittävää ja edullista kaupallista rahoitusta kansallisten painopisteiden mukaisesti tavoiteltuihin energiatehokkuuteen liittyviin investointeihin.

Varainhoitoasetuksessa ja erityisesti sen 139 ja 140 artiklassa vahvistettuja, rahoitusvälineitä koskevia säännöksiä noudatetaan seuraavissa kappaleissa olevan kuvauksen mukaan.

Hankkeita tukevat rahoitusvälineet on toteutettava asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 VIII osaston mukaisesti, ja ne voidaan toteuttaa missä tahansa kyseisessä osastossa tarkoitetussa muodossa ja yhdistää toisiinsa tai muihin unionin talousarviosta rahoitettaviin avustuksiin.

Vuotuiset palautukset, kuten pääoman palautukset, vapautuneet vakuudet ja lainojen lyhennykset, ovat 140 artiklan 6 kohdan mukaan sisäisiä käyttötarkoitukseensa sidottuja tuloja, ja ne on käytettävä samaan rahoitusvälineeseen aikana, joka ei ylitä määrärahojen maksusitoumuksen kestoa jatkettuna kahdella vuodella.

Väliarviointia tehtäessä nämä kaksi rahoitusvälinettä olivat olleet käytössä alle kaksi vuotta, ja niiden osalta voitiin tehdä ainoastaan alustavia päätelmiä, koska ne edustavat Life-ohjelmassa uutta rahoitustapaa. Nämä päätelmät on otettu huomioon pantaessa näitä kahta rahoitusvälinettä täytäntöön vuosina 2018–2020. Erityisesti on todettava seuraavaa:

— Luonnonpääoman rahoitusjärjestelyn osalta pyritään parantamaan mahdollisille tuensaajille annettavaa apua niiden liiketaloudellisten tilanteiden kehittämiseen, mutta samalla katsotaan, että ensimmäisen monivuotisen työohjelman aikana osoitetut varat riittävät monivuotisen työohjelman 2018–2020 ajaksi.

— Energiatehokkuuden yksityinen rahoitus -välineen osalta päätettiin jatkaa pilottivaihetta ja lisätä käytettävissä olevia varoja 75 miljoonalla eurolla ottaen huomioon havaitun suuren kysynnän. Komissio raportoi Life-komitealle vähintään vuosittain, ja ad-hoc-kokouksia voidaan järjestää tarvittaessa.

5.3.1 *Luonnonpääoman rahoitusjärjestely (NCFF)*

5.3.1.1 Life-tavoitteiden saavuttamisen edistäminen

Rahoitusväline edistää Life-tavoitteiden saavuttamista erityisesti Ympäristö-alaohjelman Luonto ja luonnon monimuotoisuus -painopistealueen ja Ilmastotoimet-alaohjelman Ilmastonmuutokseen sopeutuminen -painopistealueen osalta rahoittamalla sellaisten tuloa tuottavien tai kustannuksia säästävien pilottihankkeiden ennakkoinvestointeja ja toimintakustannuksia, joilla edistetään luonnonpääoman suojelua, ennallistamista, hoitoa ja parantamista luonnon monimuotoisuuteen ja sopeutumiseen liittyvien hyötyjen aikaansaamiseksi, mukaan luettuna ekosysteemeihin perustuvat ratkaisut maahan, maaperään, metsätalouteen, veteen ja jätteisiin liittyviin haasteisiin. Vuonna 2015 käyttöön otettu NCFF on politiikan väline innovatiivisia pilottihankkeita varten. Kuten monivuotisessa työohjelmassa 2014–2017 kuvailtiin, sillä voidaan parantaa Life-ohjelman kustannustehokkuutta vipuvaikutuksen ja täydentävyyden avulla. Sen avulla voidaan luoda pidemmän aikavälin valmiuksia innovatiivisessa, kestävässä kaupallisessa rahoitustoiminnassa. NCFF täydentää ja tukee jäsenvaltioiden politiikan tavoitteita luonnon monimuotoisuuden ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen alalla.

Tarkemmin sanoen:

— Luonnon ja luonnon monimuotoisuuden osalta NCFF edistää luonnon monimuotoisuutta koskevan unionin politiikan ja lainsäädännön, muun muassa luonnon monimuotoisuutta koskevan unionin strategian vuoteen 2020, direktiivien 2009/147/EY ja 92/43/ETY, täytäntöönpanoa. Erityisesti sen avulla sovelletaan, kehitetään ja testataan hankkeita ja esitellään niiden toteuttamiskelpoisuutta. Se myös tukee direktiivin 92/43/ETY 3 artiklalla perustetun Natura 2000 -verkoston kehittämistä edelleen, täytäntöönpanoa ja hoitoa sekä parantaa sen sietokykyä suojelemalla ja ennallistamalla ekosysteemejä myös verkoston ulkopuolella. Tietyntyyppisiä hankkeita ei kuitenkaan voida soveltaa Natura 2000 -alueilla ([1]).

— Ilmastonmuutokseen sopeutumisen osalta NCFF edistää sopeutumista koskevan unionin politiikan täytäntöönpanoa. Erityisesti sen avulla kehitetään, testataan ja esitellään ekosysteemeihin perustuvia ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimintatapoja. Se myös edistää toistettaviksi, siirrettäviksi tai valtavirtaistettaviksi soveltuvien, ilmastonmuutokseen sopeutumiseen tähtäävien innovatiivisten tekniikoiden, järjestelmien, menetelmien ja välineiden kehittämistä ja esittelyä.

5.3.1.2 NCFF:n tilannekatsaus

NCFF:ää panee täytäntöön Euroopan investointipankki komission kanssa tekemänsä delegointisopimuksen mukaisesti. Life-ohjelman monivuotisen työohjelman 2014–2017 aikana käynnistetyn ja vuoteen 2020 saakka jatkuvan pilottivaiheen aikana NCFF:n odotetaan toteuttavan 9–12 toimea. NCFF-välineeseen vuosina 2014–2017 sidottujen varojen arvioidaan riittävän koko Life-ohjelmakaudeksi. Komissio sopi EIP:n kanssa toteutusajanjakson jatkamisesta vuoden 2021 loppuun saakka.

Helmikuussa 2017 yhden toimen osalta oli saatettu neuvottelut päätökseen ja se oli allekirjoitettu, ja toinen odotetaan saatettavan päätökseen myös tämän vuoden puolella. Euroopan investointipankki jatkaa tukikelpoisten toimien varannon kehittämistä.

5.3.1.3 Rahoitusvälineen rakenne

Rahoitusvälineen toteuttaminen annetaan Euroopan investointipankin (EIP) vastuulle välillistä hallinnointia varten.

NCFF yhdistää hankkeiden suoran ja epäsuoran rahoituksen oman ja vieraan pääoman sekä takausosajärjestelmän avulla. NCFF-välineeseen kuuluu myös tekninen väline, jolla varmistetaan, että hankkeet ovat riittävän kehittyneitä rahoitettaviksi.

Euroopan komissio myönsi 50 miljoonaa euroa riskinjakomekanismia ja 10 miljoonaa euroa teknistä tukivälinettä varten. Tältä pohjalta EIP investoi jopa 125 miljoonaa euroa lainojen, lainatakauksien ja pääomainvestointien kautta.

([1]) Vaikka hankkeisiin, joiden tarkoitus on kompensoida Natura 2000 -alueille aiheutuneita haittoja luontotyyppidirektiivin 6 artiklan 4 kohdan mukaisesti, ei voi saada rahoitusta NCFF:stä, muualla aiheutuneita haittoja korvaavat toimenpiteet voidaan toteuttaa Natura 2000 -alueilla tai muilla tavoin, jotka edistävät verkoston yhtenäisyyttä ja joita voidaan rahoittaa NCFF:stä.

Lainoja voidaan myöntää joko suoraan lopullisille tuensaajille investointien ja toimintakustannusten rahoittamiseen tai epäsuorasti lainasalkkua rahoittavien välittäjien kautta. Lainatakauksia voidaan myöntää välittäjille. Pääomainvestointeja voidaan käyttää välittäjien hallinnoimiin rahastoihin sijoittamiseen. Nämä vaihtoehdot voidaan yhdistää painopistealueisiin liittyviin toiminta-avustuksiin tai muista lähteistä saatavaan tukeen.

Järjestelyyn kuuluu riskinjakomekanismi EIP:n kanssa, koska NCFF:n tukemat hankkeet ovat hankkeita, joihin EIP ei yleensä investoi joko niiden liian pienen koon takia tai siksi, että niiden suureksi koettu riski ei sovi yhteen pankin AAA-luokituksen kanssa. Ongelman poistamiseksi järjestelyyn kuuluu riskinjakomekanismi, jonka puitteissa EU:n varat tarjoavat EIP:lle takauksen, joka kattaa ensimmäiset tappiot, mikäli hanke epäonnistuisi. Monivuotisen työohjelman 2014–2017 toteuttamiseen tarkoitetut varat ovat käytössä myös rahoituskaudella 2018–2020. Yksityiskohtainen toteutusmekanismi vahvistettiin komission ja EIP:n välisessä, 18. joulukuuta 2014 allekirjoitetussa delegointisopimuksessa, jossa myös määritellään hankkeille täsmälliset poissulkemis- ja valintaperusteet. Näin varmistetaan, että valintaprosessissa muodostetaan asianmukaiset painopisteet ja että alakohtainen ja maantieteellinen kattavuus on riittävä.

Tässä monivuotisessa työohjelmassa jatketaan työohjelmassa 2014–2017 osoitettujen varojen käyttöä työohjelman 2018–2020 aikana. Tämän pilottivaiheen operatiivisen kauden lopussa järjestelyä pidetään yllä kevyempirakenteisena salkun hallinnoimiseksi ja toimista saatavien palautusten vastaanottamiseksi.

Rahoitusvälineen hallinnoinnista vastaa EIP. Ohjauskomitea arvioi säännöllisesti edistymistä rahoitusvälineen toteuttamisessa. Ohjauskomitean jäsenten nimittämisestä vastaavat yhdessä komissio, mukaan luettuna ympäristöasioiden pääosasto, ilmastotoimien pääosasto ja talouden ja rahoituksen pääosasto, ja EIP. Komiteaa tukee EIP:n asettama sihteeristö.

Rahoitusvälineiden valvonta toteutetaan yhdenmukaisesti varainhoitoasetuksessa (140 artikla) ja delegoidussa asetuksessa (225 artikla) vahvistettujen vaatimusten ja vastaavasti EIP:n kanssa tehdyn rahoitusta ja hallintoa koskevan puitesopimuksen tulkintojen ja delegointisopimuksen kanssa.

EIP vastaa rahoitusvälineeseen kuuluvien toimien toteuttamisen valvonnasta ja tulos- ja rahoituskertomusten laatimisesta sovittavan muodon, sisällön ja ajoituksen mukaisesti. Valvontaan kuuluu säännöllisiä ja ad-hoc-kertomuksia, vierailukäyntejä ja tarkastuksia. Tässä yhteydessä käytetään tulosindikaattoreita raportointiin rahoituslaitoksilta EIP:lle.

5.3.1.4 Hankkeiden valintamenettelyn tekniset menetelmät

Hankkeet jaetaan neljään suureen luokkaan:

— Ekosysteemipalveluista maksaminen: hankkeet, joihin kuuluu maksuja luonnonpääomasta saatavista hyödyistä, yleensä vapaaehtoinen pienimuotoinen kahdenvälinen toimi ekosysteemipalvelun tarkasti määritetyn ostajan ja myyjän välillä. Ne perustuvat edunsaaja maksaa -periaatteeseen, ja maksuja suoritetaan kriittisten ekosysteemipalvelujen takaamiseksi.

— Vihreä infrastruktuuri: Vihreä infrastruktuuri on strategisesti suunniteltu verkosto, jossa on luonnontilassa olevia alueita, osaksi luonnontilassa olevia alueita ja muita ympäristöön liittyviä tekijöitä, joka on suunniteltu tuottamaan useita erilaisia ekosysteemipalveluja ja jota hoidetaan tässä tarkoituksessa. Siihen sisältyy viheralueita (tai sinisiä alueita, jos kyseessä ovat vesiekosysteemit) sekä muita fyysisiä elementtejä maa-alueilla (myös rannikkoalueilla) ja merialueilla. Maa-alueilla vihreää infrastruktuuria on maaseudulla ja kaupunkiympäristössä. Vihreän infrastruktuurin hankkeilla on potentiaalia tuottaa tuloja tai säästää kustannuksissa hyödykkeiden ja palvelujen tuottamisen pohjalta. Hyödykkeitä ja palveluja ovat muun muassa vesihuolto, ilmanlaatu, metsätalous, virkistystoiminta, tulvien/eroosion/metsäpalojen torjunta, pölytys ja ilmastonmuutoksen vaikutusten sietokyvyn parantaminen.

— Luonnon monimuotoisuuden kompensaatiomahdollisuudet: Nämä ovat suojelutoimia, joiden tarkoitus on kompensoida jäljelle jääviä haittoja, joita kehityshankkeista väistämättä aiheutuu luonnon monimuotoisuudelle. Ne perustuvat saastuttaja maksaa -periaatteeseen, ja kompensointia toteutetaan säännösten noudattamisen varmistamiseksi tai maineeseen liittyvien riskien pienentämiseksi. Hankkeisiin, joiden tarkoitus on kompensoida Natura 2000 -alueille aiheutuneita haittoja luontotyyppidirektiivin 6 artiklan 4 kohdan mukaisesti, ei voi saada rahoitusta NCFF:stä.

— Innovatiiviset luonnon monimuotoisuutta ja sopeutumista edistävät investoinnit: Näihin hankkeisiin kuuluu lähinnä pk-yritysten toteuttamaa sellaisten hyödykkeiden ja palvelujen toimittamista, joiden tarkoitus on suojella luonnon monimuotoisuutta tai lisätä yhteisöjen ja muiden liiketoimintasektorien sietokykyä.

Tavoitteena on määrittää ja rahoittaa hankkeita, joiden alakohtainen ja maantieteellinen kattavuus on riittävä, ja testata samalla erilaisia rahoitusmekanismeja toistettavuuden takaamiseksi kaikkialla EU:ssa operatiivisen vaiheen aikana. Hankkeiden tukikelpoisuussäännöt ja järjestelyn investointipolitiikka (sektoreita ja maantieteellistä kattavuutta koskevien ylärajojen vahvistaminen sekä noudatettavat vähimmäisvaatimukset ja periaatteet, esimerkiksi lieventämishierarkia ([1])) on määritetty delegointisopimuksessa.

Tukikelpoisuusperusteet ovat yhdenmukaisia Life-asetuksessa vahvistettujen, luontoon, luonnon monimuotoisuuteen ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvien tavoitteiden kanssa. Myös jäsenvaltioiden poliittiset painopisteet luonnon monimuotoisuuden suojelun ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen aloilla otetaan huomioon.

Tukikelpoiset luonnonpääoman hoitoon liittyvät hankkeet on perusteltava klassiseen kustannus-hyötyanalyysiin perustuvalla taloudellisella arviolla – hankkeen nykyisten nettokustannusten sen koko toteutusaikana on siis oltava pienemmät kuin odotettujen hyötyjen nykyisen nettoarvon, ulkoiskustannukset mukaan luettuna. EIP:n kaikilta toimilta vaatimien vakioperusteiden lisäksi tässä yhteydessä sovelletaan lisäperusteita, joilla määritellään katettavien hankkeiden ja sektorien tyyppi.

Rahoitusvälineen varojen lopullisten saajien on vähintään oltava oikeushenkilöitä ja/tai luonnollisia henkilöitä, jotka investoivat luonnonpääoman hoitoon liittyviin hankkeisiin, jotka

— voivat osoittaa kohdennetun ympäristövaikutusten arvioinnin avulla, että niillä on myönteinen vaikutus ekosysteemin tilaan ja sietokykyyn ja ekosysteemipalvelujen tuottamiseen,

— testaavat luonnonpääoman hoidon uusia liiketoimintamalleja, jotka kuuluvat edellä määritettyihin luokkiin, joita ovat vihreä infrastruktuuri, ekosysteemipalveluista maksaminen, luonnon monimuotoisuuden kompensaatiomahdollisuudet tai innovatiiviset luonnon monimuotoisuutta tai sopeutumista edistävät yritykset,

— täyttävät yhden seuraavista vaatimuksista:

  — edistävät ekosysteemien suojelua, ennallistamista, hoitoa ja parantamista muun muassa sellaisten ekosysteemeihin perustuvien ratkaisujen avulla, joita sovelletaan maa-, maaperä-, metsätalous-, vesiviljely-, vesi- ja jätesektoreihin,

  — edistävät ekosysteemeihin perustuvia toimintatapoja, joiden avulla yritykset ja kunnat voivat puuttua ilmastonmuutoksen nykyisiin ja odotettuihin vaikutuksiin liittyviin tunnistettuihin riskeihin muun muassa kaupunkien, maaseudun ja rannikoiden vihreän infrastruktuurin hankkeilla.

Ollakseen tukikelpoisia hankkeet on toteutettava vähintään yhdessä EU:n jäsenvaltioista.

Kun hankkeita rahoitetaan epäsuorasti myöntämällä varoja välittäjinä toimivien rahoituslaitosten hallinnoimiin rahastoihin, tällaiset laitokset valitaan kysynnän perusteella ja moitteettoman varainhoidon, avoimuuden ja syrjimättömyyden periaatteiden mukaisesti. Lisäksi niiden on täytettävä muun muassa seuraavat vaatimukset. Niiden on

i) oltava yksityisen sektorin tai markkinapohjaisia rahoituslaitoksia;

ii) sidottava ja osoitettava operatiivisia valmiuksia rahoitusvälineen jakamiseen;

iii) osoitettava valmiuksia saavuttaa varojen lopullisia saajia, jotka ovat EU:n tai jäsenvaltioiden luonnon monimuotoisuutta tai ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevien politiikkojen kohteena;

iv) sitouduttava rahoitusvälineen jakamiseen liittyvien velvollisuuksien ja vaatimusten täyttämiseen;

v) noudatettava rahanpesun ehkäisemiseen ja terrorismin ja veropetosten torjuntaan sovellettavia vaatimuksia ja lainsäädäntöä;

vi) toimitettava Euroopan unionin tilintarkastustuomioistuimelle sen tehtäviensä suorittamiseksi tarvitsemat tiedot; sekä

vii) oltava EIP:n lainapolitiikan mukaisesti hyväksyttäviä lainanottajia.

([1]) Lieventämishierarkia tarkoittaa, että (1) vältetään tai ehkäistään kielteisiä vaikutuksia ympäristöön yleisesti ja luonnon monimuotoisuuteen erityisesti; (2) minimoidaan kehityksen vaikutukset toimipaikalla ja korjataan niitä, jos niitä ei voida välttää; ja (3) ryhdytään jäljelle jääviä haittavaikutuksia kompensoiviin toimenpiteisiin (toimipaikalla tai sen ulkopuolella), mikäli muita vaihtoehtoja ei ole.

5.3.2 *Energiatehokkuuden yksityinen rahoitus -väline (PF4EE)*

5.3.2.1 Life-tavoitteiden saavuttamisen edistäminen

PF4EE-väline edistää Life-asetuksen 3 artiklassa vahvistettujen ja ilmastonmuutoksen hillitsemistä koskevan painopistealueen kohdalla tarkemmin eriteltyjen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Erityisesti PF4EE-väline

— puuttuu tärkeään ilmastopoliittiseen kysymykseen ja edistää Eurooppa 2020 -strategian ja vuoteen 2030 ulottuvan strategian energiansäästön ja siihen liittyvien päästövähennysten varmistamista koskevan tavoitteen saavuttamista,

— tarjoaa uudelta politiikan välineeltä vaadittavan riittävän testaus- ja demonstrointipotentiaalin, ja sillä on merkittävät mahdollisuudet tarjota EU:n tason lisäarvoa,

— täydentää ja tukee kansallisten energiatehokkuuden toimintasuunnitelmien mukaisia jäsenvaltioiden velvollisuuksia,

— tarjoaa mahdollisuuden parantaa Life-ohjelman kustannustehokkuutta vipuvaikutuksen ja täydentävyyden avulla,

— luo pidemmän aikavälin valmiuksia kestävässä kaupallisessa rahoitustoiminnassa ja takaa siten jatkuvaa ja pitkän aikavälin tukea kestävälle kehitykselle,

— tukee yhteisvastuuta ja vastuunjakoa; sekä

— tarjoaa mahdollisuuden valtavirtaistaa aloitteen jäsenvaltioiden ohjelmiin (kansallisten energiatehokkuuden toimintasuunnitelmien ja mahdollisesti muiden ohjelmien ja aloitteiden avulla).

5.3.2.2. PF4EE-välineen tilannekatsaus ja käytön laajentaminen

Vuonna 2014 odotettiin, että välineellä tuettaisiin enintään 540 miljoonan euron investointeja. Vuosina 2015 ja 2016 allekirjoitettujen sopimusten jälkeen ja nykyinen varanto huomioon ottaen EIP:n tavoitteena on nyt kuitenkin saavuttaa yli 1 miljardin euron uudet investoinnit vuoden 2017 loppuun mennessä (600–650 miljoonaa euroa EIP:ltä ja vähintään 500 miljoonaa euroa rahoitusvälittäjiltä). Investoinnit kattavat 9–10 jäsenvaltiota.

Vuoden 2016 loppuun mennessä allekirjoitetut kuusi sopimusta ovat seuraavat:

— Komercni Banka, Tšekki: 75 miljoonaa euroa energiatehokkuuslainoja suurille yrityksille ja valaistusjärjestelmiä rakennuksille ja teollisuuslaitoksille

— Banco Santander, Espanja: 50 miljoonaa euroa energiatehokkuuslainoja hotelleille ja muille matkailualan rakennuksille

— Credit Cooperatif, Ranska: 75 miljoonaa euroa energiatehokkuuslainoja pk-yrityksille ja rakennusten peruskorjaukseen

— BELFIUS, Belgia: 75 miljoonaa euroa kohdennettuja energiatehokkuuslainoja pk-yrityksille

— Banco BPI, Portugali: 50 miljoonaa euroa kohdennettuja lainoja yrityksille

— BPER, Italia: 50 miljoonaa euroa energiatehokkuuslainoja yksityiselle sektorille.

Vuonna 2017 allekirjoitettiin lisäsopimuksia Kroatiassa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Kreikassa ja Kyproksessa.

Vaikka konkreettisia investointeja on tähän asti tuettu ainoastaan Tšekissä ja Ranskassa, pankkien suuri kiinnostus ja EIP:n suurempi investointitavoite kertovat taustalla olevasta kysynnästä ja siten käytön laajentamisen potentiaalista. Itse asiassa PF4EE-väline edistää uuden energiatehokkuuteen keskittyvän rahoitustuotteen luomista markkinoille ja edistää näin ollen suoraan EU:n talouden hiilestä irtautumista COP21-konferenssissa hyväksytyn ilmastosopimuksen tavoitteiden mukaisesti.

Vuoden 2016 loppuun mennessä EIP:n lainoja oli sidottu 375 miljoonaa euroa ja käytetty 35 miljoonaa euroa. Välineen keskimääräinen vipuvaikutus vuonna 2016 oli 9,8 (laskettuna EIP:n ja Euroopan komission rahoitusosuuksien suhteena).

Kaudella 2014–2017 EU:n PF4EE-välineeseen sitoma rahoitusosuus oli 80 miljoonaa euroa. Kaudella 2018–2020 pilottivaiheen jatkamiseen on osoitettu vielä 75 miljoonaa euroa, joista 10 miljoonaa euroa on tarkoitus varata asiantuntijoiden käyttöön liittyvään tukivälineeseen, joka tarjoaa teknistä apua rahoitusvälittäjille.

5.3.2.3. Rahoitusvälineen rakenne

PF4EE-välineen toteuttaminen annetaan Euroopan investointipankin (EIP) vastuulle välillistä hallinnointia varten.

PF4EE-välineellä on kaksi keskeistä tavoitetta:

— tehdä energiatehokkuuteen liittyvästä lainanannosta kestävämpää toimintaa Euroopan rahoituslaitoksissa ja kannustaa yksityisiä kaupallisia pankkeja ja muita rahoituslaitoksia (yhdessä ”rahoitusvälittäjät”) käsittelemään energiatehokkuussektoria erillisenä markkinasegmenttinä ja

— lisätä velkarahoituksen saatavuutta hankkeille, jotka tukevat kansallisissa energiatehokkuuden toimintasuunnitelmissa asetettuja jäsenvaltioiden energiatehokkuuteen liittyviä painopisteitä.

PF4EE-väline tarjoaa i) riskinjakovälineen ja ii) asiantuntijatukea rahoitusvälittäjille (asiantuntijoiden käyttöön liittyvä tukiväline) yhdistettynä iii) EIP:n pitkän aikavälin rahoitukseen (EIP:n energiatehokkuuslaina).

— PF4EE-väline tarjoaa riskinjakoon tarkoitetun rahoitusvälineen, joka sisältää enimmäismääräiseen takaukseen verrattavissa olevan toimivan tekniikan riskin jakamiseksi rahoittajana toimivan komission ja lainanantajina toimivien rahoitusvälittäjien välillä.

— Riskinjakoväline on suunniteltu pienentämään rahoitusvälittäjien luottoriskiä niiden lainatessa energiatehokkuussektorille ja kannustamaan niitä osallistumaan. Vaikutus riippuu markkinaolosuhteista ja hankkeiden erityispiirteistä. Riskinjakoväline lisää lainanantoa ja rahoituksen saatavuutta ja/tai parantaa varojen lopullisten saajien rahoitusehtoja, alhaisemmat korot, pidemmät laina-ajat ja pienemmät takuut mahdollisesti mukaan luettuna.

— Life-tavoitteiden edistämiseksi EIP:n lainoja tarjotaan rahoitusvälittäjille kilpailukykyisin koroin jälleenlainausta varten. Halvat korot siirretään eteenpäin varojen lopullisille saajille käyttöönoton lisäämiseksi.

— Varojen saajien odotetaan myös osallistuvan hankkeen kustannuksiin, mikä taas lisää investointikustannusten laskettua vipuvaikutusta.

— Jos osallistuva rahoitusvälittäjä saa tappioita siitä lainasalkusta (energiatehokkuuslainojen salkku), riskinjakoväline kattaa nämä tappiot osittain.

— Life-rahoitusta käytettäisiin riskinjakovälinettä ja asiantuntijoiden käyttöön liittyvää tukivälinettä varten sekä niitä hallintokustannuksia ja suoria kustannuksia varten tarvittavan rahoitusosuuden suorittamiseen, joita EIP:lle aiheutuu välineen perustamisesta ja hallinnoimisesta.

— Jokaiselle rahoitusvälittäjälle osoitettaisiin enimmäissumma rahaa (takuu) energiatehokkuuslainojen salkun tappioiden kompensoimiseksi. Tämän summan yläraja laskettaisiin tietyn prosenttiosuuden energiatehokkuuslainojen salkun tavoitellusta kokonaisarvosta perusteella sen mukaan, mikä on varojen tavoiteltujen lopullisten saajien riskiprofiili. Mikäli rahoitusvälittäjä ei saavuttaisi tavoiteltua salkun kokoa, prosenttiosuutta sovellettaisiin saavutettuun salkun kokoon.

— PF4EE-välineen varojen tavoiteltuihin lopullisiin saajiin kuuluu pk-yrityksiä ja suurempia Mid cap -yrityksiä ja yksityishenkilöitä, mutta mahdollisesti myös pieniä kuntia tai muita julkisen sektorin elimiä, jotka toteuttavat pieniä energiatehokkuusinvestointeja ja pystyvät käyttämään energiansäästöä lainojen takaisinmaksuun.

— PF4EE-välineen tavoite kaudella 2014–2017 oli allekirjoittaa 10 sopimusta (EIP:n lainoja energiatehokkuutta ja riskinjakovälinettä ja asiantuntijoiden käyttöön liittyvää tukivälinettä varten). Vuoden 2016 loppuun mennessä kuusi niistä oli jo allekirjoitettu (ks. kohta 5.3.2.2).

— Kaudella 2018–2020 sopimuksia voitaisiin allekirjoittaa vielä enintään kymmenen, joten allekirjoitettuja sopimuksia voisi olla vuoden 2020 loppuun mennessä yhteensä 20.

Kaudella 2018–2020 PF4EE-välineeseen sidottu EU:n rahoitusosuus on 75 miljoonaa euroa, mistä 10 miljoonaa euroa on tarkoitus varata asiantuntijoiden käyttöön liittyvään tukivälineeseen. Lisäksi EIP saa allekirjoittaa enemmän kuin yhden sopimuksen jäsenvaltiota kohden.

Rahoitusvälittäjien valintaa ohjaa edelleen kysyntä, ja se tapahtuu moitteettoman varainhoidon, avoimuuden ja syrjimättömyyden periaatteiden mukaisesti. Lisäksi niiden on täytettävä muun muassa seuraavat vaatimukset:

i) oltava yksityisen sektorin rahoituslaitoksia tai toimittava markkinoilla yksityisen sektorin rahoituslaitokseen verrattavissa olevalla tavalla;

ii) sidottava ja osoitettava operatiivisia valmiuksia PF4EE-välineen jakamiseen;

iii) osoitettava valmiuksia saavuttaa kyseeseen tulevien kansallisten energiatehokkuuden toimintasuunnitelmien painopisteissä ja/tai energiatehokkuuden tukijärjestelmässä ja/tai energiatehokkuuteen kyseisessä jäsenvaltiossa liittyvissä EU:n direktiiveissä tavoiteltuja varojen lopullisia saajia;

iv) sitouduttava PF4EE-välineen jakamiseen liittyvien velvollisuuksien ja vaatimusten täyttämiseen;

v) noudatettava rahanpesun ehkäisemiseen ja terrorismin ja veropetosten torjuntaan sovellettavia vaatimuksia ja lainsäädäntöä;

vi) toimitettava Euroopan unionin tilintarkastustuomioistuimelle sen tehtäviensä suorittamiseksi tarvitsemat tiedot; sekä

vii) oltava EIP:n sisäisen politiikan ja suuntaviivojen mukaisesti hyväksyttäviä vastapuolia ja vastattava PF4EE-välineessä asetettuja maantieteellistä jakoa koskevia ehtoja.

Rahoitusvälineen laajaan maantieteelliseen jakoon ohjelman keston aikana pyritään tarjoamalla EIP:lle kannustimia rahoitusvälittäjien osallistumisen edistämiseksi kaikissa jäsenvaltioissa. Pilottivaiheen maantieteelliset rajoitukset kuitenkin poistetaan, ja EIP saa allekirjoittaa enemmän kuin yhden sopimuksen jäsenvaltiota kohden, markkinoiden vaatimusten mukaan.

Rahoitusvälittäjien ilmaiseman kiinnostuksen mukaan EIP voi suosia rahoitusvälittäjiä, jotka pyrkivät toimimaan jäsenvaltioissa, joissa investointitarpeet (etäisyys tavoitteeseen) ovat suurimmat. Riskinjakoväline kannustaa rahoitusvälittäjiä toimimaan jäsenvaltioissa, joissa riskit ovat suuremmat esimerkiksi energiatehokkuuteen tarkoitetun lainarahoituksen käytön huomattavan alikehittyneisyyden vuoksi tai joissa valmius lainojen käyttöönottoon katsotaan erityisen alhaiseksi.

Kaudella 2014–2017 saatujen kokemusten perusteella voidaan todeta, että tekninen tuki rahoitusvälittäjille on ratkaisevan tärkeää, jotta voidaan maksimoida niiden valmiudet kohdentaa investointeja energiatehokkuuteen. Näin ollen asiantuntijoiden käyttöön liittyvän tukivälineen enimmäismäärärahoja lisätään 3,2 miljoonasta eurosta kaudella 2014–2017 (eli neljä prosenttia EU:n PF4EE-välineeseen pilottivaiheen ensimmäisen vaiheen aikana sitomista määrärahoista) 10 miljoonaan euroon kaudella 2018–2020.

PF4EE-välineen on oltava toiminnassa niin kauan, kuin riskinjakovälineen kattamia taustalla olevia lainoja on vielä perimättä. Riskinjakovälineen puitteissa sallittava enimmäislaina-aika on 20 vuotta. Näin ollen PF4EE-väline on toiminnassa enintään 20 vuotta toteutusajanjakson päättymisen jälkeen (vuoteen 2045).

Varojen jako on voimassa, kunnes viimeinen ohjelmaan kuuluvista toimista on toteutettu täysimääräisesti.

Rahoitusvälineen hallinnoinnista vastaa EIP. Ohjauskomitea arvioi säännöllisesti edistymistä rahoitusvälineen toteuttamisessa. Ohjauskomitean jäsenten nimittämisestä vastaavat yhdessä komission yksiköt, kuten PO CLIMA, PO ECFIN ja PO ENER, ja EIP. Komiteaa tukee EIP:n asettama sihteeristö.

Järjestelyä varten otettiin käyttöön valvonta- ja raportointimekanismi, ja tiedot jaetaan Life-komitean kanssa.

Rahoitusvälineiden valvonta on yhdenmukaista varainhoitoasetuksessa (140 artikla) ja delegoidussa asetuksessa (225 artikla) vahvistettujen vaatimusten ja vastaavasti EIP:n kanssa tehdyn rahoitusta ja hallintoa koskevan puitesopimuksen ja siitä seuranneen delegointisopimuksen tulkintojen kanssa.

EIP vastaisi rahoitusvälineeseen kuuluvien toimien toteuttamisen valvonnasta ja tulos- ja rahoituskertomusten laatimisesta sovittavan muodon, sisällön ja ajoituksen mukaisesti. Valvontaan kuuluisi säännöllisiä ja ad-hoc-kertomuksia, vierailukäyntejä ja tarkastuksia. Tässä yhteydessä käytettäisiin energiatehokkuuden tulosindikaattoreita raportointiin rahoituslaitoksilta EIP:lle.

5.3.2.4. Hankkeiden valintamenettelyn tekniset menetelmät

Tuensaajiin kuuluu yksityishenkilöitä, asunnonomistajien yhdistyksiä, pk-yrityksiä ja suurempia yrityksiä ja/tai julkisia laitoksia/elimiä, jotka toteuttavat energiatehokkuusinvestointeja kunkin jäsenvaltion kansallisen energiatehokkuuden toimintasuunnitelman mukaisesti.

Tuensaajille myönnettävien energiatehokkuuslainojen koko vaihtelee 10 000 eurosta (summaa voidaan pienentää asuntosektorin pienten investointien ottamiseksi mukaan) viiteen miljoonaan euroon ja poikkeustapauksissa 15 miljoonaan euroon saakka.

Jäsenvaltiot voivat vaikuttaa hankkeiden varantoon ja siten epäsuorasti hankkeiden valintaan kansallisten energiatehokkuuden toimintasuunnitelmien painopisteillä. Tukea saavat ne luonnolliset ja/tai oikeushenkilöt, jotka

— toteuttavat energiatehokkuusinvestoinnin jäsenvaltion tukijärjestelmän yhteydessä ja/tai kansallisen energiatehokkuuden toimintasuunnitelman ja/tai energiatehokkuuteen liittyvien EU:n direktiivien painopisteiden mukaisesti

— ottavat osallistuvan rahoitusvälittäjän myöntämän EIP:n lainan.

Lisäksi tuettavien energiatehokkuusinvestointien on läpäistävä taloudellinen analyysi, joka sisältää hiilen ulkoiskustannukset, eli hankkeen nykyiset nettokustannukset sen koko toteutusaikana ovat pienemmät kuin säästetyn energian nykyinen nettoarvo.

5.4 **Muut toimet**

Life-asetuksen 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua rahoitusta voitaisiin käyttää minkä tahansa 3 artiklassa vahvistettujen yleisten tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavien muiden toimien rahoittamiseen.

Näitä toimia hallinnoidaan varainhoitoasetuksen ja Life-asetuksen mukaisesti.

Tällaisiin toimiin, oli niiden oikeudellinen muoto mikä tahansa, osoitettavia määrärahoja ei lasketa Life-asetuksen 17 artiklan 4 kohdan mukaan hankkeisiin osoitettaviin vähimmäismäärärahoihin.

Nämä toimet voisivat olla seuraavia:

— Palkinnot hankkeille, jotka valitaan Life+-hankkeiden ja ”perinteisten” Life-hankkeiden joukosta ja jotka ovat saaneet toisen ennakkomaksun ja katsotaan erityisen lupaaviksi siltä osin, miten ne edistävät Life-alaohjelman Ympäristö tai Ilmastotoimet painopistealueiden erityistavoitteita, sekä jatkamisen, toistamisen ja/tai siirtämisen osalta.

— Toiminta-avustukset Life+-hankkeille ja ”perinteisille” Life-hankkeille, jotka ovat saaneet toisen ennakkomaksun ja katsotaan erityisen lupaaviksi siltä osin, miten ne edistävät Life-alaohjelman Ympäristö tai Ilmastotoimet painopistealueiden erityistavoitteita, sekä hankkeissa täytäntöön pantavien ratkaisujen markkinoitavuuden ja rahoituskelpoisuuden osalta. Nämä toiminta-avustukset olisivat kertaluonteisia määrärahoja tukitoimille, jotka hakijoiden toimittaman kuiluanalyysin perusteella katsotaan välttämättömiksi markkinoitavuuden ja/tai rahoituskelpoisuuden saavuttamiseksi ennen Life+-hankkeen päättymistä.

— Yritysvalmennus Life+-hankkeille ja ”perinteisille” Life-hankkeille, jotka ovat saaneet toisen ennakkomaksun ja katsotaan erityisen lupaaviksi siltä osin, miten ne edistävät Life-alaohjelman Ympäristö tai Ilmastotoimet painopistealueiden erityistavoitteita, sekä hankkeissa täytäntöön pantavien ratkaisujen markkinoitavuuden ja rahoituskelpoisuuden osalta.

— Klusteri- ja verkostovalmennus pienille ja keskisuurille yrityksille.

6. EHDOTUSPYYNTÖJEN SUUNTAA-ANTAVAT AIKATAULUT (LIFE-ASETUKSEN 24 ARTIKLAN 2 KOHDAN e ALAKOHTA)

6.1 **Avustusten suuntaa-antavat aikataulut**

Hanketyypit:	Alaohjelma	2018	2019	2020
Life-asetuksen 18 artiklan a, b, c ja h kohdassa tarkoitetut hankkeet	YMPÄRISTÖ	2. neljännes	2. neljännes	2. neljännes
	ILMASTO	2. neljännes	2. neljännes	2. neljännes
Integroidut hankkeet (Life-asetuksen 18 artiklan d kohta)	YMPÄRISTÖ	2. neljännes	2. neljännes	2. neljännes
	ILMASTO	2. neljännes	2. neljännes	2. neljännes
Teknisen tuen hankkeet (Life-asetuksen 18 artiklan e kohta)	YMPÄRISTÖ	2. neljännes	2. neljännes	2. neljännes
	ILMASTO	2. neljännes	2. neljännes	2. neljännes

Hanketyypit:	Alaohjelma	2018	2019	2020
Valmiuksien kehittämishankkeet (Life-asetuksen 18 artiklan f kohta)	YMPÄRISTÖ ja ILMASTO yhdessä	Vuoden 2018 1. neljännes		
Valmisteluhankkeet (Life-asetuksen 18 artiklan g kohta)	YMPÄRISTÖ	2. neljännes	2. neljännes	2. neljännes
Toimintaavustukset (Life-asetuksen 21 artikla)	YMPÄRISTÖ ja ILMASTO yhdessä	2. neljänneksellä yhteinen ehdotuspyyntö varainhoitovuoden 2019 toimintaavustuksia varten	2. neljänneksellä kumppanuutta koskevat puitesopimukset ja toimintaavustukset varainhoitovuodelle 2020	2. neljänneksellä toimintaavustukset varainhoitovuodelle 2021

6.2 **Rahoitusvälineiden suuntaa-antavat aikataulut**

Rahoitusväline	Alaohjelma	2018	2019	2020
NCFF	YMPÄRISTÖ	Jatkuva		
	ILMASTO	Jatkuva		
PF4EE	ILMASTO	Jatkuva		

7. LAADULLISET JA MÄÄRÄLLISET TULOKSET, INDIKAATTORIT JA TAVOITTEET JOKAISEN PAINOPISTEALUEEN JA HANKETYYPIN OSALTA (LIFE-ASETUKSEN 24 ARTIKLAN 2 KOHDAN c ALAKOHTA)

Tulosindikaattoreiden (Life-asetuksen 3 artiklan 3 kohta) ja kunkin painopistealueen **erityistavoitteiden** mukaisesti määritetään kunkin **painopistealueen ja hanketyypin** laadulliset ja määrälliset **tulokset, indikaattorit ja tavoitteet** (Life-asetuksen 24 artiklan 2 kohdan c alakohta).

Rajaamalla integroitujen hankkeiden soveltamisala EU:n lainsäädännön mukaisten erityisten strategioiden, suunnitelmien ja etenemissuunnitelmien täytäntöönpanoon luonnon, veden, jätteiden, ilman, ilmastonmuutoksen hillitsemisen ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen aloilla voidaan keskittää näiden hankkeiden odotettuja tuloksia ja niiden avulla saavutettavia tavoitteita.

Ympäristö-alaohjelmassa myös Life-asetuksen liitteen III mukaiset alakohtaiset painopisteet ja tämän monivuotisen työohjelman kohdassa 3 kuvaillut hankeaiheet lisäävät rahoitettavien hankkeiden keskittämistä. Tämä saa aikaan konkreettisemman vaikutuksen ympäristön tilaan. Life-ohjelman vaikutuksen arvioinnin pohjalta on määritelty joitakin yleisiä odotettavia tuloksia ja tavoitteita ottaen huomioon ohjelman katalysaattoritehtävän ja siten, siltä osin kuin se on yhteydessä kehittämiseen ja täytäntöönpanoon, menestyksekkäiden hankkeiden toistettavuuden merkityksen (Life-asetuksen 3 artiklan 3 kohdan b alakohta).

Tiettyyn painopistealueeseen kuuluvien menestyksekkäiden hankkeiden määrä ja laajuus riippuu kuitenkin lähinnä toimitettujen, valinta- ja myöntämisperusteet täyttävien tukikelpoisten hakemusten määrästä sekä sellaisista teknisistä ja sosioekonomisista tekijöistä, joihin komissio ei voi vaikuttaa.

Edellä sanottu huomioon ottaen ja sen vaikutuksen mittaamiseksi paremmin, joka Life-ohjelmalla on seitsemännen ympäristöä koskevan toimintaohjelman tavoitteiden saavuttamiseen (Life-asetuksen 3 artiklan d kohta) odotetut tulokset on mahdollisuuksien mukaan määritelty myös hanketasolla suunnitelluiksi tuloksiksi. Tukea saavien hankkeiden on määriteltävä lähtötaso hankkeensa alussa ja lopputulos suhteessa tavoitteisiin. Tässä tarkoituksessa on otettu käyttöön Life-ohjelman keskeisten hankeindikaattoreiden tietokanta. Se saatetaan tuensaajien käytettäväksi vuoden 2017 loppuun mennessä (indikaattoreita kokeiltiin menestyksekkäästi prototyyppitietokannassa vuonna 2015 Life-ohjelman väliarvioinnin yhteydessä ([1])). Kunkin hankkeen ympäristöä ja ilmastoa koskevien tavoitteiden on pantava täytäntöön kyseeseen tulevissa unionin politiikoissa ja säädöksissä asetetut tavoitteet tai päästörajat tai mentävä niitä pidemmälle.

([1]) http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/pmtools/life2014_2020/monitoring.htm

Life-ohjelma on katalysaattori, ja hanketoimien ja tulosten jatkaminen, toistaminen ja/tai siirtäminen on siten keskeinen tekijä, joka takaa ohjelman vaikuttavuuden ympäristöön ja ilmastoon liittyvien myönteisten tulosten aikaansaamisessa. Vaikka kaikissa hanke-ehdotuksissa tavoitellaan jatkamista, toistamista ja/tai siirtämistä kyseisellä ympäristöön tai ilmastonmuutokseen liittyvällä alalla, edellisten ohjelmien yhteydessä saatujen kokemusten perusteella vain 80 prosentin pilotti- ja demonstrointihankkeista voidaan odottaa olevan toistettavissa. Tämä johtuu siitä riskistä, etteivät testattavat ja demonstroitavat tekniikat ja menetelmät saa aikaan odotettuja tuloksia. Lisäksi tällaisista teknisistä mahdottomuuksista riippumatta taloudelliset ja hallinnolliset vaikeudet ovat mahdollisia, eikä siten voida odottaa, että kaikki hankkeet saadaan menestyksekkäästi päätökseen.

On syytä huomioida, että harvat Life-ohjelmaan vuosina 2014–2020 kuuluvat hankkeet on saatettu päätökseen vuoteen 2020 mennessä, sillä Life-hankkeiden keskimääräinen kesto on painopistealueen mukaan 3–6 vuotta. Siltä osin kuin tavoitteet koskevat meneillään olevia hankkeita, ne ovat siis ennemminkin välitavoitteita. Välitavoitteet tarkoittavat, että hankkeet on suunniteltu siten, että ne voivat saavuttaa tavoitteensa hankekauden loppuun mennessä, mikä useimmiten on vuoden 2020 jälkeen.

Päällekkäisyyksien välttämiseksi jokaisen painopistealueen kohdalla ryhmitellään mahdollisuuksien mukaan yhteen Life-asetuksen 2 ja 18 artiklassa tarkoitetut hanketyypit, joiden on tarkoitus pyrkiä painopistealueen tavoitteisiin. Painopistealueista riippumattomat hanketyypit, kuten valmiuksien kehittämishankkeet, luetellaan erikseen.

Indikaattorit sisältyvät tulosten ja tavoitteiden kuvauksiin, eikä niitä siksi mainita erikseen alla olevissa taulukoissa.

7.1 **Ympäristö-alaohjelma**

Ympäristö-alaohjelman kohdalla otetaan huomioon Life-asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa määritetyt yleiset tavoitteet, 10, 11 ja 12 artiklassa kullekin painopistealueelle asetetut erityistavoitteet sekä 3 artiklan 3 kohdassa vahvistetut tulosindikaattorit.

Ympäristö ja resurssitehokkuus			
Life-asetuksen 18 artiklan a ja b kohdan mukaiset hankkeet			
Alakohtaiset painopisteet	Määrälliset tulokset ([1])	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2020
VESI (meriympäristö mukaan luettuna)	Meneillään olevien tai päätökseen saatujen, huonossa ekologisessa tilassa olevia sisävesiä/vaihettumisalueita/rannikkovesiä koskevien hankkeiden määrä	Toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien ja hanketasolla hyvää ekologista tilaa kohti edistyvien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden prosenttiosuus	80 %
	Huonossa ekologisessa tilassa olevien vesistöjen, joihin kohdistuu meneillään olevia tai päätökseen saatuja hankkeita, määrä	Ekologisen tilan parantamiseksi käynnistettyjä, toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kattamat sisävedet/vaihettumisalueet/rannikkovedet	100 ([2])
JÄTE	EU:n lainsäädännön jätteitä koskevien tavoitteiden saavuttamiseen ja jätehierarkian (asianmukaisen jätehuollon) täytäntöönpanoon tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden määrä	Toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien ja asianmukaista jätehuoltoa kohti edistyvien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden prosenttiosuus	80 %
	Muiden sellaisten kuntien tai alueiden määrä kaikkialla unionissa, joissa jätehuolto on riittämätöntä ja joihin kohdistuu meneillään olevia tai päätökseen saatuja hankkeita	Asianmukaisen jätehuollon saavuttamiseksi käynnistettyjen, toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kattamat kunnat tai alueet	20
RESURSSI-TEHOKKUUS (maaperä, metsät sekä vihreä talous ja kierrätystalous mukaan luettuina)	**Resurssitehokkuuden** alaa (maaperä ja metsät pois luettuina) koskevan unionin politiikan ja lainsäädännön tavoitteita täytäntöön panevien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden määrä	Toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien ja vihreän kierrätystalouden elementtien täytäntöönpanoa kohti edistyvien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden prosenttiosuus	80 %
	Muiden sellaisten yritysten määrä kaikkialla Euroopassa, joihin kohdistuu meneillään olevia tai päätökseen saatuja hankkeita	Vihreän tai kierrätystalouden täytäntöön panemiseksi käynnistettyjen, toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kattamat muut yritykset	10

Ympäristö ja resurssitehokkuus			
Life-asetuksen 18 artiklan a ja b kohdan mukaiset hankkeet			
Alakohtaiset painopisteet	Määrälliset tulokset ([1])	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2020
	Unionin politiikan tavoitteita **maaperän** suojelun alalla täytäntöön panevien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden määrä	Toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien ja maaperän toimintojen ylläpitämistä tai parantamista kohti edistyvien, käynnistettyjen hankkeiden prosenttiosuus	80 %
	Niiden maahehtaarien määrä kaikkialla Euroopassa, joihin kohdistuu meneillään olevia tai päätökseen saatuja hankkeita	Maaperän toimintojen ylläpitämiseksi ja parantamiseksi käynnistettyjen, toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kattama maa	2 000
	EU:n **metsästrategian** täytäntöönpanoa edistävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden määrä	Toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien ja EU:n metsästrategian täytäntöönpanoa kohti edistyvien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden prosenttiosuus	80 %
		Euroopan metsätietokeskusta mahdollisesti palvelevien indikaattoritietojen hankkimiseksi toteutettavia, toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden prosenttiosuus	80 %
YMPÄRISTÖ ja TERVEYS (kemikaalit ja melu mukaan luettuina)	**Kemikaaleja** koskevaa unionin politiikkaa täytäntöön panevien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden määrä, mukaan luettuina hankkeet, jotka edistävät aineiden korvaamista ja altistumisen minimointia	Toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien ja unionin asiaan liittyvän kemikaalitavoitteen saavuttamista tai ylittämistä hanketasolla kohti edistyvien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden prosenttiosuus	80 %
	Kemikaalien vähentämiseen tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kohteina kaikkialla unionissa olevien henkilöiden määrä	Kemikaalien terveyteen ja ympäristöön kohdistuvien haittavaikutusten, mukaan luettuina arviot pitkäaikaisvaikutuksista, vähentämiseksi käynnistettyjä, toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kattamat henkilöt	50 000

Ympäristö ja resurssitehokkuus			
Life-asetuksen 18 artiklan a ja b kohdan mukaiset hankkeet			
Alakohtaiset painopisteet	Määrälliset tulokset ([1])	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2020
	Melun vähentämiseen tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden määrä	Toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien ja unionin asiaan liittyvän melun vähentämistä koskevan tavoitteen saavuttamista tai ylittämistä hanketasolla kohti edistyvien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden prosenttiosuus	80 %
		Melun vähentämiseen tähtääviä ja melulle altistumisen vähentämistä vähintään 3 dB kohti edistyviä, toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden prosenttiosuus	80 %
	Niiden henkilöiden määrä kaikkialla Euroopassa, jotka ovat meneillään olevien tai päätökseen saatujen meluhankkeiden kohteina	Melutason laskemiseksi vähintään 3 dB käynnistettyjä, toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevista meneillään olevista tai päätökseen saaduista hankkeista hyötyvät henkilöt	10 000
ILMAN laatu ja päästöt (kaupunkiympäristö mukaan luettuna)	Ilmanlaatusuunnitelmien ja -ohjelmien ja kansallisten ilman pilaantumisen valvontaohjelmien täytäntöönpanoon tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen integroitujen hankkeiden määrä	Lainsäädännön mukaisten ja tehokkaiden ilmanlaatusuunnitelmien ja -ohjelmien täytäntöön panemiseksi kohdealueilla ilmanlaadusta ja sen parantamisesta annetun direktiivin (2008/50/EY) 23 artiklan mukaisesti käynnistettyjen tai lainsäädännön mukaisten ja tehokkaiden kansallisten ilman pilaantumisen valvontaohjelmien käynnistämiseksi jäsenvaltioissa kansallisista päästörajoista annetun direktiivin 2016/2284 6 artiklan mukaisesti täytäntöön pantujen integroitujen hankkeiden prosenttiosuus	80 %
	Niiden henkilöiden määrä, jotka ovat meneillään olevien tai päätökseen saatujen ilmanlaatuhankkeiden kohteina	Asiaan liittyvän, ilmanlaatua koskevan unionin tavoitteen saavuttamista tai ylittämistä kohti edistyviä, toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kattamat henkilöt	1 miljoona

([1]) Ylhäältä alaspäin etenevästä lähestymistavasta, Life-ohjelmassa käsiteltyjen ympäristöön ja ilmastonmuutokseen liittyvien haasteiden moninaisuudesta ja niiden käsittelyyn käytettävissä olevien määrärahojen rajallisuudesta johtuen ja alakohtaisten painopisteiden ja hankeaiheiden käyttöönotosta huolimatta hankkeiden toteutuminen tietyillä aloilla on epävarmaa. Näin ollen määrällisiä tavoitteita ei useimpien ohjelman kattamien painopistealueiden ja tavoitteiden kohdalla voida määrittää etukäteen. Poikkeuksena ovat luontoa koskevat alakohtaiset painopisteet.

([2]) Odotettavissa on, että vuosina 2015–2017 ekologinen tila paranee 6 900 vesistön kohdalla kaikkialla unionissa; 1,4 prosentin (100 kpl) kohdalla tämä johtuu Life-tukitoimista.

Luonto ja luonnon monimuotoisuus

Life-asetuksen 18 artiklan a, b ja c kohdan mukaiset hankkeet

Alakohtaiset painopisteet	Määrälliset tulokset	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2020
LUONTO	Luontotyyppejä tai lajeja, joiden suojelun taso on epäsuotuisa / ei turvallinen, koskevien meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden määrä	Direktiiveissä 92/43/ETY ja 2009/147/EY tarkoitetun suojelun tason parantamiseksi käynnistettyjen, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden prosenttiosuus	100 %
	Sellaisten luontotyyppien määrä, joiden suojelun taso on epäsuotuisa / ei turvallinen ja jotka ovat meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kohteina	Hankkeiden kohteina olevien luontotyyppien tai lajien tai Natura 2000 -alueiden, jotka edistyvät kohti suojelun tason parantamista, prosenttiosuus	10 % hankkeiden kohteina olevista luontotyypeistä
	Sellaisten lajien määrä, joiden suojelun taso on epäsuotuisa / ei turvallinen ja jotka ovat meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kohteina		10 % hankkeiden kohteina olevista lajeista
	Meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kohteina olevien Natura 2000 -alueiden / Natura 2000 -alueiden hehtaarien määrä		10 % hankkeiden kohteina olevista Natura 2000 -alueista / Natura 2000 -alueiden hehtaareista
LUONNON MONIMUOTOISUUS	Luonnon monimuotoisuutta vuoteen 2020 koskevan strategian tavoitteiden 2, 3, 4 ja 5 täytäntöönpanoon tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden määrä	Toistettavia tai siirrettäviä toimia kohteena olevien ekosysteemien parantamiseksi tai ennallistamiseksi täytäntöön panevien meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden prosenttiosuus	80 %
	Niiden ekosysteemityyppien määrä ja ekosysteemipintojen hehtaarit, jotka ovat meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kohteina	Toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien ja parantamista tai ennallistamista kohti edistyvien meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kohteina olevien ekosysteemien tai pintojen prosenttiosuus	10 % kohteena olevista ekosysteemityypeistä
			10 % kohteena olevista ekosysteemipinnoista

Integroidut hankkeet – Life-asetuksen 18 artiklan d kohdan mukaan

Alakohtaiset painopisteet	Määrälliset tulokset	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Väli-tavoitteet 2020
VESI (meriympäristö mukaan luettuna)	Meneillään olevien tai päätökseen saatujen, veteen liittyvien integroitujen hankkeiden kohteina olevien vesipiirien määrä kaikkialla unionissa	Veteen liittyvien integroitujen hankkeiden kattamien vesipiirien prosenttiosuus	3 %

Integroidut hankkeet – Life-asetuksen 18 artiklan d kohdan mukaan			
Alakohtaiset painopisteet	Määrälliset tulokset	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Väli-tavoitteet 2020
	Vesipiirien hoitosuunnitelmien täytäntöönpanoon tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen integroitujen hankkeiden määrä	Lainsäädännön mukaisten ja tehokkaiden vesipiirien hoitosuunnitelmien täytäntöön panemiseksi vesipuitedirektiivin mukaisesti kohteena olevissa vesipiireissä käynnistettyjen integroitujen hankkeiden prosenttiosuus	100 %
	Vesipiirien hoitosuunnitelmien täytäntöönpanoon tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen integroitujen hankkeiden määrä	Niiden integroitujen hankkeiden prosenttiosuus, joissa hankkeiden hyödyntämä täydentävä rahoitus on suurempi kuin näiden integroitujen hankkeiden talousarvioiden kokonaisarvo	100 %
JÄTE	Jätteisiin liittyvien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen integroitujen hankkeiden kattamien alueiden määrä kaikkialla unionissa	Jätteisiin liittyvien integroitujen hankkeiden kattamien alueiden prosenttiosuus	2 %
	Jätehuoltosuunnitelmien ja/tai jätteiden syntymisen ehkäisemistä koskevien ohjelmien täytäntöönpanoon tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen integroitujen hankkeiden määrä	Lainsäädännön mukaisten ja tehokkaiden jätehuoltosuunnitelmien ja/tai jätteiden syntymisen ehkäisemistä koskevien ohjelmien tarjoamiseksi kohdealueella jätepuitedirektiivin (2008/98/EY) 28 ja 29 artiklan mukaisesti käynnistettyjen integroitujen hankkeiden prosenttiosuus	100 %
	Jätehuoltosuunnitelmien ja/tai jätteiden syntymisen ehkäisemistä koskevien ohjelmien täytäntöönpanoon tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen integroitujen hankkeiden määrä	Niiden integroitujen hankkeiden prosenttiosuus, joissa hankkeiden hyödyntämä täydentävä rahoitus on suurempi kuin näiden integroitujen hankkeiden talousarvioiden kokonaisarvo	100 %
ILMAN laatu ja päästöt (kaupunkiympäristö mukaan luettuna)	Ilmaan liittyvien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen integroitujen hankkeiden kattamilla alueilla kaikkialla unionissa asuvien ihmisten määrä	Ilmanlaatua koskevien integroitujen hankkeiden kattamilla alueilla asuvien ihmisten prosenttiosuus unionin koko väestöstä	3 %
	Ilmanlaatusuunnitelmien ja -ohjelmien täytäntöönpanoon tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen integroitujen hankkeiden määrä	Lainsäädännön mukaisten ja tehokkaiden ilmanlaatusuunnitelmien ja -ohjelmien täytäntöön panemiseksi kohdealueilla ilmanlaadusta ja sen parantamisesta annetun direktiivin (2008/50/EY) 23 artiklan mukaisesti käynnistettyjen integroitujen hankkeiden prosenttiosuus	100 %
	Ilmanlaatusuunnitelmien ja -ohjelmien täytäntöönpanoon tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen integroitujen hankkeiden määrä	Niiden integroitujen hankkeiden prosenttiosuus, joissa hankkeiden hyödyntämä täydentävä rahoitus on suurempi kuin näiden integroitujen hankkeiden talousarvioiden kokonaisarvo	100 %

Integroidut hankkeet – Life-asetuksen 18 artiklan d kohdan mukaan			
Alakohtaiset painopisteet	Määrälliset tulokset	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Väli-tavoitteet 2020
LUONTO	Luontoa koskevien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen integroitujen hankkeiden kohteina olevien Natura 2000 -alueiden määrä	Luontoa koskevien integroitujen hankkeiden kattamien Natura 2000 -alueiden prosenttiosuus	4 %
	Hankkeiden toteutusjärjestyksen sisältävien toimintasuunnitelmien täytäntöönpanoon tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen integroitujen hankkeiden määrä	Hankkeiden toteutusjärjestyksen sisältävien toimintasuunnitelmien, joiden tarkoitus on Natura 2000 -alueiden asianmukaisen hallinnan varmistaminen, täytäntöön panemiseksi käynnistettyjen integroitujen hankkeiden prosenttiosuus	100 %
	Hankkeiden toteutusjärjestyksen sisältävien toimintasuunnitelmien täytäntöönpanoon tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen integroitujen hankkeiden määrä	Niiden integroitujen hankkeiden prosenttiosuus, joissa hankkeiden hyödyntämä täydentävä rahoitus on suurempi kuin näiden integroitujen hankkeiden talousarvioiden kokonaisarvo	100 %

Tiedotus ja hallinto			
Life-asetuksen 18 artiklan h kohdan mukaiset hankkeet			
Alakohtaiset painopisteet	Määrälliset tulokset	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2020
TIEDOTTAMINEN JA TIETOISUUS	Kansalaisten, yritysten, paikallisviranomaisten, rekisteröityjen kansalaisjärjestöjen ja muiden kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden (sidosryhmien ja kansalaisten) tietoisuuden lisäämiseen tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden määrä	Enemmän kuin kaksi hankealueen ulkopuolista muuta aluetta ja enemmän kuin yhden kielen kattamista kohti edistyvien, toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden prosenttiosuus	80 %
	Meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kohteina olevien sidosryhmien ja kansalaisten, jotka eivät ole tietoisia niistä ympäristötavoitteista, joita koskevaa tietoisuutta on tarkoitus lisätä, määrä	Niiden toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien tietoisuuden lisäämishankkeiden kohteina olevien sidosryhmien ja kansalaisten prosenttiosuuden kasvu, jotka tulevat tietoisiksi ympäristöpolitiikan tavoitteista, joihin näissä hankkeissa pyritään, mitattuna Life-hankkeiden tai muiden tahojen etukäteen ja jälkikäteen tekemillä kyselyillä	25 %

Tiedotus ja hallinto			
Life-asetuksen 18 artiklan h kohdan mukaiset hankkeet			
Alakohtaiset painopisteet	Määrälliset tulokset	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2020
	Niiden sidosryhmien ja kansalaisten määrä, jotka ovat meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kohteina	Sidosryhmien ja kansalaisten aktiivinen osallistuminen toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien hankkeiden tarjoamiin tietoisuuden lisäämistoimiin (esimerkiksi osallistuminen kyselyihin, vapaaehtoistyö, opastetuille kierroksille osallistuminen, tiedon lataaminen internetistä, kysymysten esittäminen)	> 500 000
VALVONTA	EU:n ympäristölainsäädännön noudattamisen ja valvonnan parantamiseen tähtäävien hankkeiden määrä	Noudattamisen tai valvonnan parantumista kohti edistyviä, toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden prosenttiosuus	10 %
Kansalaisjärjestöt	EU:n ympäristöpolitiikkaa koskevissa kuulemisissa toiminta-avustuksia saavien kansalaisjärjestöjen toimien määrä	EU:n politiikkaa tukevien toimien prosenttiosuuden kasvu	12 %

Muut hankkeet			
Life-asetuksen 18 artiklan e ja f kohdan mukaiset hankkeet			
	Määrälliset tulokset	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2020
Teknisen tuen hankkeet	Meneillään olevien tai päätökseen saatujen teknisen tuen hankkeiden määrä	Integroituja hankkeita valmistelevat meneillään olevat tai päätökseen saadut teknisen tuen hankkeet	10 luontoa koskevia integroituja hankkeita valmistelevaa, 5 jätteitä, vettä tai ilmaa koskevia integroituja hankkeita valmistelevaa hanketta
	Meneillään olevien tai päätökseen saatujen teknisen tuen hankkeiden määrä	EU:n Life-ohjelman integroitujen hankkeiden laadun parantumiseen johtavien meneillään olevien tai päätökseen saatujen teknisen tuen hankkeiden prosenttiosuus	90 %

Muut hankkeet			
Life-asetuksen 18 artiklan e ja f kohdan mukaiset hankkeet			
	Määrälliset tulokset	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2020
Valmiuksien kehittämishankkeet	Valmiuksien kehittämiselle omistettujen hankkeiden määrä	Meneillään olevien tai päätökseen saatujen toteutumisasteen parantamista kyseisissä jäsenvaltioissa kohti edistyvien valmiuksien kehittämishankkeiden prosenttiosuus	90 %
	Sellaisista jäsenvaltioista tulevien menestyksekkäiden toiminta-avustushakemusten määrä, joissa on meneillään valmiuksien kehittämishankkeita	Sellaisista jäsenvaltioista tulevien menestyksekkäiden hakemusten suhteellisen osuuden kasvu verrattuna toteutumisasteeseen vuosina 2010–2012, joissa on meneillään olevia tai päätökseen saatuja valmiuksien kehittämishankkeita (prosentteina)	5 %

7.2 **Ilmastotoimet-alaohjelma**

Seurausten lieventäminen			
	Määrälliset tulokset	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2020
Integroidut hankkeet	Hankkeiden määrä Täytäntöön pantujen ilmastonmuutoksen hillitsemisstrategioiden tai -toimintasuunnitelmien määrä ja alueellinen kattavuus ja niiden avulla saavutettujen kansalaisten määrä Muista unionin rahoituslähteistä tai muista rahoituslähteistä rahoitettujen täydentävien hankkeiden määrä ja koko	Integroidun hankkeen tuella tai integroidun hankkeen tuloksia toistaen integroituja toimintatapoja soveltavien jäsenvaltioiden/alueiden määrän kasvu Täydentävien toimenpiteiden määrän kasvu muista unionin rahoituslähteistä rahoitetuissa integroiduissa hankkeissa Life-ohjelman esimerkkejä noudattaen kehitetyillä ja käyttöön otetuilla uusilla tekniikoilla, järjestelmillä, välineillä ja/tai muilla parhaisiin käytäntöihin perustuvilla lähestymistavoilla aikaan saatu hiilidioksidipäästöjen vähennys tonneina	Seitsemän jäsenvaltiota soveltaa integroituja toimintatapoja integroidun hankkeen tuella tai integroidun hankkeen tuloksia toistaen. Integroitujen hankkeiden hyödyntämä täydentävä rahoitus on suurempi kuin näiden integroitujen hankkeiden talousarvioiden kokonaisarvo.
Teknisen tuen hankkeet	Hankkeiden määrä Life-ohjelman integroituun hankkeeseen johtavien teknisen tuen hankkeiden prosenttiosuus	Tekniseen tukeen liittyvien integroitujen hankkeiden määrän kasvu ja laadun parantuminen	100 % hankkeista on johtanut Life-ohjelman integroituun hankkeeseen.

Seurausten lieventäminen			
	Määrälliset tulokset	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2020
Valmiuksien kehittämishankkeet	Hankkeiden määrä	Valmiuksien kehittämisen osalta tukikelpoisista jäsenvaltioista tulevien menestyksekkäiden hakemusten suhteellisen osuuden kasvu	Seitsemällä jäsenvaltiolla on vähintään yksi Life-ohjelman Ilmastotoimet-alaohjelmasta rahoitettu hillitsemishanke.
Muut hankkeet	Hankkeiden määrä Niiden rahoitettujen hankkeiden määrä, jotka edistävät innovatiivisia teknologioita, järjestelmiä ja välineitä ja/tai muita parhaisiin käytäntöihin perustuvia ratkaisuja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi	Innovatiiviset tekniikat, järjestelmät ja välineet ja/tai muut parhaisiin käytäntöihin perustuvat ratkaisut kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi lisääntyvät Yksityisen ja julkisen sektorin järjestelmällisesti käyttämien tai parantamien lähestymistapojen prosenttiosuuden kasvu Life-ohjelmassa kehitetyistä ajantasaistetuista tai uusista lähestymistavoista Life-ohjelman esimerkkejä noudattaen kehitetyillä ja käyttöön otetuilla uusilla tekniikoilla, järjestelmillä, välineillä ja/tai muilla parhaisiin käytäntöihin perustuvilla lähestymistavoilla aikaan saatu hiilidioksidipäästöjen vähennys tonneina	80 prosentissa kaikista käynnistetyistä hankkeista otettiin käyttöön kestäviä innovatiivisia tekniikoita, järjestelmiä ja välineitä ja/tai muita parhaisiin käytäntöihin perustuvia ratkaisuja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi.
Sopeutuminen			
	Määrälliset tulokset	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2020
Integroidut hankkeet	Hankkeiden määrä Sopeutumisstrategioiden tai -toimintasuunnitelmien tai Life-ohjelmassa täytäntöön pantujen muiden, maantieteellisesti laaja-alaisten sopeutumissuunnitelmien määrä ja alueellinen kattavuus ja niiden avulla saavutettujen kansalaisten määrä Alueiden välisten tai rajat ylittävien sopeutumishankkeiden määrä Muista unionin rahoituslähteistä tai muista rahoituslähteistä rahoitettujen täydentävien hankkeiden määrä ja koko	Life-ohjelmasta ja muista täydentävistä hankkeista rahoitettujen toimien myönteinen vaikutus ilmastonmuutoksen sietokykyyn tietyllä alueella ja talouden sektoreilla Integroidun hankkeen tuella tai integroidun hankkeen tuloksia toistaen integroituja toimintatapoja soveltavien jäsenvaltioiden/alueiden määrän kasvu Muista unionin rahoituslähteistä rahoitettujen täydentävien toimenpiteiden määrän kasvu Life-hankkeiden myönteinen vaikutus EU:n sopeutumisstrategiassa määritettyjen erityisen herkkien alueiden ilmastonmuutoksen sietokykyyn	Seitsemän jäsenvaltiota soveltaa integroituja toimintatapoja integroidun hankkeen tuella tai integroidun hankkeen tuloksia toistaen. Integroitujen hankkeiden hyödyntämä täydentävä rahoitus on suurempi kuin näiden integroitujen hankkeiden talousarvioiden kokonaisarvo.

Sopeutuminen			
	Määrälliset tulokset	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2020
Teknisen tuen hankkeet	Hankkeiden määrä Life-ohjelman integroituun hankkeeseen johtavien teknisen tuen hankkeiden prosenttiosuus	Tekniseen tukeen liittyvien integroitujen hankkeiden määrän kasvu ja laadun parantuminen	100 % hankkeista on johtanut Life-ohjelman integroituun hankkeeseen.
Valmiuksien kehittämishankkeet	Hankkeiden määrä	Valmiuksien kehittämisen osalta tukikelpoisista jäsenvaltioista tulevien menestyksekkäiden hakemusten suhteellisen osuuden kasvu	Seitsemällä jäsenvaltiolla on vähintään yksi Life-ohjelmasta rahoitettu sopeutumishanke.
Muut hankkeet	Hankkeiden määrä Niiden rahoitettujen hankkeiden määrä, jotka edistävät innovatiivisia teknologioita, järjestelmiä ja välineitä ja/tai muita parhaisiin käytäntöihin perustuvia ratkaisuja ilmastonmuutoksen sietokyvyn parantamiseksi Life-ohjelmassa kehitettyjen herkkyysarvioiden, ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevien strategioiden tai toimintasuunnitelmien määrä Alueiden välisten tai rajat ylittävien sopeutumishankkeiden määrä	Life-ohjelman esimerkkejä noudattaen kehitetyillä ja käyttöön otetuilla uusilla esitellyillä teknologioilla, järjestelmillä, välineillä ja/tai muilla parhaisiin käytäntöihin perustuvilla lähestymistavoilla saavutettu, ohjelman ansioksi katsottava sektoreittain jaoteltu ilmastonmuutoksen sietokyvyn paraneminen Life-hankkeiden myönteinen vaikutus EU:n sopeutumisstrategiassa Life-rahoitusta saaviksi määritettyjen erityisen herkkien alueiden ilmastonmuutoksen sietokykyyn	80 prosentissa käynnistetyistä hankkeista otettiin käyttöön innovatiivisia teknologioita, järjestelmiä ja välineitä ja/tai parhaisiin käytäntöihin perustuvia ratkaisuja ilmastonmuutoksen sietokyvyn parantamiseksi.
Hallinto			
	Määrälliset tulokset	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2020
Tiedotushankkeet, tietoisuuden lisäämiseen tähtäävät hankkeet ja tiedonlevityshankkeet	Hankkeiden määrä Saavutettujen kansalaisten, yritysten, paikallisviranomaisten, rekisteröityjen kansalaisjärjestöjen ja muiden kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden määrä Maantieteellinen laajuus ja kohdealue	Tietoisuuden lisääntyminen ihmisen toiminnan aiheuttamasta ilmastonmuutoksesta ja ratkaisuista, Eurobarometri-kyselyillä mitattuna Ilmastopolitiikkaan ja -lainsäädäntöön liittyviin sidosryhmien kuulemisiin tai poliittisiin keskusteluihin osallistumisen lisääntyminen	25 prosentin kasvu sidosryhmien ja kansalaisten osallistumisessa tietoisuuden lisäämistoimiin Life-hankkeiden kohteina olevien kansalaisten, jotka pitävät ihmisen toiminnan aiheuttamaa ilmastonmuutosta erittäin vakavana ongelmana, osuuden 10 prosentin kasvu

Hallinto			
	Määrälliset tulokset	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2020
Parhaita käytäntöjä koskevat hankkeet ja muut hankkeet	Hankkeiden määrä Sellaisten ohjelman ansioksi luettavien, vakiintuneiden käytäntöjen määrä, joissa käytetään Life-ohjelman esimerkkejä noudattaen kehitettyjä ja testattuja indikaattoreita tai välineitä Hankkeiden tuloksiin perustuvien poliittisten lähestymistapojen tai lainsäädäntöehdotusten määrä	Kotitalouksien, yritysten tai viranomaisten käyttöön ottamien tai kansallisiin/alueellisiin ohjelmiin tai toimintasuunnitelmiin sisällytettyjen parhaiden käytäntöjen lisääntyminen Life-ohjelman toimenpiteistä johtuva EU:n lainsäädännön rikkomistapausten määrän väheneminen	25 % hankekäytännöistä tai toimintatavoista sisällytetään kansallisiin/alueellisiin ohjelmiin tai toimintasuunnitelmiin. 80 % ilmastohallintoa koskevista Life-hankkeista on parantanut ilmastohallintoa.

Rahoitusvälineiden erityiset tulokset, indikaattorit ja tavoitteet:

Kaikille rahoitusvälineille yhteiset indikaattorit

Rahoitusvälineiden tuloksista, indikaattoreista ja tavoitteista sovitaan toteuttavan tahon kanssa. Niiden on katettava vähintään seuraavat:

— rahoituksen välittäjien kanssa tehtävien sopimusten (lainojen, takauksien jne.) määrä (n),

— rahoitusvälineistä tarjottavan rahoituksen määrä (miljoonaa euroa),

— rahoitusvälineiden lisäämän yksityisen rahoituksen määrä (miljoonaa euroa),

— varojen lopullisten saajien määrä (n),

— niiden jäsenvaltioiden lukumäärä, joissa hankkeita rahoitettiin rahoitusvälineillä (n).

Luonnonpääoman rahoitusjärjestelyn (NCFF) erityiset indikaattorit

— välittäjinä toimivien rahoituslaitosten rahoitusvälineestä rahoitettujen hankkeiden tuloksena tarjoama rahoitus (miljoonaa euroa),

— Natura 2000 -alueille rahoitettujen hankkeiden tuloksena tarjottu rahoitus (miljoonaa euroa),

— vaikutukset alueiden ja talouden sektorien ilmastonmuutoksen sietokykyyn (altistuminen ilmastonmuutokselle ja herkkyys sen vaikutuksille), erityisesti EU:n sopeutumisstrategiassa Life-rahoituksen painopisteeksi määritetyillä herkillä alueilla, rahoitettujen hankkeiden tuloksena,

— vaikutukset ekosysteemin tilaan rahoitettujen hankkeiden tuloksena,

— työpaikkojen luominen: rahoitettujen hankkeiden tuloksena luotujen työpaikkojen määrä (kokoaikatyötä vastaavien työpaikkojen määrä).

Energiatehokkuuden yksityinen rahoitus -välineen (PF4EE) erityiset indikaattorit

— PF4EE-lainojen tuloksena lisääntynyt yksityinen rahoitus (miljoonina euroina),

— PF4EE-lainojen tuloksena syntyneet energiasäästöt (GWh),

— hiilidioksidipäästöjen vähentyminen (hiilidioksiditonneina) PF4EE-lainojen tuloksena,

— työpaikkojen luominen: PF4EE-lainojen tuloksena luotujen työpaikkojen määrä (kokoaikatyötä vastaavien työpaikkojen määrä).

NCFF-välinettä koskevat odotetut tulokset

Pilottivaiheen aikana NCFF:n odotetaan toteuttavan 9–12 toimea (epäsuorat toimet mukaan luettuina). Yksittäiset investoinnit jäisivät alle 10–15 miljoonan euron.

Välineen arvo voisi kasvattaa Life-ohjelman tulokset arviolta 2,2–3,2-kertaisiksi. Kun otetaan huomioon, että varojen lopullisten saajien mahdollinen osallistuminen hankekustannuksiin voisi olla 25 prosentin luokkaa, kokonaisinvestoinnit voisivat kasvattaa Life-ohjelman tulokset 2,8–4,2-kertaisiksi. Kokonaisinvestoinnit luonnonpääoman hoitoon liittyviin hankkeisiin pelkästään pilottivaiheessa voisivat olla jopa 420 miljoonaa euroa.

Seuraavan operatiivisen vaiheen aikana odotettu vipuvaikutus voisi nousta jopa 6-kertaiseksi, etenkin jos muut sijoittajat liittyvät välineeseen ja jos välittäjien ja rahastojen kautta tehdään lisää investointeja.

PF4EE-välinettä koskevat odotetut tulokset

PF4EE-välineen yhteydessä olisi allekirjoitettava enintään 10 rahoitussopimusta (EIP:n lainoista energiatehokkuutta ja riskinjakovälinettä / asiantuntijoiden käyttöön liittyvää tukivälinettä varten) rahoitusvälittäjien kanssa kaudella 2014–2017 (pilottivaiheen aikana) ja vielä kymmenen kaudella 2018–2020. Rahoitussopimus voi kattaa rahoitusvälineen toteuttamisen useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa, ja rahoitusvälittäjä voi allekirjoittaa useamman kuin yhden rahoitussopimuksen.

Kun PF4EE-väline otettiin käyttöön, tukea odotettiin saatavan yhteensä noin 540 miljoonan euron investoinneille. Kun kuitenkin otetaan huomioon kuusi vuosina 2015 ja 2016 allekirjoitettua sopimusta ja tämänhetkinen varanto, EIP pyrkii nyt saavuttamaan 1 miljardin euron uudet investoinnit energiatehokkuuteen kauden 2014–2017 aikana. Kauden 2018–2020 osalta uusia energiatehokkuusinvestointeja on tarkoitus saada aikaan vielä 1 miljardin euron arvosta, koska vuoden 2017 jälkeen allekirjoitetaan kymmenen PF4EE-lisäsopimusta. Tämä tarkoittaisi, että PF4EE-välineen aikaansaamat kokonaisinvestoinnit olisivat yhteensä 2 miljardia euroa vuosina 2014–2020.

Kun PF4EE-välinettä suunniteltiin, lainasalkun arvon arvioitiin kasvattavan Life-ohjelman tulokset 6-kertaisiksi pilottivaiheen aikana. Kun otettiin huomioon, että varojen lopullisten saajien mahdollinen osallistuminen hankekustannuksiin voisi olla 25 prosentin luokkaa, kokonaisinvestointien odotettiin kasvattavan Life-ohjelman tulokset jopa 8-kertaisiksi vuoden 2017 loppuun mennessä. Tähän vipuvaikutuksen vähimmäistavoitteeseen pyritään myös kaudella 2018–2020.